

Innst. 7 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2010–2011) og Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) pkt. 7.2

**Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger
på statsbudsjettet for 2011 vedkommende
Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og
Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)**

Innhold

	Side
1. Innledning	5
2. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)	5
2.1 Sammendrag	8
2.1.1 Nærmere beskrivelse av programområdene	11
2.1.2 Omtale av særlig tema	11
2.1.3 Justis- og politidepartementet	11
2.2 Komiteens alminnelige merknader – rammeområde 4	12
2.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene – rammeområde 4	13
2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks)	24
3. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)	67
3.1 Sammendrag	69
3.1.1 Omtale av særlige tema	72
3.2 Komiteens alminnelige merknader – rammeområde 8	72
3.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene – rammeområde 8	72
3.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 8 (Forsvar)	80
4. Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) Oppretting av feil	93
5. Forslag fra mindretall	93
5.1 Forslag fra mindretall – rammeområde 4	93
6. Komiteens tilråding	94

Innst. 7 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2010–2011) og Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) pkt. 7.2

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 4 og 8 (utenriks- og forsvar) ved Stortingets vedtak 25. november 2010.

2. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
Utgifter i hele kroner			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	1 750 623 000
	1	Driftsutgifter	1 691 595 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 670 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 500 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	852 000
	71	Diverse tilskudd	34 861 000
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	145 000
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	40 418 000
	1	Driftsutgifter	40 418 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 590 000
	1	Driftsutgifter	8 590 000
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	109 259 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	29 047 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	80 212 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 316 434 000
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 316 434 000
117		EØS-finansieringsordningene	2 951 466 000
	72	EØS-finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i>	1 485 789 000
	73	Den norske finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i>	1 147 538 000
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania 2007–2009, <i>kan overføres</i>	118 139 000
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	100 000 000
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	100 000 000
118		Nordområdetiltak mv.	418 649 000
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	348 811 000
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	34 786 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 052 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 068 500 000
	1	Driftsutgifter	1 054 200 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 300 000
141		Direktoratet for utviklings samarbeid (Norad)	207 400 000
	1	Driftsutgifter	207 400 000
144		Fredskorpset	51 700 000
	1	Driftsutgifter	51 700 000
150		Bistand til Afrika	2 618 500 000
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 618 500 000
151		Bistand til Asia	949 500 000
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	375 000 000
152		Bistand til Midtøsten	500 000 000
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000
153		Bistand til Latin-Amerika	200 500 000
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	200 500 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 764 000 000
	1	Driftsutgifter	33 500 000
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 228 000 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	172 500 000
	77	Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000
161		Næringsutvikling	561 750 000
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000
	75	NORFUND – tapsavsetning	252 750 000
162		Overgangsbistand (gap)	410 000 000
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	410 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 794 200 000
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	463 000 000
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 115 600 000
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	215 600 000
164		Fred, forsoning og demokrati	1 662 725 000
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	500 000 000
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	790 600 000
	1	Driftsutgifter	139 000 000
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	318 600 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	2 488 995 000
	1	Driftsutgifter	50 400 000
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 595 000
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 163 000 000
167		Flyktningstiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	1 803 615 000
	21	Spesielle driftsutgifter	1 803 615 000
168		Kvinner og likestilling	300 000 000
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000
169		Globale helse- og vaksineinitiativ	1 595 000 000
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 000 000 000
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	145 000 000
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000
170		FN-organisasjoner mv.	4 314 620 000
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	855 000 000
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	347 000 000
	72	FNs barnefond (UNICEF)	1 020 000 000
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	290 000 000
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	864 200 000
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	165 000 000
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	291 420 000
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	120 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner	1 971 000 000
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	762 500 000
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	240 000 000
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres ..</i>	240 000 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	91 086 000
	50	Tilskudd	91 086 000
Sum utgifter rammeområde 4			32 979 130 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3100		Utenriksdepartementet	83 457 000
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 989 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	62 400 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000
Sum inntekter rammeområde 4			83 457 000
Netto rammeområde 4			32 895 673 000

2.1 Sammendrag

Norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser i en verden i rask forandring. Samtidig skal den bidra til å fremme fred, menneskerettigheter og internasjonale fellesgoder og bygge en bedre organisert verden. Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast, herunder sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen og at Norge ikke er medlem av EU. Regjeringen vil arbeide for å styrke det nordiske samarbeidet.

Hovedlinjene for norsk utenrikspolitikk er uttrykt i St.meld. nr. 15 (2008–2009) Interesser, ansvar og muligheter. Vi skal prioritere saker som berører norske interesser og der Norge har forutsetninger for å gjøre en forskjell. Det vil legges vekt på å prioritere innsatser og ressursbruk. Vi vil jobbe for at utenriks-tjenesten kontinuerlig videreutvikles for å ta vare på norske interesser, gir bistand til reisende nordmenn, og for å styrke Norges internasjonale kultur- og næringsliv.

Regjeringens politikk bygger på en erkjennelse av at norsk sikkerhet og norske interesser må ivaretas gjennom et tydelig fokus på våre nærområder. Derfor fører regjeringen en aktiv politikk i nærområdene med et særlig fokus på utfordringer og muligheter i nordområdene og i Norden. Ivaretagelse av norske interesser krever også at vi engasjerer oss utenfor

nærområdene. Vi vil arbeide for at universelle menneskerettigheter styrkes og at verdens land evner å møte vår tids største utfordringer fra fattigdom, klimaendringer og økende globalisering. De siste års erfaringer med den internasjonale finanskrisen og influensapandemien har vist oss at internasjonale utfordringer ikke kan isoleres geografisk. De er grensoverskridende, og ivaretagelse av norske innbyrgers velferd og sikkerhet er avhengig av at Norge tar et internasjonalt ansvar. En snever politisk og geografisk forståelse av norske interesser er dårlig norsk interessepolitikk.

Nordområdene har siden regjeringsskiftet i 2005 vært regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken. De siste 5 årene har regjeringen styrket satsingen på nordområdene. Gjennom målrettede budsjettbevilgninger, nær kontakt med samarbeidspartnere i regionen og fokus på nordområde- og arktiske spørsmål i Norges samarbeid og kontakt med Russland, våre allierte, nordiske naboer og andre EU-land, har vi satt nordområdene og utviklingen i nord på dagsordenen. Regjeringen vil fortsette denne sterke satsingen.

Utviklingen av forholdet til Russland er en hovedprioritet, både i vår nordområdestrategi og for regjeringens utenrikspolitikk generelt. Vi har styrket det bilaterale samarbeidet med Russland på en rekke

områder. Mange av de utfordringene vi møter i nord kan bare løses gjennom russisk medvirkning og engasjement. Avtalen om delelinjen i Barentshavet og Polhavet er et resultat av aktiv nordområdesatsing og av Norges gode forhold til Russland over tid. Regjeringen vil fortsette å videreutvikle samarbeidet med Russland på mange områder. Vi vil spesielt vektlegge energi-, miljø- og fiskerisamarbeid. Det er i norske interesser at Russland utvikler og styrker demokrati, rettsstat, menneskerettigheter og respekterer de grunnleggende prinsippene for en internasjonal rettsorden. Dette gjelder ikke minst i Nord-Kaukasus. Vår politikk overfor Russland skal være bygget på både samarbeid og fasthet. Norge støtter russisk WTO- og OECD-medlemskap, og mener at motsetninger mellom Russland og internasjonale organisasjoner, som f.eks. NATO, ikke er i norsk interesse.

Norges NATO-medlemskap og vårt nære transatlantiske samarbeid er en hjørnestein i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Vår sikkerhet trygges gjennom tett internasjonalt samarbeid og god kontakt med våre allierte. Fordyping og videreutvikling av det nære forholdet til USA vil bli tillagt vekt. NATO har vært under stor utvikling de siste årene. Utvidelsen av NATO gir alliansen større legitimitet, og flere saker står på alliansens dagsorden. Norge vil arbeide for at NATO forblir livskraftig og relevant i en ny tid. Vi er engasjert i alliansens arbeid med et nytt strategisk konsept. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å søke tettere samarbeid med de andre nordiske landene om sikkerhetspolitikken og med å videreføre vårt tette samarbeid med EU på dette området i tråd med bl.a. Stoltenberg-rapportens anbefalinger.

Regjeringen vil fortsatt prioritere arbeidet for at verden skal ruste ned, og ikke opp. Derfor skal vi arbeide for en verden uten kjernevåpen, ved innsats for nedrustning og ikke-spredning.

Regjeringen vil fortsette en aktiv europapolitikk for å ivareta norske interesser og få gjennomslag for norske syn. EUs organisering og beslutningssystem er under endring som en følge av Lisboa-traktaten. Det er viktig for Norge å opprettholde de samme inkluderende holdningene i den nye strukturen som vi har hatt i den gamle. Vi vil videreføre vårt sterke samarbeid med europeiske land og EUs institusjoner. 27. juli i år undertegnet Norge og EU avtalen om den neste fasen av Norges EØS-midler. Norge skal bidra med cirka 14 mrd. kroner fram til 2014 til sosial og økonomisk utvikling i Europa. Regjeringen har fulgt opp anmodningene fra Stortinget og satt ned et bredt og forskningsbasert offentlig utvalg som skal foreta grundige beskrivelser og vurderinger av EØS-avtalens og øvrige avtaler/samarbeidsordningers mellom Norge og EU sin betydning og virkemåte. Utvalget vil levere sin gjennomgang høsten 2011.

De internasjonale klimaforhandlingene i København i desember 2009 var ikke like vellykket som vi hadde håpet. Men regjeringen mener at en internasjonal klimaavtale er avgjørende for det internasjonale miljøarbeidet. Derfor vil regjeringen jobbe målrettet mot mexicoforhandlingene. I dette arbeidet vil vi arbeide tett med EU og andre aktører som har ambisiøse klimamålsetninger. Utenriksdepartementet vil engasjere seg i arbeidet for en rettferdig byrdefordeling for utviklingslandene, utvikle skogsatsingen og stå i spissen for ny teknologi, som vindkraft og fangst og lagring av CO₂.

Gjennom aktiv deltakelse i internasjonale operasjoner skal Norge også være med på å ta et internasjonalt ansvar for fred og sikkerhet. ISAF-operasjonen i Afghanistan er og forblir vårt viktigste internasjonale militære engasjement. Vi er i Afghanistan på et klart FN-mandat og etter ønske fra afghanske myndigheter. Konflikten i Afghanistan kan imidlertid ikke vinnes militært eller gjennom utviklingsbistand alene. Derfor bidrar Norge betydelig til den sivile innsatsen i Afghanistan og til arbeidet for å finne bedre konfliktløsninger. Denne sivile innsatsen må ha et langsiktig perspektiv. I den militære innsatsen står vi foran en viktig fase. Sikkerhetsansvaret skal gradvis overføres til afghanerne. Målsetningen er at de skal overta lederansvaret for all sikkerhetshåndtering før 2015. I denne overgangsfasen vil Norges militære engasjement bli gradvis justert inn mot opplæring av den afghanske hær. Norge vil støtte FN og de internasjonale styrkene slik at de har ressurser til å fullføre den oppgaven de er satt til i Afghanistan.

Det er i klar norsk interesse at vi har et sterkt FN og en internasjonal rettsorden der maktbruk er regulert og der det finnes internasjonale kjøreregler. Vi vil fortsette vårt arbeid for å sette FN bedre i stand til å møte de internasjonale utfordringene verden står overfor, og Norge skal fortsatt være en av de viktigste støttespillerne for FN's fredsinnsetning og en av hovedbidragsyterne til FN's fredsbyggingsskommisjon.

Arbeid for konfliktløsning og fred er en sentral del av norsk utenrikspolitikk. Både engasjementspolitikk og sikkerhetspolitikk operasjonaliserer norske interesser i globaliseringens tidsalder. Norge skal fortsatt være rede til å bistå parter i konflikt med å finne veier til fred, forsoning og utvikling.

Norge vil fortsette engasjementet og innsatsen for å nå tusenårsmålene, og Norge skal ta et spesielt ansvar for å nå tusenårsmålene 4 og 5. Siden 2000 har Norge bidratt i den internasjonale kampanjen for å vaksinere barn. Norge vil fortsette dette engasjementet, i tillegg vil vi ta et ansvar for å bidra til bedre mødrehelse. Kampen for mødrehelset er blant de tusenårsmålene der verden har kommet kortest. Finanskrisen setter mødre og nyfødte i utviklingsland i en enda mer utsatt situasjon. Regjeringen, med

statsministeren i spissen, leder nå an i en global kampanje for å redusere barnedødelighet og fremme mødrehelse.

Vi vil fortsette våre bidrag til fred i Midtøsten, blant annet ved å støtte etableringen av en palestinsk stat som kan leve side om side med Israel i fred. Gjennom vårt lederansvar i den internasjonale givningskomiteen for bistand til palestinerne har vi en rolle i forsøkene på å få i gang en fredsprosess og til å bygge opp institusjoner og en levedyktig økonomi i en fremtidig palestinsk stat. Norge vil aktivt bidra gjennom sine kontakter på både israelsk og palestinsk side til å få partene til å bli enig om fred i regionen.

Beskyttelse av menneskerettighetsforkjempere er en hovedprioritering for Norges menneskerettighetspolitikk. For å intensivere denne innsatsen har regjeringen utarbeidet en ny veiledning for arbeidet med menneskerettighetsforkjempere. Norge skal være en uredd forsvarer av de universelle menneskerettighetene. Vi skal arbeide mot dødsstraff og tortur. Vi skal fremme ytringsfriheten og bekjempe alle former for diskriminering. Norge er medlem i FNs menneskerettighetsråd for perioden 2009–2012, og vårt medlemskap der vil være viktig i vårt arbeid for å fremme menneskerettighetene.

Som en del av regjeringens kulturløft er arbeidet med kultur og omdømmearbeid viktig. Fremme av norsk kunst og kultur bidrar til å styrke og synliggjøre Norge internasjonalt og gir oss kontaktflater inn mot interessante miljøer. Samarbeid med næringslivet er et av de viktigste arbeidsområdene for norsk utenriktjeneste. Norsk verdiskapning i utlandet er viktig for norsk næringsliv. Derfor fører vi en aktiv politikk for å være behjelpelig med å sikre norske bedrifter innpass, i god kontakt med Innovasjon Norge. Våre 110 utestasjoner har årlig kontakt med cirka 1800 norske bedriftsrepresentanter i utlandet. Regjeringen vil arbeide for mer systematisk kontakt med nærings- og arbeidslivets organisasjoner for å støtte næringslivets internasjonale arbeid og knytte sterkere kontakt der næringslivet er en sentral partner i viktige internasjonale spørsmål.

Å bistå nordmenn i nød er en viktig del av arbeidet i den norske utenriktjenesten. I 2009 kunne Norges utenriksstasjoner rapportere om over 120 000 konsulære saker. Antall kompliserte og ressurskrevende saker er økende. Publikum har et høyt forventningsnivå, interessen fra media er stor og fremdeles reiser 1 av 5 uten reiseforsikring. 15. april i år opprettet departementet et eget operativt senter OPS. Senteret er åpent 24 timer i døgnet året rundt for å bistå Norges utenriksstasjoner i konsulære spørsmål. Senteret håndterer cirka 150 henvendelser i døgnet. Per 1. september 2010 hadde senteret mottatt over 3 000

telefonhenvendelser viderekoblet til OPS fra utenriksstasjonene utenfor deres kontortid.

Maktforholdene i verden er i rask endring. I løpet av det siste tiåret så har nye stater gjort seg gjeldende på den internasjonale arenaen. Framveksten av Brasil, India, Indonesia, Russland, Sør-Afrika, Kina og andre har grunnleggende endret det globale maktbildet. Disse landene har voksende og målrettede internasjonale ambisjoner og interesser. Dette har innvirkning på Norges rolle i verden. Denne erkjennelsen må også gjenspeiles i norsk utviklingspolitikk. Norsk utviklingspolitikk skal fortsette å favne bredt, men regjeringen vil gjennom dette budsjettforslaget ytterligere styrke innsatsen rundt de politikkaksene som ble skissert i St.meld. nr. 13 (2008–2009) Innst. S. nr. 269 (2008–2009) om klima, konflikt og kapital.

Regjeringen vil foreslå for Stortinget å bevilge 27 050 mill. kroner til bistand og utviklingsformål i 2011. Dette tilsvarer 1,02 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt (BNI) for 2011. Norge vil dermed fortsatt være et av de landene som bevilger mest til bistand, målt som andel av BNI.

Regjeringen mener at det er viktig at Norge fortsetter å være en stor giver og en aktiv pådriver for en politikk som fremmer FNs tusenårsmaal. Finanskrisen, matkrisen og den tiltagende klimakrisen har satt verdens fattige under kraftig press. Det er både vår plikt og i vår interesse å bidra til at verden når tusenårsmaalene, og bistandsbudsjettet er bare ett av flere verktøy Norge har til rådighet for å bidra til det.

I budsjettet for 2011 vil regjeringen legge opp til en kraftig opptrapping av innsatsen for å sikre utviklingsland tilgang på ren, fornybar energi. Tilgangen på strøm i de aller fleste afrikanske land er svært begrenset. Derfor vil regjeringen i bistandsbudsjettet for 2011 foreslå å trappe opp og doble bistanden som går til utvikling av, og tilgang på ren, fornybar energi til totalt anslagsvis 1,6 mrd kroner.

Norge bidrar allerede med betydelige beløp gjennom klima- og skogprosjektet og i tillegg til forslaget om dobling av satsingen på ren energi, foreslår regjeringen også økt satsing på tilpasning til klimaendringer i sårbare, fattige land. Ut fra erkjennelsen av kvinners avgjørende rolle i afrikansk landbruk, vil regjeringen foreslå å øremerke 100 mill. kroner av den særskilte kvinne- og likestillingsbevilgningen (kap. 168) til slike klimatilpasningstiltak. Regjeringen foreslår også å øke støtten til klimarobust landbruk i Afrika, samt styrke arbeidet med forebygging av naturkatastrofer. Som en del av satsingen vil regjeringen derfor fortsette integrering av klimahensyn og klimasikring i bistandsforvaltningen. Ut fra dette foreslår regjeringen å øke innsatsen for klimatilpasning, med vekt på forebygging av naturkatastrofer og klimarobust landbruk, med om lag 335 mill. kroner i bistandsbudsjettet for 2011.

De fleste konflikter i dag utspiller seg mellom og innen svake, fattige stater. Mange konfliktsoner preges av et stort antall flyktninger og internt fordrevne som i stor grad må basere sin eksistens på humanitær bistand fra verdenssamfunnet. Land i konflikt har 50 pst. høyere spedbarnsdødelighet, 15 pst. høyere andel underernærte og 20 pst. høyere andel analfabetisme enn fattige land som ikke befinner seg i konflikt. I tillegg til de menneskelige lidelsene, har konflikter også enorme økonomiske kostnader som setter de involverte landene langt tilbake utviklingsmessig. Innsats for å unngå at konflikter bryter ut og arbeidet med å bilegge eksisterende konflikter, er derfor en sentral dimensjon i regjeringens utviklingspolitiske innsats.

Mangel på kapital er en viktig begrensning for en bred og bærekraftig utvikling i fattige land. Det er etablert et samarbeid mellom Utenriksdepartementet, Finansdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Justisdepartementet for å styrke norsk politikk på dette området. Målet er å se ulike politikk-områder med berøring til kapital og utvikling i sammenheng, slik at Norge kan bidra til å styrke arbeidet mot fattigdom i verden, utover det rent bistandsmessige. Samarbeidet omfatter temaer som ulovlig kapitalflukt, innovativ finansiering, investeringer, handel, gjeld og skatt.

Norge skal fortsette å være en aktiv pådriver for FN-reform og for at verdensorganisasjonen skal spille en sentral rolle. Norge er år etter år blant de fem største giverne via FN-systemet. Regjeringen opprettholder et høyt støttenivå i 2011 med noen tilpasninger som reflekterer et enda større fokus på prioriterte satsingsområder, herunder klima og miljø, i tillegg til utdanning, helse og likestilling.

Det er fortsatt store ulikheter globalt mellom kvinner og menn i tilgang på økonomisk og politisk makt og ressurser, rettigheter og tilgang til tjenester og kontroll over egne liv. Kvinners rettigheter og likestilling vil fortsatt være et kjerneområde for norsk utviklingspolitikk. Innsatsen for jenters utdanning videreføres i 2011.

Norge skal fortsette å være en storinvestor i utdanning i utviklingsland. 80 pst. av Norges innsats i utdanningssektoren er rettet mot grunnskoleutdanning. Målet om utdanning er det tusenårsålet hvor man har kommet lengst. Regjeringen har valgt å satse spesielt på å nå barn i konfliktområder, og da særskilt på jenter.

Norge er en sterk støttespiller i det internasjonale arbeidet med å gjøre bistanden mer effektiv og resultatrettet. Paris-erklæringens prinsipper (2005) for effektiv bistand legger rammene for dette arbeidet. Den siste evalueringen av Paris-deklarasjonen (2008), viser at Norge lå i forkant på de fleste områdene sammenlignet med de andre giverne, men også

at det er forbedringspotensial å hente. Det kommende høynivåmøtet i Seoul, Sør-Korea (2011) vil legge føringene for det videre arbeidet.

De fleste av våre samarbeidsland har svakt utviklede styresett. Mange av landene er samfunn sterkt preget av korrupsjon. Dette er utfordrende land å arbeide i og krever at Norge sikrer bistandspengene vi gir på best mulig måte. Samtidig bidrar vi til å bygge institusjoner som skal fremme åpenhet og rettssikkerhet, og vi støtter sivile samfunnsorganisasjoner og medias uavhengige rolle.

Norsk politikk skal først og fremst tjene hjemlige, norske interesser. Politikk utformet for hjemlige formål kan imidlertid ha viktige positive eller negative effekter for utviklingen i fattige land. Slik det var lagt opp til i St.meld. nr. 13 (2008–2009) og slik Stortinget sluttet seg til, jf. Innst. S. nr. 269 (2008–2009), vil regjeringen derfor gi Stortinget en årlig rapport om hvor samstemt regjeringens samlede politikk er mht. å fremme utvikling.

I vedlegg 2 til Prop. 1 S (2010–2011) fra utenriksdepartementet gis et eksempel på hvordan en slik rapport kan utformes. Det viser hvordan norsk politikk påvirker ulike aspekter av global helse som er av særlig viktighet for utviklingsland. Et opplegg for bred rapportering er nå under utforming og første fulle rapport vil bli lagt fram i 2011.

2.1.1 Nærmere beskrivelse av programområdene

I del I, pkt 6 til Prop. 1 S (2010–2011) fra Utenriksdepartementet er det gitt en nærmere beskrivelse av programområde 02 som omfatter utenriksforvaltningen og i del I, pkt 7 er det redegjort for programområdet 03 som dekker internasjonal bistand.

2.1.2 Omtale av særlig tema

I proposisjonens del III gis det en omtale av klima- og miljøtiltak innenfor Utenriksdepartementets ansvarsområde. I denne delen gis det også en omtale av arbeidet for likestilling i budsjettet, og det redegjøres for handlingsplaner på ulike områder.

2.1.3 Justis- og politidepartementet

I rammeområde 4 inngår kap. 480 – svalbardbudsjettet fra Justis- og politidepartementet. Justis- og politidepartementet fremmer svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet. Årsaken til dette er artikkel 8 i Svalbardtraktaten som begrenser adgangen til å oppkreve skatter og avgifter på Svalbard og hvordan disse midlene kan anvendes. Stortinget sluttet seg til regjeringens ønske om å videreføre ordningen med et eget svalbardbudsjett under behandlingen av St.meld. nr. 22

(2008–2009) Svalbard, jf. Innst. S. nr. 336 (2008–2009).

Hvert år gis imidlertid et tilskudd fra statsbudsjettet til dekning av underskudd på svalbardbudsjettet. Som det fremgår av regnskapstallene for 2009, var inntektene dette året unormalt høye. Dette har gitt et positivt resultat som innebærer at svalbardbudsjettet i 2009 ikke mottok et tilskudd, men tilbakeførte midler til statskassen. For 2011 er det foreslått 266,9 mill. kroner i utgifter og 175,8 mill. kroner i inntekter på svalbardbudsjettet. Differansen blir 91,1 mill. kroner. Det er denne differansen mellom utgifter og inntekter i svalbardbudsjettet som danner grunnlaget for tilskuddet fra Justis- og politidepartementets kap. 480. Reduksjonen i tilskuddet i 2011 skyldes i hovedsak at det er forventet en økning i skatteinntekter i forhold til saldert budsjett 2010. I tillegg til tilskuddet over kap. 480, har staten årlig betydelige utgifter til ulike tiltak på Svalbard, som bevilges over det ordinære statsbudsjettet under de enkelte fagdepartementers kapitler. En oversikt over og omtale av bevilningene til svalbardformål over fagdepartementenes budsjetter er gitt i svalbardbudsjettet pkt. 4 og en nærmere redegjørelse for målene for norsk svalbardpolitikk er gitt i svalbardbudsjettet for 2011, pkt 2.

2.2 Komiteens alminnelige merknader – rammeområde 4

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Arvid Svendsen, viser til at Stortingets sammenslåtte utenriks- og forsvarskomite nå har vært i virksomhet i ett år. Komiteen viser til sine merknader i Innst. 7 S (2009–2010), og er av den oppfatning at sammenslåingen så langt har fungert etter intensjonen og har forbedret Stortingets mulighet til å behandle forsvars-, sikkerhets-, utenriks- og utviklingspolitiske spørsmål i sammenheng.

Komiteen viser til at en enstemmig komité gjennom Innst. S. nr. 306 (2008–2009) gav sin tilslutning til det prinsipp at Norge skal konsentrere sine utenrikspolitiske ressurser der vi har interesser å ivareta, og der norsk innsats samtidig kan gjøre en forskjell. Komiteen mener at dette fortsatt bør være det styrende prinsippet for norsk utenrikspolitikk.

Internasjonal rettsorden og multilateralt samarbeid er av avgjørende betydning for Norge. Norge skal være en aktiv, troverdig og konstruktiv aktør på de multilaterale arenaer hvor vi deltar. Norsk utenrikspolitikk skal bygges på FN, NATO, det transatlantiske samarbeidet og på et godt og aktivt samarbeid med EU, i dag basert på EØS-avtalen. Samtidig må forbindelsene til fremvoksende makter i en stadig mer multipolar verden styrkes.

Nordområdene er definert som det viktigste strategiske satsingsområdet for Norge av flere regjeringer. Komiteen deler dette syn. Det er avgjørende å ivareta norske interesser i nord og opprettholde dagens gode og konstruktive forhold til Russland. Komiteen er samtidig oppmerksom på de utfordringer det asymmetriske forholdet til en stor og stadig mer selvbevisst nabo kan skape. Komiteen har merket seg enigheten rundt prinsippene for en avtale om delelinjen i Barentshavet og Polhavet og ser positivt på de muligheter en slik avtale kan åpne for begge land.

Norges pågående engasjement i Afghanistan er inne i en krevende fase. Norge yter både sivil og militær innsats, og fremtiden for Afghanistan og det afghanske folk avhenger av at afghanerne lykkes i å etablere en bærekraftig og styringsdyktig stat med institusjoner som kan ivareta befolkningens behov. Norge skal bistå med sivil og militær innsats, så lenge som nødvendig, i denne prosessen. 2011 tegner til å bli et avgjørende år for utviklingen i Afghanistan, og en koordinert innsats fra alle afghanske og internasjonale aktører må til.

Komiteen viser til at arbeidet med NATOs nye strategiske konsept ble slutført på toppmøtet i Lisboa i november 2010. Det nye konseptet vil ha stor betydning for NATOs utvikling både i 2011 og videre fremover. Komiteen anser det som et kjernepunkt at NATO finner en bedre balanse mellom pågående operasjoner og tradisjonelle kjerneoppgaver i form av kollektivt forsvar, og har merket seg at det nærområdeinitiativ som Norge har fremmet sammen med andre allierte synes å ha fått god tilslutning i det nye strategiske konseptet.

Forholdet til EU er et avgjørende rammevilkår for norsk utenrikspolitikk. Finanskrisen rammer Europas stater hardt, men samtidig utvikler EU seg videre gjennom implementeringen av Lisboa-traktaten. Det innebærer blant annet at beslutningsprosessen i EU vil gå raskere enn i dag, og at Ministerrådet og Europaparlamentet blir viktigere. Det betyr at også den norske påvirkningsprosessen må gå fortere.

Komiteen viser til at Stortinget fra 2011 vil ha en utsending på plass i Brussel for å bedre informasjonstilgangen og koordinasjonen overfor EUs institusjoner, særlig Europaparlamentet. Komiteen ser meget positivt på dette og anser det som en viktig

faktor i implementeringen av Innst. S. nr. 115 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 23 (2005–2006), Om gjennomføring av Europapolitikken. Komiteen vil samtidig understreke at også partigruppene må opprettholde og styrke sine kontakter mot Europaparlamentet og bidra til samordnet innsats for å ivareta norske interesser i utformingen av EØS-relevant regelverk.

Komiteen mener at Norge skal være en klar og prinsipiell røst i menneskerettighetsspørsmål. Norge vil i 2011 fortsatt være medlem av FNs Menneskerettighetsråd, og komiteen vil understreke viktigheten av å bruke plassen i rådet til å fremme menneskerettigheter sterkt og konsekvent.

Norsk utviklingspolitikk må ha som mål at mennesker får mulighet til å dekke sine grunnleggende behov og løftes varig ut av fattigdom.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det er viktig at denne politikken har flere pilarer, der både bistand, handel, miljø-/klimatilpasning og fokus på menneskerettigheter står sentralt, og der Norge er en sterk bidragsyter til å nå FNs tusenårsmål.

2.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene – rammeområde 4

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til de budsjettalternativer som henholdsvis regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti foreslo i finanskomiteens innstilling 2 S (2010–2011) og stemte for ved Stortingets behandling av denne. Flertallet har gjennom nærmere drøftinger av budsjettforslaget for Utenriksdepartementet siden

blitt enig om å gjøre en del endringer i bistandsbudsjettet innen den ramme som Stortinget har vedtatt for 2011.

Flertallet vil foreslå en omfordelingspakke for å kunne øke tilskuddene til den viktige utviklingsinnsatsen som gjøres gjennom norske frivillige organisasjoner og den internasjonale vaksinealliansen, GAVI. Flertallet foreslår å styrke disse prioriterte formål med i alt 90 mill. kroner ved å gjøre enkelte omdisponeringer innen vedtatt ramme for programområdet.

Bevilgningene til kap. 160, Sivilt samfunn og demokrati, vil flertallet foreslå økt med 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Hovedtyngden, 40 mill. kroner, foreslås som påplussning på kap. 160 post 70, Sivilt samfunn, som går til det langsiktige utviklingssamarbeid i regi av frivillige organisasjoner. Dessuten foreslås bevilgningen til post 71, Frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, økt med 10 mill. kroner.

Norge spiller en framtrekkende rolle i arbeidet for FNs tusenårsmål 4 om å redusere barnedødeligheten med to tredjedeler innen år 2015. Flertallet viser til at GAVI er en nyskapende allianse som ved nye finansieringsformer har klart å mobilisere en betydelig økning i innsatsen for å sikre at alle verdens barn får vaksiner mot sykdommer som årlig tar millioner av barns liv i fattige land. Flertallet mener Norge må styrke sine bidrag til GAVI i siste del av tusenårskampanjen fram mot 2015 og foreslår som et første skritt å øke bevilgningen til GAVI i 2011 med 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet vil på denne bakgrunn fremme følgende helhetlige forslag til endringer på bistandsdelen av Utenriksdepartementets budsjett:

Kap.	Post	Formål	Endring
ØKNINGER			
160	70	Sivilt samfunn	40 mill. kr
160	71	Frivillige organisasjoners opplysningsarbeid	10 mill. kr
169	70	Vaksine og helse (øremerket GAVI)	40 mill. kr
REDUKSJONER			
151	78	Regionbevilgning for Asia	5 mill. kr
153	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika	10 mill. kr
161	75	Norfund, tapsavsetning	2,5 mill. kr
161	95	Nordfund, grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	7,5 mill. kr
162	70	Overgangsbistand	20 mill. kr
163	70	Naturkatastrofer	5 mill. kr
163	71	Humanitær bistand	40 mill. kr

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil vise til at Stortinget i Innst. S.

nr. 269 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 13 (2008–2009) Klima, konflikt og kapital, ba om en årlig rapport som beskriver

«faktisk eller forventet effekt på utviklingsland som følge av utøvelse av norsk politikk, utforming av politikken gjennom lover, strategier, posisjoner i internasjonale forhandlinger eller på annen måte. Også utformingen av rammebetingelser for norsk næringsliv bør vurderes i lys av målet om å bidra til utvikling i fattige land.»

Disse medlemmer viser til at dette er et arbeid som gjøres i en rekke land, bl.a. Storbritannia og Sverige, samt i EU, og som vil få større betydning for tenkningen rundt utviklingspolitikk, jf. hovedtemaet i St.meld. nr. 13 (2008–2009), nemlig bistandens beskjedne andel av globale kapitalstrømmer m.v. Disse medlemmer mener at en slik rapportering kan løfte debatten i Norge om innretningen av utenriks- og utviklingspolitikken. Der hvor vi har nasjonale utfordringer, vil rapporten tydeliggjøre hvordan og hvorfor vanskelige avveininger må gjøres, slik andre nærstående land har gjort.

Disse medlemmer registrerer med tilfredshet at regjeringen i vedlegg 2 til Prop. 1 S. (2010–2011) viser hvordan en rapport til Stortinget om samstemt politikk for utvikling kan lages, med fokus på ett emne i første omgang: global helse. Disse medlemmer merker seg at dette ikke er en fullstendig rapport, men en tilnærming som viser hvordan en mer fullstendig rapport kan bygges opp. Disse medlemmer vil understreke at det er en rekke andre områder som også er viktige for å møte de globale hovedutfordringene, som klimaendringer og bærekraftig miljø, handel, økonomisk vekst og fordeling, fred, sikkerhet og godt styresett, likestilling og menneskerettigheter, åpen tilgang til kunnskaper og teknologi. Det er likevel disse medlemmers mening at det vil være behov for å foreta et utvalg av problemstillinger for nærmere analyse.

Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å ta sikte på å levere en mer fullstendig rapport som del av budsjettet for 2012. Disse medlemmer erkjenner at dette er et krevende arbeid, som bl.a. forutsetter god samordning og samarbeid mellom en rekke departementer og vil oppfordre andre departementer til å bistå utenriksdepartementet i det arbeidet.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine omdisponeringer under rammeområde 4, samt regjeringens prioriteringer under rammeområde 4 i Prop. 1 S (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at utenrikspolitikken skal ta utgangspunkt i samspillet mellom Norges strategiske og økonomiske interesser, respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og ivaretagelse av norske borgeres interesser, sikkerhet og trygghet innenlands og utenlands. Det er disse medlemmers syn at en av de viktigste pilarene i utenrikspolitikken er for-

pliktende internasjonalt samarbeid – som tar sikte på internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Norge har en moralsk plikt til å heve stemmen for frihet, likeverd og rettsikkerhet – gjennom aktivt å påtale brudd på grunnleggende menneskerettigheter i de internasjonale fora der hvor Norge deltar.

Disse medlemmer mener at nordområdene er viktig for Norge både av økonomiske, politiske og strategiske årsaker. Disse medlemmer vil derfor arbeide for en betydelig mer aktiv politikk i forhold til nordområdene – gjennom økt norsk tilstedeværelse i nord i alle ledd, økt samarbeid og samhandling med Russland og fremtidsrettet utnyttelse av områdets naturressurser. I så måte er disse medlemmer positive til at Norge og Russland ble enige om en felles delelinje for kontinentalsokkelen i Barentshavet høsten 2010, og at dette fordrer store muligheter for økt aktivitet i området fra norsk side.

Disse medlemmer viser til at et viktig fundament i Fremskrittspartiets utenrikspolitikk er nødvendigheten og viktigheten av gode transatlantiske relasjoner. USA er Norges viktigste allierte og det er viktig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den ikke svekker dette gode forholdet, men snarere utdypet det og styrker det for fremtiden. Derfor er disse medlemmer også klare på at NATO er et nødvendig og positivt grunnelement i Norges forsvars- og sikkerhetspolitiske plattform.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den til enhver tid tjener norske interesser på kort og lang sikt. Derfor vil disse medlemmer understreke viktigheten av at de norske utenriksstasjonene får de ressurser som trengs for å ivareta norske borgeres interesser ved uforutsette hendelser, og at de lokaliseres på grunnlag av vurderinger basert på norske borgeres behov, og norske strategiske og økonomiske interesser.

Disse medlemmer ser betydningen av bilaterale handelsavtaler – spesielt med land som ikke omfattes av EØS-avtalen. Målet med slike avtaler må være tosidig – de skal både bidra til å styrke norske handelsinteresser og de skal bygge ned proteksjonismen i verdensøkonomien. Disse medlemmer er kjent med at en betydelig akademisk tradisjon konkluderer med at økonomisk liberalisering og frihandel samvarierer med bedre forhold for de grunnleggende menneskerettighetene.

Disse medlemmer mener det er viktig for Norge å foreta en mer kritisk vurdering av den rollen FN og FN-organisasjonene spiller og de oppgaver FN er satt til å ivareta – FN må både bli mer relevant,

mer effektiv og mer fokusert. Disse medlemmer viser til at det høsten 2010 ble avholdt et toppmøte om FNs tusenårsmål i Generalforsamlingen i New York. Det er disse medlemmers mening at tusenårsmålene adresserer symptomene og ikke årsakene til fattigdom og at de legger opp til en omfattende ansvarspulverisering hvor alle og ingen er ansvarlige for at målene oppnås. Disse medlemmer er også kritisk til at handel og private investeringer har en lite fremtredende posisjon i diskusjonen om måloppnåelsen.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har tatt til orde for å innføre en avgift på internasjonal valutahandel, såkalt tobinskatt oppkalt etter den amerikanske økonomen James Tobin, for ifølge regjeringen selv å begrense de negative virkningene av globaliseringen. Disse medlemmer viser til at globaliseringen og økonomisk vekst i verdens fremvoksende markeder har løftet milliarder av mennesker ut av fattigdom de siste tiårene og at befolkningen i disse landene har fått arbeid, bedre tilgang på helse-tjenester, medisiner, forbedret matsikkerhet samt tilgang på varer og tjenester. Det er etter disse medlemmers mening interessant at regjeringen velger å skatlegge det virkemiddelapparatet som mest av alt har bidratt til fattigdomsreduksjon og spredning av demokrati og menneskerettigheter på tvers av landegrensene. En rekke tilhengere av tobinskatten kaller denne en Robin Hood-skatt, noe disse medlemmer mener er et paradoks all den tid Robin Hood kjempet imot høye skatter som gjorde at befolkningen sultet. Disse medlemmer mener det er flere problematiske sider ved en slik skatt, blant annet at den vil kunne redusere investeringer i fremvoksende økonomier, at den vil bidra til mer byråkrati, at den er vanskelig å kreve inn og kanskje mest av alt at den er tilnærmet umulig å koordinere ettersom det vil forutsette en global tilslutning. Disse medlemmer er således motstandere av en slik skatt på valutatransaksjoner.

Disse medlemmer vil videre peke på at en «Tobin-skatt» på internasjonal valutahandel først og fremst vil være en ulempe for små land med egen valuta. Store land som f.eks. benytter Euro, USD, GBP, JPY, CNY eller RUB har store hjemmemarkeder og mindre behov for å konvertere valuta. Små u-land vil rammes mest, fordi produksjon i stor skala nødvendigvis må skje slik at store deler av produksjonen selges i land med en annen valuta.

Disse medlemmer mener at Norge må føre en bærekraftig utviklingspolitikk hvor målet er at utviklingslandene skal kunne klare seg uten overføringer fra Vesten. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets utviklingspolitikk tar sikte på å løfte mennesker ut av fattigdom og skape grunnlag for vekst og utvikling gjennom å bygge ned toll- og

handelsbarrierer, sletting av illegitim statsgjeld, sikring av eiendomsrettigheter for det brede lag av befolkningen, korrupsjonsbekjempelse, utvikling av infrastruktur, satsning på helse og utdanning, kanalisering av bistand gjennom frivillige organisasjoner og globale fond, forsterket nød- og katastrofehjelp, økt satsning på handelsfasiliteter og bistand til strukturelle tiltak som fremmer demokrati, rettsstat og markedsøkonomi. Alle tiltak som støttes skal bli gjenstand for grundig evaluering, resultatmåling og regnskapskontroll.

Disse medlemmer mener at antallet land som mottar bistand er for høyt. Norge bør konsentrere bistanden til vesentlig færre land, som vi da kan lære oss å kjenne godt. Dette må gjennomføres i et samarbeid med øvrige giverland.

Disse medlemmer slutter seg til konklusjonene i årlige internasjonale undersøkelser som påviser at mange u-land har høy grad av korrupsjon, lav grad av økonomisk frihet, begrenset grad av demokrati, og svak beskyttelse av eiendomsrettighetene. Det er disse medlemmers syn at dette i hovedsak ikke skyldes urettferdige internasjonale maktstrukturer eller utbytting, men mangel på politisk vilje til utvikling i den politiske ledelsen i disse landene. Disse medlemmer erkjenner at mange utviklingsland gjør betydelige fremskritt på en rekke områder, men det er disse medlemmers mening at forbedrede levekår i disse i hovedsak ikke skyldes bistand.

Disse medlemmer viser til at den globale bistanden til u-landene i perioden 1960 til 2005 var på over 10 500 mrd. kroner. Disse medlemmer er kjent med at Norge ga bistand til u-landene tilsvarende 315 mrd. kroner i samme periode, og at regjeringen har hatt ett uttalt mål om at Norge skal gi mer enn 1 pst. av BNI til bistand. Det er disse medlemmers mening at et slikt fokus tar søkelyset bort fra de underliggende årsakene til fattigdom og hvordan kvalitet, mer enn kvantitet er avgjørende for om bistanden når frem til de som trenger den.

Disse medlemmer kjenner til og støtter konklusjonene i studier som slår fast at bistand i det store og hele ikke har bidratt til økonomisk vekst i u-landene. Videre mener disse medlemmer at bistanden i flere tilfeller har bidratt til å svekke den sosiale kontrakten mellom politikerne og innbyggerne i mottakerlandet, til å øke korrupsjonen, til å holde autoritære og totalitære statsledere ved makten og sågar til å forlenge krig og konflikt for på den måten å undergrave politisk utvikling og fattigdomsreduksjon.

Disse medlemmer har registrert at det ifølge flere studier er flere donorer og bistandsorganisasjoner enn noen gang. Bistandsbyråkratiet er enormt og hvert år foretas det over 35 000 transaksjoner knyttet til bistand, 85 pst. av disse er på under 7 mill. kroner

og de fleste bistandsavhengige afrikanske land leverer hvert år inn over 10 000 donorrapporter. Norge som i 2009 ga bistand til 112 land med prosjekter ned i marginal størrelsesorden bidrar, etter disse medlemmers mening, sterkt til dette byråkratiet.

Disse medlemmer vil understreke behovet for å få til en slutføring av WTO-forhandlingene, den såkalte Doha-runden, som vil kunne bidra til økt handel ved at tollsatser og subsidier reduseres og at det blir vanskeligere for land å iverksette proteksjonistiske tiltak. Disse medlemmer har forventninger til at regjeringen i denne sammenheng aktivt bidrar til å få forhandlingene inn på sporet igjen, og at Norge tilbyr u-landene fordelaktige handelsbetingelser for import.

Disse medlemmer mener at mens subsidier og skyhøye tollsatser i Vesten er en viktig årsak til de fattige landenes manglende deltakelse i globaliseringen, er det også avgjørende at u-landene selv iverksetter tiltak for å øke handelen. I så måte viser disse medlemmer til at opptil 70 pst. av verdens tollbarrierer er innført av u-land for å ramme handelen med andre u-land.

Disse medlemmer ser positivt på at om lag halvparten av alle reformer knyttet til handelsfasilitering i 2009–2010 fant sted i land sør for Sahara og i MENA-regionen, og registrerer blant annet at man i Rwanda har opprettet et «One Stop Center» hvor en gründer kan opprette en bedrift i løpet av 24 timer. Disse medlemmer er kjent med at Rwanda i fjor var det første landet i Afrika som ble såkalt «top reformer» i Doing Business-rapporten, og at myndighetene i landet i alt har implementert over 22 næringsvennlige reformer de siste årene.

For å stimulere til økt økonomisk samkvem på tvers av landegrensene og mellom u-landene vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ekspertgruppe for å bistå utviklingslandene i å forsere byråkrati og hindringer knyttet til handel.»

Disse medlemmer er av den oppfatning at vilkårene for privat næringsliv, handel og entreprenørskap er særlig utfordrende i mange land på det afrikanske kontinentet. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasilitersenheter for å stimulere til vekst i det private næringsliv i Afrika.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2011 lanserer mange planer og prosjekter innenfor utenrikspolitikken, men det er disse medlemmers mening at en budsjett-

proposisjon nødvendigvis også må inneholde en oversikt over tiltak, institusjoner og prosesser som ikke prioriteres eller nedprioriteres og begrunnede årsaker til dette. Disse medlemmer kan i liten grad se at dette er tilfellet i det foreliggende forslag til budsjett.

Disse medlemmer viser til at frie, åpne markeder har løftet milliarder av mennesker ut av fattigdom gjennom de siste tiårene, og at land som over lengre tid har valgt en proteksjonistisk løpebane har hatt lavere økonomisk vekst enn land som har valgt å satse på frihandel. Det er disse medlemmers mening at frihandel har en rekke dynamiske effekter blant annet i forhold til økonomisk vekst, økt kjøpekraft og sysselsetting. Forsker William Cline viser i boken *Trade Policy and Global Poverty* (2004) at global frihandel potensielt vil kunne løfte mer enn 500 millioner mennesker ut av fattigdom i løpet av en periode på 15 år, og disse medlemmer registrerer at studien konkluderer med at fjerning av handelsbarrierer globalt vil medføre langvarige økonomiske gevinster for u-landene tilsvarende 200 mrd. USD per år.

Disse medlemmer er kjent med en studie utført av forskeren Andrew Warner, som analyserer handelspolitikken i 117 land over en tjueårsperiode og slår fast at tilveksten i land som har satset på frihandel har vært tre til seks ganger større enn i proteksjonistiske land. Disse medlemmer viser videre til at professor Sebastian Edwards har sammenlignet 90 land i forhold til deres handelspolitikk, og konkluderer med at tilveksten i bruttonasjonalprodukt har vært dobbelt så høy i u-land med åpen handelspolitikk enn i tilsvarende land med en lukket politikk. Disse medlemmer viser også til at Verdensbanken har anslått at global frihandel vil kunne øke verdens BNP med over 1 500 mrd. kroner i året, hvorav halvparten vil tilfalle u-landene.

Disse medlemmer viser til at ingen land i verden har høyere tollsatser på importert mat enn Norge. At de skyhøye tollsatsene er usolidariske og har store negative konsekvenser for u-land som forsøker å selge sine produkter på det norske markedet gjenspeiles, etter disse medlemmers oppfatning, i Norges rangering på Center for Global Development sin årlige Commitment to Development Index (CDI). Oversikten er en rangering av i-landenes politikk overfor u-landene på en rekke områder, hvor Norge hvert år er dårligst eller blant de dårligste landene når det gjelder handel og tollsatser. Disse medlemmer er svært skuffet over at Norge til tross for regjeringens endringer i tollpreferansesystemet kommer nest dårligst ut på CDI 2011, og registrerer at CDI-landene bruker nesten akkurat like mye på å subsidiere eget jordbruk som de årlige bevilger til bistand (om lag 100 mrd. dollar).

Statistikk fra 2007 viser at Norge har en gjennomsnittstoll på alle landbruksvarer sett under ett på 137,6 pst., og disse medlemmer registrerer at andre rike, matvareimporterende land har en gjennomsnittstoll helt nede i 30 pst. 42,5 pst. av alle matvarer i Norge har en tollsats på over 100 pst. Disse medlemmer er kjent med at Namibia, Botswana og Swaziland har toll- og kvotefri markedsadgang for alle landbruksprodukter med unntak av enkelte produkter. Disse medlemmer ser det imidlertid som et stort paradoks at Norge har bidratt til å bygge opp eksportrettet kapasitet i disse landene, for i neste omgang å møte import med indikativt tak og andre begrensninger.

Disse medlemmer merker seg at blant annet forskerne Klaus Mittenzwei ved Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning og Ivar Gaasland ved Samfunns- og Næringslivsforskning AS som hevder at Norge kan redusere støtten til norsk landbruk med over 50 pst. uten at det vil gå ut over norsk kulturlandskap og matsikkerhet. Disse medlemmer er også kjent med forskningsbaserte anslag om at en familie på fire personer vil kunne spare 6 400 kroner på årlig basis dersom Norge fjerner all toll på importert mat.

Mens de dynamiske virkningene av frihandel er vanskelige å estimere, vil potensielle fordeler blant annet, slik disse medlemmer vurderer det kunne innebære:

- global frihandel vil kunne øke verden BNP med 1 500 mrd. USD på årlig basis.
- global frihandel vil kunne løfte 500 millioner mennesker ut av fattigdom over en periode på 15 år.
- frihandel vil kunne føre til høyere økonomisk tilvekst og sysselsetting både i i-land og u-land.
- fjerning av all toll på importert mat vil medføre kostnadsbesparelser på 6 400 kroner for en familie på fire personer i Norge.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i statsbudsjettet for 2011 foreslår å fjerne toll på alle varer fra u-land (alle fire kategoriene på OECDs DAC-liste). Dette medfører et provenyrtap på om lag 615 mill. kroner.

Alle økninger og reduksjoner er i forhold til regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer støtter regjeringens forslag til bevilgninger for kapitler og poster som ikke er nevnt i nedenforstående tabell.

Utgifter rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2011 (2011)
100		Utenriksdepartementet	1 750 623 000	1 768 344 000 (+17 721 000)
	1	Driftsutgifter.....	1 691 595 000	1 704 495 000 (+12 900 000)
	71	Diverse tilskudd	34 861 000	39 682 000 (+4 821 000)
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 316 434 000	1 287 948 000 (-28 486 000)
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner.....	1 316 434 000	1 287 948 000 (-28 486 000)
118		Nordområdetiltak mv.	418 649 000	428 133 400 (+9 484 400)
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	348 811 000	368 811 000 (+20 000 000)
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	35 052 000	24 536 400 (-10 515 600)
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 068 500 000	752 240 000 (-316 260 000)
	1	Driftsutgifter.....	1 054 200 000	737 940 000 (-316 260 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2011 (2011)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)....	207 400 000	103 700 000 (-103 700 000)
	1	Driftsutgifter.....	207 400 000	103 700 000 (-103 700 000)
144		Fredskorpset	51 700 000	38 775 000 (-12 925 000)
	1	Driftsutgifter.....	51 700 000	38 775 000 (-12 925 000)
150		Bistand til Afrika.....	2 618 500 000	1 029 500 000 (-1 589 000 000)
	78	Regionbevilgning for Afrika.....	2 618 500 000	1 029 500 000 (-1 589 000 000)
151		Bistand til Asia	949 500 000	762 000 000 (-187 500 000)
	78	Regionbevilgning for Asia.....	375 000 000	187 500 000 (-187 500 000)
152		Bistand til Midtøsten.....	500 000 000	200 000 000 (-300 000 000)
	78	Regionbevilgning for Midtøsten.....	500 000 000	200 000 000 (-300 000 000)
153		Bistand til Latin-Amerika	200 500 000	80 200 000 (-120 300 000)
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika.....	200 500 000	80 200 000 (-120 300 000)
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling.....	1 764 000 000	933 400 000 (-830 600 000)
	1	Driftsutgifter.....	33 500 000	23 450 000 (-10 050 000)
	70	Sivilt samfunn	1 228 000 000	614 000 000 (-614 000 000)
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid	81 000 000	56 700 000 (-24 300 000)
	73	Kultur	106 000 000	26 500 000 (-79 500 000)
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk.....	172 500 000	103 500 000 (-69 000 000)
	77	Uttevslingsordninger gjennom Fredskorpset	135 000 000	101 250 000 (-33 750 000)
161		Næringsutvikling.....	561 750 000	776 750 000 (+215 000 000)
	1	Ekspertgruppe handelsfasilitering utviklingsland (ny post)	0	15 000 000 (+15 000 000)
	71	Handelsfasiliteringsenhet for Afrika (ny post).....	0	200 000 000 (+200 000 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2011 (2011)
162		Overgangsbistand (gap).....	410 000 000	205 000 000 (-205 000 000)
	70	Overgangsbistand (gap)	410 000 000	205 000 000 (-205 000 000)
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 794 200 000	2 881 825 000 (+87 625 000)
	70	Naturkatastrofer.....	463 000 000	493 000 000 (+30 000 000)
	71	Humanitær bistand	2 115 600 000	2 145 600 000 (+30 000 000)
	72	Menneskerettigheter	215 600 000	243 225 000 (+27 625 000)
164		Fred, forsoning og demokrati.....	1 662 725 000	851 590 000 (-811 135 000)
	70	Fred, forsoning og demokratiltak.....	647 725 000	259 090 000 (-388 635 000)
	71	ODA-godkjente land på Balkan	500 000 000	300 000 000 (-200 000 000)
	72	Utvikling og nedrustning	175 000 000	122 500 000 (-52 500 000)
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land	340 000 000	170 000 000 (-170 000 000)
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	790 600 000	794 600 000 (+4 000 000)
	70	Forskning og høyere utdanning.....	333 000 000	337 000 000 (+4 000 000)
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	2 488 995 000	801 556 500 (-1 687 438 500)
	1	Driftsutgifter.....	50 400 000	30 240 000 (-20 160 000)
	70	Ymse tilskudd	7 595 000	5 316 500 (-2 278 500)
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv.....	33 000 000	23 100 000 (-9 900 000)
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling	235 000 000	94 000 000 (-141 000 000)
	73	Klima- og skogsatsingen	2 163 000 000	648 900 000 (-1 514 100 000)
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA).....	1 803 615 000	1 733 215 000 (-70 400 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	1 803 615 000	1 733 215 000 (-70 400 000)
169		Globale helse- og vaksineinitiativ	1 595 000 000	1 565 000 000 (-30 000 000)
	70	Vaksine og helse.....	1 000 000 000	985 000 000 (-15 000 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2011 (2011)
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM).....	450 000 000	435 000 000 (-15 000 000)
170		FN-organisasjoner mv.	4 314 620 000	3 075 410 000 (-1 239 210 000)
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP).....	855 000 000	427 500 000 (-427 500 000)
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	347 000 000	208 200 000 (-138 800 000)
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA).....	150 000 000	105 000 000 (-45 000 000)
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	864 200 000	432 100 000 (-432 100 000)
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	291 420 000	145 710 000 (-145 710 000)
	79	Ekspertter, juniorekspertter og FNs fredskorps.....	67 000 000	46 900 000 (-20 100 000)
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning	120 000 000	90 000 000 (-30 000 000)
171		Multilaterale finansinstitusjoner	1 971 000 000	985 500 000 (-985 500 000)
	70	Verdensbanken	814 000 000	407 000 000 (-407 000 000)
	71	Regionale banker og fond	762 500 000	381 250 000 (-381 250 000)
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner	394 500 000	197 250 000 (-197 250 000)
		Sum utgifter rammeområde 4	32 979 130 000	24 795 505 900 (-8 183 624 100)
Inntekter rammeområde 4				
		Sum inntekter rammeområde 4.....	83 457 000	83 457 000 (0)
		Sum netto rammeområde 4.....	32 895 673 000	24 712 048 900 (-8 183 624 100)

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 31 815 173 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 080 500 000 kroner.

Disse medlemmer mener at norsk utenrikspolitikk må ses i nøye sammenheng med sikkerhets-, energi-, utviklings-, handels- og Europapolitikken. Den økende graden av regional og global integrasjon skaper både muligheter og utfordringer for et lite land med en åpen økonomi. Den internasjonale finanskrisen har vært en påminnelse om dette. Det er behov

for klare politiske prioriteringer fra regjeringen og Stortinget, og en stor grad av realisme og klart fokus på måloppnåelse hva angår norske virkemidler, muligheter og målsettinger i utenrikspolitikken.

Internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å løse globale så vel som nasjonale utfordringer. Norge skal respektere sine forpliktelser innenfor bl.a. FN, NATO og EØS og opptre som lojal og engasjert samarbeidspartner for nærstående og andre land. Samtidig skal norsk utenrikspolitikk søke å identifisere, eller skape, internasjonalt handlingsrom for å fremme norske interesser og verdier. Dette krever en

bedre koordinering av den samlede norske innsatsen utenfor Norges grenser.

Disse medlemmer viser til at Høyre ønsker et fullt norsk medlemskap i EU – så snart som mulig. Den politiske og økonomiske integrasjonen i Europa omfatter også Norge, og det er i Norges klare interesse å bidra til denne prosessen ikke bare økonomisk, gjennom dagens finansieringsordninger, men også politisk og med full medbestemmelsesrett i Europa.

Disse medlemmer viser til at Høyre støtter et høyt nivå på bevilgningen til utvikling og bistand. Høyre ønsker en utviklings- og bistandspolitikk som fokuserer på resultater, fremfor regjeringens symboliske målsettinger om prosentandel av bruttonasjonalinntekt (BNI). Utviklingspolitikken bør ha klare geografiske og tematiske prioriteringer, og må ha som langsiktig mål at bistanden skal overflødiggjøre seg selv. Den norske debatten om bistand fokuserer på størrelsen på bistandsbevilgningene, gjerne i prosent av bruttonasjonalinntekten, som kjennetegnet på en god politikk for fattigdomsbekjempelse. Høyre minner om at målet er mest mulig utvikling, ikke mest mulig bistand.

Disse medlemmer understreker betydningen av en utviklingspolitikk som måles i resultater snarere enn i prosentandeler av BNI. Et viktig kriterium vil være om Norge greier å føre en helhetlig og konsistent utviklingspolitikk. For Høyre er det viktig at flere virkemidler tas i bruk og at ulike politikkområder må ses i sammenheng dersom Norge skal kunne bidra positivt til utvikling og fattigdomsreduksjon. Samstemthet mellom ulike politikkområder og ulike departementer er derfor viktig. Samtidig må den bistanden vi fortsatt skal yte, være mer konsentrert og målrettet og underlegges strenge resultatkrav.

Regjeringens forslag innebærer for første gang under regjeringen Stoltenberg II en nedgang i utviklingsbudsjettet, på om lag 366 mill. kroner. Mens hoveddelen av nedgangen kommer innen ODA-godkjente utgifter til flykntingiltak i Norge, er det også kutt i bilateral bistand til Afrika, Asia og Latin-Amerika. Næringsutvikling prioriteres i regjeringens budsjett kraftig opp, og veksten til miljø- og klimatiltak fortsetter.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett kutter 992,5 mill. kroner netto sammenlignet med regjeringens forslag, men prioriterer opp satsing på Afrika, menneskerettigheter og sivil innsats i Afghanistan.

Disse medlemmer ønsker en samstemt og helhetlig norsk utviklingspolitikk hvor bistand kun skal utgjøre en del. Handel er et annet vesentlig bidrag til vekst og utvikling, og Høyre ønsker derfor å åpne for tollfri markedsadgang også for land på

DAC-listen med over 75 millioner innbyggere. Høyre vil også gå imot regjeringens ønske om å oppheve toll- og kvotefri adgang for sauekjøtt til Norge fra Namibia, Botswana og Swaziland. Disse medlemmer er ikke imponert av regjeringens begrunnelse for å innføre importbegrensning på 400 tonn, ettersom hele poenget med fritaket jo har vært å stimulere disse landene til å få i gang en god matproduksjon som også kan være interessant for verdensmarkedet. Norske forbrukere har åpenbart satt pris på dette produktet, og når Stortingets virkemiddel ser ut til å fungere etter hensikten, så blir det stoppet av regjeringen.

Disse medlemmer mener at et fortsatt høyt bistandsnivå fra de rike landene er nødvendig for å kunne nå FNs tusenårs mål, men innenfor tradisjonell bistand ønsker Høyre et klarere tematisk og geografisk fokus og strengere krav til mottakerlandene når det kommer til utvikling innen demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett. Særlig vil vi sette strenge krav til land som mottar norsk budsjettstøtte og annen stat-til-stat-bistand. Høyre vil konsentrere norsk bistand til Afrika, og noen særlig viktige temaområder som helse og utdanning. Vi fjerner derfor norsk bilateral støtte til Latin-Amerika og reduserer den til Asia, med unntak av Afghanistan.

Bistand til Afghanistan er av avgjørende betydning for å bidra til at afghanske myndigheter, i samarbeid med det internasjonale samfunnet, særlig FN og NATO, lykkes. Dette krever bedre tjenester, som helse og utdanning, bedre infrastruktur, som veier og vannforsyning. Institusjonsoppbygging må intensiveres og prosjekter gis et sterkere lokalt eierskap for å hjelpe sentralmyndighetene til å få kontroll over hele landet.

Disse medlemmer peker på behovet for å sikre at norsk støtte til multilaterale organisasjoner blir brukt effektivt og til støtte for viktige norske mål for utviklingspolitikken. Det er etter disse medlemmers mening behov for å følge opp evalueringer av FN-organisasjonenes innsats med klare budsjettmessige konsekvenser for de organisasjonene som vurderes som lite effektive og målbevisste. Høyre ønsker derfor å kutte norske overføringer til UNDP, FAO og enkelte andre FN-organisasjoner.

Disse medlemmer støtter regjeringens satsing på næringsutvikling og er glad for den økte prioriteringen av dette feltet. Høyre støtter fokuset på ren energi og klimasatsing, men peker på behovet for å sikre at nye midler kan tas i bruk. Høyre viderefører derfor dette området på 2010-nivå.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader under de enkelte budsjettkapitler.

Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	H
100		Utenriksdepartementet	1 750 623	1 665 623
				(-85 000)
	1	Driftsutgifter	1 691 595	1 606 595
				(-85 000)
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	109 259	106 259
				(-3 000)
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål.....	80 212	77 212
				(-3 000)
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 068 500	1 015 500
				(-53 000)
	1	Driftsutgifter	1 054 200	1 001 200
				(-53 000)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	207 400	197 400
				(-10 000)
	1	Driftsutgifter	207 400	197 400
				(-10 000)
144		Fredskorpset	51 700	25 700
				(-26 000)
	1	Driftsutgifter	51 700	25 700
				(-26 000)
150		Bistand til Afrika	2 618 500	2 678 500
				(+60 000)
	78	Regionbevilgning for Afrika.....	2 618 500	2 678 500
				(+60 000)
151		Bistand til Asia	949 500	708 500
				(-241 000)
	72	Bistand til Afganistan og Pakistan.....	574 500	583 500
				(+9 000)
	78	Regionbevilgning for Asia.....	375 000	125 000
				(-250 000)
153		Bistand til Latin-Amerika	200 500	0
				(-200 500)
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika	200 500	0
				(-200 500)
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 764 000	1 623 500
				(-140 500)
	1	Driftsutgifter	33 500	23 500
				(-10 000)
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid	81 000	40 500
				(-40 500)
	73	Kultur.....	106 000	66 000
				(-40 000)
	77	Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset	135 000	85 000
				(-50 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tl. 1-4	H
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 794 200	2 804 200 (+10 000)
	72	Menneskerettigheter.....	215 600	225 600 (+10 000)
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	2 488 995	2 422 995 (-66 000)
	1	Driftsutgifter	50 400	39 400 (-11 000)
	73	Klima- og skogsatsingen.....	2 163 000	2 108 000 (-55 000)
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	1 803 615	1 673 115 (-130 500)
	21	Spesielle driftsutgifter.....	1 803 615	1 673 115 (-130 500)
170		FN-organisasjoner mv.	4 314 620	4 119 620 (-195 000)
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP).....	855 000	750 000 (-105 000)
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	864 200	774 200 (-90 000)
		Sum utgifter rammeområde 4	32 979 130	31 898 630 (-1 080 500)
Inntekter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)				
		Sum inntekter rammeområde 4	83 457	83 457 (0)
		Sum netto rammeområde 4	32 895 673	31 815 173 (-1 080 500)

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener Norge må føre en verdibasert utenrikspolitikk som aktivt søker å sikre globale fellesgoder, forbedre situasjonen for verdens fattige og forfulgte samt ivareta norske interesser i det internasjonale samkvem.

Dette medlem vil styrke Norges internasjonale solidaritet og la globale klimatiltak komme som et tillegg til bistanden til fattigdomsbekjempelse. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ønsker en bedre samstemt norsk utviklingspolitikk og vil etablere et investeringsfond på 10 mrd. kroner for å bidra til næringsutvikling i de fattigste landene. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjettforslag i finanskomiteens Innst. 2 S (2010–2011), hvor forslag om et slikt investeringsfond ble fremmet sammen med Kristelig Folkepartis forslag om å øke bistandsrammen.

Bedre markedsadgang er viktig for fattige utviklingslands eksportmuligheter. Kristelig Folkeparti

har valgt å prioritere fjerning av toll for varer fra de fattigste utviklingslandene. Dette medlem viser til at forslag til endringer i Norges tollregler overfor utviklingsland er behandlet av finanskomiteen i Innst. 3 S (2010–2011), hvor Kristelig Folkeparti støtter utvidelse av ordningen med nulltoll til noen flere land enn dagens regler gir hjemmel for.

Etter dette medlems syn er det behov for at Norges utviklingsbistand særlig styrkes i Afrika sør for Sahara. Der er bedre styresett, kamp mot korrupsjon og rettferdige skattesystemer som finansierer offentlig sektors viktige reformområder. Et fritt og sterkt sivilt samfunn kan medvirke til nødvendige reformer og til å forhindre eller avsløre elites maktmisbruk. Bedre infrastruktur, ren energi og ansvarlig naturforvaltning er viktige nøkler til varig og sunn økonomisk vekst. Men effektiv fattigdomsbekjempelse krever også økt satsing på utdanning for alle, bedre vaksinedekning mot dødelige sykdommer og

utvikling av et klimatilpasset landbruk for å bidra til styrket sikkerhet for befolkningens tilgang til mat.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett for 2011 foreslo å bevilge 325 mill. kroner mer til utviklingsformål i 2011 enn regjeringens budsjettforslag. Kristelig Folkepartis forslag om dette i finanskomiteens Innst. S 2 (2010–2011) innebar at bevilgningene til Norges offentlige bistand (ODA) ville blitt økt til 1,03 pst. av forventet brutto nasjonalinntekt i 2011.

Ved siden av denne rammeøkningen foreslo Kristelig Folkeparti omdisponeringer fra Balkan og Latin-Amerika til verdens fattigste kontinent, Afrika, slik at Kristelig Folkeparti i alt kunne foreslå bevilgningsøkninger på til sammen 450 mill. kroner til bistandsformål. Fordelingen av Kristelig Folkepartis forslag til bevilgningsøkninger til utviklingsformål ble i Innst. S 2 (2010–2011) oppsummert slik:

- 200 mill. kroner mer til regionalbevilgningen til Afrika. Dermed fjernes regjeringens kutt på 190 mill. kroner (-6,8 pst.) i regionbevilgningen til verdens fattigste kontinent.
- 100 mill. kroner mer til frivillige organisasjoners langsiktige bistand. Bevilgningen er ikke engang prisjustert i regjeringens budsjettforslag.
- 100 mill. kroner mer til helsetiltak og vaksiner av verdens barn. Økningen går til den globale vaksinealliansen (GAVI). Den står bak en vaksinesuksess som redder millioner av barn fra å dø av sykdommer vi nå har effektive vaksiner mot.
- 50 mill. kroner mer til utdanning gjennom samfinansieringsprogrammet «Utdanning for alle». Også de økte rammer for regionbevilgningen til Afrika og for frivillige organisasjoner vil styrke utdanningsbistanden.

Dessuten gikk Kristelig Folkeparti inn for å øke satsingen på matvaresikkerhet og klimatilpasset landbruk ut over regjeringens budsjettforslag ved å prioritere slike formål høyere innenfor regionbevilgningene, bevilgningen til overgangsbistand og andre budsjettkapitler som gir hjemler for dette. Dette medlem viser til at risikoen for nye matvarekriser er betydelig og at store folkegrupper har små marginer å gå på. Overgang til en mer robust og klimatilpasset matproduksjon kan derfor gi både økonomisk forbedring og større sikkerhet for utsatte befolkningsgrupper.

Dette medlem viser til nedenstående tabell, som gjengir Kristelig Folkepartis prioriterte satsinger ut over regjeringens budsjettforslag, slik de ble foreslått i finanskomiteens Innst. S 2 (2010–2011):

Kap	Formål	Endring
150	Bistand til Afrika (Regionbevilgning for Afrika).....	200 mill. kr
160	Sivilt samfunn og demokrati (Frivillige organisasjoners utviklingsarbeid).....	100 mill. kr
169	Globale helse og vaksineinitiativ (Den globale vaksinealliansen GAVI).....	100 mill. kr
171	Multilaterale finansinstitusjoner (Programmet «Utdanning for alle»).....	50 mill. kr

Etter at Kristelig Folkepartis forslag om å øke rammen for bistandsbudsjettet ikke fikk støtte fra andre partier ved Stortingets behandling av Innst. S 2 (2010–2011) om statsbudsjettet for 2011, har dette medlem i utenriks- og forsvarskomiteens behandling av Utenriksdepartementets budsjett forhandlet med regjeringspartiene om endringer innen rammen. Dette medlem viser til flertallsmerknaden mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti i denne innstilling hvor det redegjøres nærmere for den omdisponering som foreslås. Dette medlem legger vekt på at det dermed er oppnådd flertall for å øke bevilgningene til det sivile samfunns langsiktige utviklingsarbeid med 40 mill. kroner, til de frivillige organisasjoners opplysningsarbeid med 10 mill. kroner og til den globale vaksinealliansen, GAVI, med 40 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for 2011.

2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks)

I del 2 til Prop. 1 S (2010–2011) fra Utenriksdepartementet har regjeringen gitt detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innen programkategori 02 – utenriksforvaltning og programkategori 03 – internasjonal bistand. Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 4 er gitt nedenfor.

Kap. 100–3100 Utenriksdepartementet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 758 695 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 750 983 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	84 854 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	83 775 000

Komiteen viser til at regjeringen foreslår et budsjett på 1 750 983 000 kroner for 2011. Dette er en reduksjon på 0,4 pst. i forhold til saldert budsjett for 2010. Post 1 dekker driftsutgifter for departementet og utenriksstasjonene, og her er det foreslått avsatt 1 691 595 000 kroner. Reduksjonen her er på 8 017 000 kroner eller 0,5 pst. Posten dekker lønn og andre driftsutgifter for departementet og utenriksstasjonene.

Komiteen mener at utenriksstjenesten til enhver tid skal ivareta norske interesser i utlandet på en best mulig måte.

Komiteen viser til at utenriksstjenesten må fremme grunnleggende menneskerettigheter i tillegg til effektivt å ivareta norske interesser i det internasjonale samfunn gjennom bilaterale forbindelser med andre stater og medlemskap i multilaterale organisasjoner. Videre skal utenriksstjenesten effektivt bistå norske borgere og norsk næringsliv i utlandet, videreutvikle krisehåndteringsorganisasjonen og utvikle informasjonsteknologi tilpasset en global interaktiv utenriksstjeneste.

Komiteen anførte i sine merknader til budsjettforslaget for 2010 følgende:

«Komiteen mener at man må sette inn ressursene i organisasjonen både politisk og geografisk der de viktigste oppgaver skal løses. Norges representasjon og former for nærvær i de forskjellige land bør benyttes slik at optimal ressursutnyttelse oppnås.»

I 2011 ser det ut til at regjeringen vil følge dette opp ved å avvikle fem utenriksstasjoner i løpet av 2011 for å styrke nærværet i land som Brasil, India, Indonesia, Kina og Russland. Komiteen registrerer at denne informasjonen kun fremkom i en pressemelding fra Utenriksdepartementet datert 5. oktober 2010, samme dag som budsjettet ble avgitt, men at dette forholdet ikke er omtalt i proposisjonen.

Komiteen har merket seg at norske utenriksstasjoner og representanter for norske myndigheter er blitt mulige mål for personer og grupperinger som ønsker å skade norske interesser, og vil derfor understreke at arbeidet med sikkerhet på reiser og styrking av den generelle sikringen av utenriksstasjoner og tjenesteboliger må prioriteres høyt.

Komiteen har også merket seg at utenriksstjenesten utgjør en del av utlendingsforvaltningen, og at våre utenriksstasjoner er en del av førstelinjetjenesten for utlendinger som ønsker å besøke eller flytte til Norge. Utenriksstjenesten bistår også i arbeidet med retur av personer uten lovlig opphold. Komiteen er tilfreds med at innsatsen på bakgrunn av dette skal styrkes.

Komiteen vil understreke betydningen av at det er viktig å fokusere på en mer effektiv og bedre kvalitetsmessig håndtering av utlendingssaker ved

våre utenriksstasjoner og er opptatt av at det fortsatt arbeides aktivt for å få til dette.

Komiteen mener at den norske utenriksstjenesten skal fremme norsk næringslivs interesser i utlandet. I en stadig mer global konkurransesituasjon må vi erkjenne at norske bedrifter konkurrerer i et stadig tøffere marked. Dette krever store ressurser og mye kunnskap. Det er derfor av stor betydning at norsk næringsliv får hjelp og assistanse fra utenriksstjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Norge ga bistand til 114 land i 2009 og at det norske bistandsengasjementet gjentatte ganger har blitt kritisert for å være for fragmentert. Svensk utenriksforvaltning har gjennom flere år gjennomgått en reformprosess som blant annet innebærer at bistandsengasjementet nå involverer færre land og tematiske områder. På denne bakgrunn er det disse medlemmers mening at også Norge burde foreta tilsvarende nødvendige prioriteringer, noe som også vil medføre reduserte driftsutgifter i Utenriksdepartementet, ettersom noen driftsmidler for ambassader som driver utviklingsarbeid også føres over denne posten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at regjeringen omdannet de norske generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh til Honorære konsulater i 2007. Det er disse medlemmers oppfatning at både privatpersoner, organisasjoner og næringsliv oppviste et stort engasjement mot disse nedleggelsene, og at innsparingene i form av reduserte lønns- og driftsutgifter ikke sto i samsvar med tapte omdømme og goodwill i lokalbefolkningen i de to berørte landene. Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette de norske generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh.»

Disse medlemmer ønsker en styrking av formålet «Fremme av transatlantisk samarbeid», som dekker tilskudd til arbeid for opprettholdelse og styrking av forbindelsene mellom USA og Norge. Disse medlemmer mener at tilskuddet til «Fremme av transatlantisk samarbeid» bør ligge på samme nivå som tilskuddet til «Informasjon m.v. – europeisk samarbeid», og derfor foreslår disse medlemmer en styrking av budsjettpost 71, underpost 71.25 med 4 821 000 kroner til formålet «Fremme av transatlantisk samarbeid.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har forståelse for de fleste endringer som regjeringen vil gjennomføre når det gjelder ambassadestrukturen, men viser til at det under utenrikskomiteens behandling av budsjettproposisjonen er kommet kritiske innvendinger særlig mot nedleggelsen av den norske ambassaden i Colombia og reduksjonen av Norges utenriksrepresentasjon på Madagaskar til en ambassadeseksjon tilknyttet et annet lands ambassade.

Dette medlem har forståelse for denne kritikken fordi disse svekkelsene av Norges utenriksrepresentasjon rammer land hvor Norge har hatt og har viktige oppgaver å ivareta. Dette medlem mener at en godt bemannet ambassadeseksjon på Madagaskar er et minimum og vil også be departementet opprettholde en tilstrekkelig representasjon i Colombia til at man kan videreføre Norges engasjement ikke minst for fred og menneskerettigheter i dette landet.

Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	25 534 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	40 418 000

Komiteen viser til at regjeringen i budsjettet for 2011 foreslår å bevilge 40 418 000 kroner, noe som er en økning på 58,3 pst. i forhold til saldert budsjett for 2010. Den store økningen er begrunnet med at utgifter vedrørende statsministerboligen nå er flyttet til kap. 103.

Komiteen merker seg at bevilgningen for øvrig gjelder gjennomføring av statsbesøk, besøk på stats- og regjeringssjefs nivå, og diverse konferanser.

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	8 413 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	8 590 000

Komiteen viser til at regjeringen for 2011 foreslår å bevilge 8 590 000 kroner, mot 8 413 000 kroner i saldert budsjett for 2010, en økning på 2,1 pst. Kapitlet dekker utgifter for DDMM Kongen og Dronningens statsbesøk og offisielle reiser til utlandet, samt kronprinsparets og prinsesse Märtha Louises offisielle reiser til utlandet.

Komiteen setter pris på den store innsatsen som kongefamilien gjør for å profilere Norge og fremme norske interesser ved besøksvirksomhet til utlandet.

Kap. 115 Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	106 270 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	109 256 000

Komiteen viser til at formidling av kunnskap om Norge, norsk samfunnsliv og kultur er en viktig del av norsk utenrikspolitikk.

Komiteen vil understreke betydningen av at det skapes møteplasser og arenaer for dialog og samarbeid med partnere i andre land. Utenriksstjeneste bidrar på en positiv måte til å skape kontakt mellom norsk og andre lands samfunns-, nærings og kulturliv.

Komiteen har merket seg at Utenriksdepartementets nasjonale omdømmeforum har gitt viktige innspill i debatten om hvordan Norges omdømme kan bedres. Komiteen registrerer at innsatsen rettet mot de 19 tidligere prioriterte landene videreføres, blant annet i form av kompetanseheving innen strategisk kommunikasjon og omdømme ved de enkelte utenriksstasjoner. Likeledes at pilotprosjektet rettet mot Polen og Storbritannia for perioden 2009–2011 gjennomføres som planlagt. Komiteen slutter opp om dette arbeidet.

Komiteen mener det er viktig at verdier som demokrati, menneskerettigheter og likestilling også gjenspeiles i Norges internasjonale kulturarbeid. Komiteen stiller seg positiv til den foreslåtte styrkingen av det internasjonale kultursamarbeidet og vil understreke at presentasjon av norsk kultur og norske kunstners internasjonale virksomhet har betydning for Norges dialog med andre land.

Komiteen vil understreke betydningen av Barentssamarbeidet og folk-til-folk-samarbeidet, spesielt med fokus på det norsk-russiske samarbeidet og på fremme av dialogen mellom storsamfunn og urfolk. Komiteen merker seg at folk-til-folk- og kulturdimensjonene i nordområdestrategien skal bidra til å styrke samarbeidsnettverket i Barentsregionen. Komiteen har merket seg at Utenriksdepartementet i 2011 vil konsentrere virksomheten om samarbeid med Kulturdepartementet og de nordnorske fylkeskommuner innen rammen av Barents-Kult samt samarbeidet med Sør-Varanger kommune om årlige markeringer i grenseområdet med Russland og slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets hovedmerknad og partiets alternative budsjett, hvor det legges opp til en videreføring av budsjettnivået fra 2010.

Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	4 569 637 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 316 434 000

Komiteen viser til at Norge har en fundamental interesse av en internasjonal rettsorden, der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner og der internasjonale organisasjoner danner et viktig fundament for samarbeid om felles utfordringer.

Komiteen vil understreke betydningen av at Norge på en slik bakgrunn deltar aktivt i internasjonale organisasjoner som er viktige aktører i utviklingen av en global rettsorden og et verdensomspennende sikkerhetssystem. Organisasjoner som FN og NATO er derfor bærebjelker i norsk utenrikspolitikk.

Komiteen viser til at bevilgningen til FN er basert på forhandlinger i generalforsamlingen som ledet fram til et omforent budsjett for organisasjonen, og at Norges bidrag er økt fra 0,782 pst. til 0,871 pst.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at verden står overfor store utfordringer knyttet til fred, fattigdomsbekjempelse, klima og bærekraftig utvikling, og støtter regjeringens målsetting om å styrke FNs rolle når det gjelder disse utfordringene, videreutvikling av internasjonale normer og standarder, arbeid for demokrati og menneskerettigheter. Det er av særlig betydning å arbeide for å oppfylle «Tusenårserklæringen» og erklæringen fra oppfølgingsmøtet i 2005.

Det er komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiets oppfatning at FN og FNs underorganisasjoner har til dels store utfordringer knyttet til arbeidet med effektivisering og reform, resultatoppnåelse, transparens og antikorrupsjon. I så måte merker disse medlemmer seg konklusjonene i blant annet Norads resultatrapport for 2009, hvor det vises til at FN-organisasjonene er byråkratiske og har vanskeligheter med å levere bistand effektivt. Det er disse medlemmers mening at dette burde ha konsekvenser for regjeringens bidrag til FN. Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument 8:141 S (2009–2010) fra representanter fra Fremskrittspartiet om en norsk budsjettstrategi for bistand til FN.

FNs fredsoperative innsats er en bærebjelke i organisasjonens arbeid for fred og sikkerhet. Antall deltakere i fredsoperasjoner er høyere enn noen gang, samtidig som mandatene er blitt mer komplekse, noe som presser kapasiteten. Komiteen viser til at Norge bidro med et militært feltsykehus og brønn-

borelag i FN-operasjonen i Tsjad fra våren 2009 til mai 2010, og merker seg at slik deltakelse i og støtte til FNs fredsoperasjoner er et sentralt element i regjeringens FN-satsing. Komiteen støtter dette.

Komiteen viser til at Norge er valgt inn i styret for Verdens helseorganisasjon, WHO, for perioden 2010–2013 og støtter regjeringens målsetting om å styrke WHO som ledende, normativ organisasjon for global helse. Komiteen støtter forslaget om at Norge slutter seg til toårige budsjettvedtak i WHO.

Komiteen viser til det påviste behovet for reformer i FNs organisasjon for ernæring og landbruk, FAO, men registrerer at arbeidet går langsomt. Regjeringen besluttet derfor å redusere den frivillige støtten til organisasjonen i 2009 og ikke inngå en ny samarbeidsavtale for 2010–2011. Komiteen mener det er viktig å markere utålmodighet med reformprosessene i FN-organer, når behovet for reformer er godt dokumentert.

Komiteen mener at Norge må være en aktiv alliansepartner i NATO, med en målsetting om å trygge norsk sikkerhet og bidra til internasjonal fred og stabilitet gjennom deltakelse i alliansens felles operasjoner. Komiteen støtter målsettingen i det nye strategiske konseptet om å styrke NATOs kjerneoppgaver, kollektivt forsvar gjennom artikkel V, vektlegging av våpenkontroll, nedrustning og ikke-spredning, reform av NATOs strukturer, forholdet til Russland og alliansens samarbeid med andre internasjonale aktører.

Komiteen vil også peke på viktigheten av å sikre det transatlantiske samarbeidet i NATO og utvikle det strategiske samarbeidet mellom NATO og EU.

Komiteen har merket seg at tilsynskonferansen for ikke-spredningsavtalen (NTP) fikk et positivt utfall med enighet om et offensivt arbeidsprogram på nedrustning og ikke-spredning. Avtalen mellom USA og Russland om kontrollerbare nedskjæringer av de strategiske atomvåpnene, viser at det også kan være grunnlag for substansielle kutt i atomvåpenarsenalene.

Komiteen understreker at visjonen om en verden uten atomvåpen må holdes levende. En endring av NATOs strategi med mindre vekt på atomvåpen, vil være et skritt mot en slik visjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til NATOs nye strategiske konsept, og at alliansens atomvåpenstrategi ligger fast.

Europarådet er en sentral institusjon for å ivareta menneskerettigheter, rettsstatsprinsipper og demokrati i hele Europa. Komiteen vil understreke betydningen av at Norge fortsetter et aktivt arbeid for å effektivisere organisasjonen og får ned det store

antall ubehandlede saker ved Den europeiske menneskerettsdomstolen.

Det må være en felles standard for menneskerettigheter i Europa, basert på Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, og komiteen vil peke på at dette må ivaretas gjennom koordinering og samarbeid mellom Europarådet, OSSE og EU.

Komiteen viser til at det er igangsatt en rekke prosjekter innenfor det nordiske globaliseringsinitiativet og i tilknytning til europeiske samarbeidsspørsmål. Blant disse er Toppforskningsinitiativet som skal fokusere på definerte områder innen energi-, miljø- og klimasektoren for å styrke fagmiljøene på tvers av landegrensene. Komiteen har også merket seg arbeidet for å fjerne grensehindre og programmet for å styrke de høyere utdanningsinstitusjonene i kampen om talentene både i og utenfor Norden. Komiteen viser for øvrig til Innst. 29 S (2010–2011), jf. Meld. St. 23 (2009–2010) og Innst. 30 S (2010–2011), jf. Dokument 20 S (2009–2010), Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd.

Komiteen viser til følgende uttalelse fra en samlet utenrikskomité i Innst. 29 S (2010–2011):

«Komiteen viser til at kjernen i det nordiske samarbeidet er et politisk forpliktende samspill, basert på Helsingforsavtalen og med de politiske organene Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd som de viktigste aktører. Det er avgjørende for samarbeidets fremtid at den folkevalgte og politiske dimensjon styrkes, at dagsorden settes av politikerne og at det nordiske samarbeid brukes aktivt i politiske prosesser for å fremme livskvalitet og vekst i Norden. Komiteen mener det er nødvendig å være på vakt mot en byråkratisering av samarbeidet på bekostning av dets politiske kjerne.»

Komiteen mener at ordningen med embetsmannskomiteer under Nordisk Ministerråd bidrar til en slik byråkratisering og at tiden er inne til å vurdere hensiktsmessigheten av slike kollegiale organer på embetsnivå i det nordiske samarbeidet.

Det vises videre til at utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål nå utgjør en stadig viktigere del av dagsordenen i det nordiske samarbeidet på regjeringnivå uten at dette er reflektert i Ministerrådets organisering.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er et betydelig effektiviseringspotensial i Nordisk Ministerråds sekretariat.

Disse medlemmer er innforstått med at samarbeidet i Nordisk Ministerråd er bredt og omfatter de fleste politikkområder, men mener det også er grunnlag for å foreta en bedre prioritering mellom de ulike prosjekter innenfor rammen av bevilgningen. På denne bakgrunn vil disse medlemmer redusere tilskuddet under denne posten.

Kap. 117 EØS-finansieringsordningene

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	0
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 951 466 000

Komiteen viser til avtalene med EU om en EØS-finansieringsordning og en norsk finansieringsordning for 2009–2014, samt tilleggsprotokoll til frihandelsavtalen mellom Norge og Det europeiske økonomiske fellesskap om handel med fisk. Disse avtalene av 28. juli 2010 ble behandlet av komiteen i Innst. 22 S (2010–2011), jf. Prop. 160 S (2009–2010). Komiteen viser til sine merknader i denne innstillingen og slutter seg til bevilgningsforslagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at prosjektene i finansieringsordningen primært bør fokusere på tiltak rettet mot økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i EØS-området. Alle prosjekter må være gjenstand for kontroll, revisjon samt ha fokus på mål- og resultatoppnåelse. Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av Prop. 160 S (2009–2010).

Disse medlemmer mener at prosjektene i den norske finansieringsordningen primært bør fokusere på tiltak rettet mot økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i EØS-området. Det må etterstrebes å involvere norske partnere i prosjektene der dette er mulig. Alle prosjekter må være gjenstand for kontroll, revisjon samt ha fokus på mål- og resultatoppnåelse. Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av Prop. 160 S (2009–2010).

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet oversikt over alle prosjekter og prosjektpartnere som støttes gjennom EØS-midlene.»

Kap. 118 Nordområdetiltak mv.

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	366 192 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	418 649 000

Komiteen viser til budsjettproposisjonen, hvor det foreslås bevilget 418 649 000 kroner til kapitlet Nordområdetiltak mv. fordelt på 348 811 000 kroner over post 70, 34 786 000 kroner over post 71 og 35 052 000 kroner over post 76.

Komiteen vil understreke at det er grunnleggende politisk enighet blant de politiske partiene på Stortinget om at nordområdene bør være Norges viktigste strategiske satsingsområde, og at dette må gjenspeiles i de årlige strategier, planer og budsjettproposisjoner.

Komiteen viser til at regjeringen la frem Nordområdestrategien i desember 2006, og at denne er fulgt opp gjennom en ny rapport i 2009. Komiteen merker seg at strategien innebærer en rekke tiltak og prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil understreke at en helhetlig strategi også nødvendigvis vil måtte innebære en prioritering mellom de ulike tiltakene. Det er disse medlemmers forutsetning at slike prioriteringer kommer klart til uttrykk i strategien. Det er også disse medlemmers mening at det bør trekkes opp et hensiktsmessig skille mellom hva som kan defineres som «nordområdesatsing», hva som er distriktpolitikk og hva som er ordinære bevilgninger knyttet til drift, investeringer og vedlikehold.

Komiteen mener videre at nordområdesatsingen må koordineres gjennom alle internasjonale delegasjoner som Norge deltar i og som har relevans for regionen.

Komiteen er svært positiv til at Norge og Russland ble enige om en delelinjeavtale for kontinentalsokkelen i Barentshavet 27. april 2010, og at denne ble signert i Murmansk 15. september. Komiteen er således tilfreds med det betydelige arbeidet regjeringen og UDs ansatte har lagt ned for å få en avtale, og er kjent med at også tidligere regjeringer gjennom flere tiår har arbeidet med dette. Komiteen vil understreke viktigheten av at begge lands parlamenter får avtalen til ratifisering så snart som mulig.

Komiteen er av den oppfatning at det bør utvikles en helhetlig delelinjestrategi for forvaltningen av det nyvunne området i Barentshavet. Det er slik komiteen vurderer det, et unikt potensial for forskning og utvikling i det nyvunne området, og kartleggingen av petroleumsressursene bør komme i gang så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti merker seg at rederiet Tschudi Shipping over lengre tid har arbeidet sammen med russiske

sjøfartsmyndigheter for å legge til rette for kommersiell transport gjennom Nordøstpassasjen. Det er derfor med stor interesse disse medlemmer registrerer at MV Nordic Barents forlot Kirkenes havn med kurs for Kina 4. september 2010, og at skipet fraktet flere tusen tonn jernmalmkonsentrat. Disse medlemmer er kjent med at dette er det første handelsskipet som får anledning til å seile gjennom Nordøstpassasjen, og at seilingsleden vil kunne spare tid og kostnader for skipsfarten i fremtiden. Det er disse medlemmers mening at dette også må ses i sammenheng med pirattrusselen utenfor kysten av Øst-Afrika, og den betydelige risiko norske og internasjonale rederier utsettes for som følge av den forverrede sikkerhetssituasjonen i det området.

Komiteen viser til at de overordnede målsettingene med prosjektsamarbeidet med Russland er å gi prioritet til folk-til-folk-samarbeidet i Barentsregionen, støtte utviklingen av et demokratisk, sivilt samfunn i Russland, utvikle de fornybare og ikke-fornybare ressursene i regionen, styrke miljøforvaltningen i samråd med Russland, videreutvikle samarbeidet innen FOU samt videreføre felles innsats mot smittsomme sykdommer i den russiske delen av regionen. Komiteen støtter dette fokuset, men vil også understreke viktigheten av at grenseoverskridende næringsvirksomhet ses på som et prioritert satsingsområde.

Komiteen merker seg at det i 2009 ble utbetalt til sammen 124,2 mill. kroner til samarbeidsprosjekter med Russland, og at disse midlene ble disponert gjennom Utenriksdepartementet, Barentssekretariatet, Miljøverndepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Norges Forskningsråd og SIU (Senter for internasjonalisering av høyere utdanning).

Komiteen verdsetter det viktige arbeidet Barentssekretariatet bidrar til gjennom å skape grunnlag for og videreutvikle folkelig kontakt og samarbeid mellom Norge og Russland i regionen. Komiteen er således kjent med at 170 forskjellige samarbeidsprosjekter mellom norske og russiske partnere fikk støtte i 2009, og at disse ble fordelt på fem satsingsområder. Komiteen er også kjent med at det internasjonale Barentssekretariatet i Kirkenes siden oppstarten i 2008 har hatt en viktig rolle i å fremme prosjektsamarbeid på regionalt nivå. Komiteen vil understreke at alle tiltak som støttes må være gjenstand for grundig evaluering, resultatmåling og regnskapskontroll og at antikorrupsjon også anses som et viktig område.

Komiteen merker seg at det ble lagt frem en felles norsk-russisk miljøstatusrapport for Barentshavet for den bilaterale miljøvernkommisjonen i 2009, og at dette er et viktig steg på veien mot bærekraftig forvaltning av regionen.

Komiteen registrerer at det ble utbetalt 17,5 mill. kroner til helse- og sosialprosjekter i Nordvest-Russland i 2009, og at disse midlene blant annet bidro til å videreføre oppbyggingen av en folkehelseutdanning i Arkhangelsk. Komiteen merker seg at det ble inngått en bilateral avtale om et nytt helseprosjekt i 2009. Det er, slik komiteen ser det, også positivt at den bilaterale, politiske kontakten mellom helse- og omsorgsdepartementene i de to landene har tiltatt, ettersom dette kan bidra til økt forankring og eierskap i forhold til helsesamarbeidet på sentralt nivå i Russland.

Komiteen viser til at det ble gitt støtte på 15 mill. kroner til demokratiprojekter i 2009, med et spesielt fokus på tiltak som bidrar til å fremme respekt for menneskerettighetene gjennom bilateralt sivilsamfunnsamarbeid, samt støtte til uavhengige russiske medier. Dette inkluderer blant annet utvekslings- og hospiteringsordninger for russiske journalister. Komiteen støtter denne prioriteringen.

Det ble i 2009 utbetalt 17 mill. kroner til prosjekter innen næringsfremming, energi og ressursforvaltning. Komiteen vil spesielt trekke frem det bilaterale programmet for utveksling av næringsledere som nå inkluderer utplassering av russiske ledere i Norge, så vel som norske ledere i russiske bedrifter og organisasjoner. Komiteen ser positivt på at også sistnevnte fokus er blitt en prioritet i programmet. Komiteen merker seg også at det gjennom Norsk-Russisk Handelskammer er iverksatt flere tiltak for å øke kontakten og samarbeidet mellom norsk og russisk næringsliv, og at samarbeidet om forvaltning av petroleumsressurser og oljevern er videreført. Det er komiteens mening at dette spesielt må ses i sammenheng med delelinjeavtalen og åpningen av nordøstpassasjen for skipstrafikk.

Komiteen legger merke til at regjeringen på generelt grunnlag planlegger en videreføring av samarbeidsprosjektene med Russland langs samme linjer som i 2009–2010. Dette innebærer blant annet en videreføring av støtten til prosjekter for fremme av menneskerettigheter i Russland, til grenseoverskridende næringsutvikling på land, herunder også nettverksbygging mellom norsk og russisk petroleumsindustri samt til tiltak for å øke folk-til-folk-samarbeidet i regionen, med spesielt fokus på ungdom.

I tillegg merker komiteen seg at arbeidet med et felles system for miljøovervåking av Barentshavet samt samarbeid med Russland innenfor Barents helse- og sosialprogram vil ha prioritet. Komiteen er kjent med at Norge overtar formannskapet i Barentsrådet høsten 2011, og at dette åpner for at Norge kan spille en enda viktigere rolle i forvaltningen og utviklingen av Barentsregionen.

Komiteen er positiv til at Norge og Russland undertegnet avtalen om grenseboerbevis 2. novem-

ber 2010, som medfører at det innføres en visumfri sone for de delene av Russland og Norge som ligger mindre enn 30 kilometer fra den felles grensen. Komiteen registrerer at det ifølge tall fra Tolldirektoratet i Nordvest-Russland var en 40 pst. økning i utenrikshandelen gjennom regionen i perioden januar til september 2010 i forhold til samme periode i fjor. Komiteen mener videre at grensestasjonen på Storskog i fremtiden burde kunne være i stand til å håndtere alle typer varetransport, og at en døgnåpen grensestasjon vil kunne bidra til dette.

Komiteen registrerer at Nord-Lapland Regionråd har gjennomført en forstudie i forhold til om det er grunnlag for en jernbaneforbindelse mellom Rovaniemi og Kirkenes. Komiteen mener at denne studien og mulighetene for en slik forbindelse må ses i sammenheng med gjennomføringen av en uavhengig, ekstern utredning om jernbaneforbindelse mellom Sør-Varanger/Kirkenes og det russiske jernbanelinjet, jf. Innst. 304 S (2009–2010) fra Transport- og kommunikasjonskomiteen. På denne bakgrunn mener komiteen at Norge burde ta initiativ til at det utarbeides en enhetlig, holistisk plan for utvikling av den regionale infrastrukturen i Barentsregionen.

Komiteen viser til at målsettingene med atomikkerhetssamarbeidet er å redusere risikoen for ulykker og forurensning fra atominstallasjoner og kjernefysisk materiale i Nordvest-Russland, hindre spredning av radioaktivt materiale samt styrke russiske forvaltningsmyndigheters eierskap til problematikken.

Komiteen registrerer at det i 2009 ble utbetalt 105,6 mill. kroner over regjeringens handlingsplan for atomsaker, og at hovedsatsingene relatert til ubåt-oppbyggingsprosjektet samt fyrlyktprosjektet ble slutført.

Komiteen merker seg at Norge har bidratt til fysisk sikring og utbedring av infrastruktur ved Nordflåtens lageranlegg i Andrejevbukta, herunder strømforsyning, vann og veinett. Komiteen vil understreke at slike prosjekter bør ha til hensikt å bidra til forbedret miljøforvaltning, og må ikke kunne tolkes som eller legge til rette for opprustning eller fungere som støtteelementer i en eventuell russisk militær infrastruktur.

Komiteen registrerer at satsingsområdene i 2011 blant annet vil være basert på virksomheten i Andrejevbukta, videreføring av fyrlyktprosjektet i Østersjøen samt bidrag til å øke sikkerheten ved russiske kjernekraftverk i nærområdene.

Komiteen vil understreke at alle prosjekter som støttes må være underlagt grunnleggende prinsipper om mål- og resultatoppnåelse, kontroll og antikorrupsjon. Det er samtidig viktig, slik komiteen ser det, at tiltak iverksatt gjennom internasjonale donormidler ikke, gjennom prinsippet om

ombyttbarhet, medfører at russiske myndigheter bruker tilsvarende midler til militær opprustning eller andre uintenderte prosjekter.

Komiteen viser for øvrig til felles merknader i Innst. 346 S (2009–2010), Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om samarbeidet med Russland om atomvirksomhet og miljø i nordområdene.

Komiteen viser til at Norge hadde formannskapet i Arktisk Råd i perioden 2006 til 2009, og at det har vært fokus på styrking av samarbeidet mellom de arktiske statene basert på helhetlig naturressursforvaltning, klimaendringer og effektivisering av rådets arbeid. Komiteen registrerer at bevilgningen på 20 mill. kroner i 2009 i hovedsak ble benyttet til drift og prosjekter under det norske formannskapet, og at satsingsområder i 2011 blant annet vil være arbeidet med en bindende avtale for søk og redning i Arktis, samt styrket sikkerhet for skipsfart i polare strøk.

Komiteen viser til at Barents 2020-ordningen ble etablert i 2005 for å bidra til realiseringen av regjeringens nordområdestrategi, og at det i 2009 ble budsjettet med 35 127 000 kroner til formålet. Komiteen registrerer at prosjektene som mottok støtte befant seg innenfor de fire kategoriene utvikling og stipendiater, samfunnsvitenskapelig forskning, naturvitenskapelig forskning samt oppfølging av prosjekter i Barents 2020-rapporten.

Komiteen viser til post 71 og til at målet med bevilgningen er å støtte prosjekter som bidrar til demokrati og forbedrede kår for menneskerettighetene i Nord-Kaukasus, samt til forsoningsinitiativer mellom de ulike befolkningsgruppene på Kypros.

Komiteen merker seg at bevilgningen i hovedsak har til hensikt å bidra til konfliktforebygging, forbedrede vilkår for menneskerettighetene, styrking av demokratiske institusjoner, reintegrering av flyktninger samt å bedre levekårene for fattige i regionen.

Komiteen registrerer at konflikten mellom myndighetene og diverse opprørsgrupper i regionen tiltok i løpet av 2009, og at både stridende og sivile tapstall økte i løpet av perioden. Mens styresmaktene offisielt avsluttet sin operasjon i Tsjetsjenia våren 2009 og har relativ kontroll på sikkerhetssituasjonen, er komiteen oppmerksom på at omfattende straffrihet for bortføringer, tortur og drap preger situasjonen. Det gir etter komiteens syn grunnlag for bekymring at menneskerettighetssituasjonen, herunder vilkårene for ytrings-, forsamlings- og organisasjonsfrihet i regionen er blitt forverret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at flere organisasjoner støttet av Norge måtte redusere sin virksomhet i Nord-Kaukasus i 2009 på grunn av den forverrede sikkerhetssi-

tuasjonen, og at dette ga seg utslag i alternative løsninger for at prosjektene skulle kunne gjennomføres under så sikre forhold som mulig.

Disse medlemmer viser i så måte til svar på budsjettsspørsmål 339 for statsbudsjettet 2011, hvor det fremgår at den norskstøttede, russiske menneskerettighetsorganisasjonen Memorial måtte stenge sitt kontor i Tsjetsjenia, og at den Norske Helsingforskomiteen ble innvilget midler for finansieringen av hospitantplasser i Oslo for forfulgte MR-forsvarere fra Tsjetsjenia. Disse medlemmer viser videre til at den vanskelige sikkerhetssituasjonen ga seg utslag i at NUPIs kompetansebygging og forskningsstøtteprosjekt til universitetet i Groznyj ble omgjort til et fjernundervisningsprogram.

Komiteen viser til den foreliggende budsjettproposisjonen, hvor det vises til at Russlands økonomiske utvikling tilsier at en fortsetter utfasingen av humanitær bistand til fordel for andre langsiktige prosjekter. Komiteen støtter videreføringen av dette prinsippet. Komiteen merker seg at bevilgningen for 2011 i hovedsak vil gis gjennom de samme tematiske områdene som i 2009, og at samlet støtte vil være på om lag 29 mill. kroner.

Komiteen merker seg at bevilgningen går til drift av Institutt for Fredsforskningssenterer på Kypros, samt ulike forsoningsprogrammer gjennom senteret. Komiteen registrerer at senterets virksomhet relateres til informasjon, dokumentasjon, kapasitetsbygging, dialog og forskning, og at det foreslås bevilget 3,8 mill. kroner for 2011.

Komiteen er kjent med at FNs klimakonferanse i København ikke endte med en ny avtale, men en relativt uforpliktende politisk erklæring og at neste konferanse under Klimakonvensjonen avholdes i Cancun i Mexico i slutten av 2010.

Komiteen merker seg at det under post 76 ble utbetalt 26,8 mill. kroner i støtte til internasjonale klima- og miljøtiltak i 2009, og at midlene blant annet ble fordelt mellom støtte til Den Globale Miljøfasiliteten (GEF), til Verdensbankens Karbonfond og til seminarer og studier i regi av OECDs klimaekspertgruppe. Komiteen viser til at det foreslås bevilget 35,1 mill. kroner til formålet i 2011.

Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 048 218 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 068 500 000

Komiteen har merket seg at kapitlet dekker administrasjonen av utviklingshjelpen i Utenriksdepartementet og ved utenriksstasjonene, og viser til at

regjeringen foreslår en økning av de administrative utgiftene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, støtter denne prioriteringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at store kostnader knyttet til administrasjon av utviklingshjelpen vil reduseres som en følge av reduksjon og omlegging av den offentlige bistanden til utviklingslandene gjennom iverksettelsen av Fremskrittspartiets bistands- og utviklingspolitikk. Disse medlemmer vil redusere nivået på bistanden, og kanalisere den gjenværende bistanden gjennom frivillige organisasjoner og globale fond. All bistand vil bli gjenstand for streng kontroll, oppfølging og revisjon.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at bistandspolitikken blir mer fokusert på kvalitet enn på symbolske, kvantitative indikatorer og merker seg at regjeringen gjennom sitt fokus på oppfyllelse av målet om 1 pst. av BNI og deretter 1,09 i 2010 og 1,02 pst. av BNI til bistand i 2011 går i motsatt retning.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens Dok. nr. 1 (2007–2008) som avdekker at utenriksdepartementet har dårlig styring av bistandsprosjekter og viser til «betydelige midler som lett kan komme på avveie», samt at flere bistandsambassader har manglende rapporteringsrutiner og rutiner for rapportering av mistanke om korrupsjon og misligheter i bistanden. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 172 (2007–2008) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen hvor det forutsettes at Utenriksdepartementet sørger for at omtalen av bistanden i budsjettproposisjonen skrives slik at den gir Stortinget mulighet for nødvendig kontroll med bruken av midlene. Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens dok. nr. 1 (2008–2009) hvor det blant annet pekes på svakheter med målformuleringer, resultatindikatorer, risikovurderinger og krav til resultatrapportering i prosjektdokumentasjonen for bistand til Nepal, Bangladesh og Sri Lanka. Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen understreker at dette er forhold som er påpekt tidligere år ved revisjon av tilskudd til flere ulike bistandsland, og finner det uheldig at departementet fortsatt ikke har tilfredsstillende kvalitet på tiltaksforvaltningen.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens Dok. nr. 1 (2010–2011) som har betydelige merknader i forbindelse med manglende bærekraft i prosjekter finansiert gjennom EØS-midlene i Romania. Disse medlemmer viser videre til at Riksrevisjonen avdekket manglende dokumentasjon og oppfølging av norskfinansierte bistandsprosjekter i Etio-

pia og Malawi, at risiko og målstyring ikke dokumenteres og at antikorrupsjon i liten grad er en del av dialogen med mottakerne av bistanden.

Disse medlemmer forventer at departementet tar Riksrevisjonens konklusjoner alvorlig og kommer med konkrete tiltak for å rette opp de påpekte mangler og utilstrekkeligheter, og holder Stortinget løpende orientert om utviklingen.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av et effektivt og rettferdig sanksjonssystem i bistanden. Mottakerland som fører en progressiv politikk og oppnår resultater innenfor områder som menneskerettigheter, korrupsjonsbekjempelse og demokrati, burde således belønnes, mens mottakerland som viser en nedadgående trend på de nevnte indikatorer, burde få tilført mindre bistand. Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at bistandsavhengige regjeringer som ikke klarer å få ned forekomsten av korrupsjon, bare i svært sjeldne tilfeller påkaller kondisjonalitet fra donorlandenes side. Det er videre disse medlemmers oppfatning at donorer tenderer til å holde korrupsjonskondisjonalitet på et generelt nivå, istedenfor å koble bistand til reell effekt. Foretrukne indikatorer vektlegger input og prosess heller enn output og effekt. Det sees ofte på antall nedsatte kommisjoner, antall antikorrupsjonslover som er vedtatt og antall rapporter som er publisert, istedenfor antall påtaler og dømte. Disse medlemmer vil understreke behovet for å sette søkelyset på reelle virkninger av antikorrupsjonstiltak.

Disse medlemmer mener videre at man bør vurdere å innføre en ekstern, uavhengig kontrollmekanisme for avdekking av misligheter og korrupsjon innen bistanden.

Disse medlemmer viser til åpenhetsinitiativet International Aid Transparency Initiative (IATI) som ble etablert under Høynivåforumet for bistandseffektivitet i Accra i 2008. Initiativet skal bidra til å øke tilgjengeligheten av og åpenheten rundt informasjon knyttet til bistandstransaksjoner både hos donorer og mottakerland. Disse medlemmer viser i så måte til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:140 S (2009–2010) Representantforslag om krav til antikorrupsjon og åpenhet i bistanden.

Disse medlemmer støtter bruken av Public Expenditure Tracking Surveys (PETS) i den grad disse kan bidra til mer informasjon om hvor bistanden kommer fra, samt hvor og hvordan den brukes. Slike undersøkelser må imidlertid komplimenteres med politisk handlekraft fra donor så vel som mottakerland. I så måte viser disse medlemmer til konklusjonene i studien «Public Expenditure Tracking Surveys: Lessons from Tanzania» (2007) utført av CMI/U4 som slår fast at det til tross for identifi-

serte problemer i PETS ikke var tilstrekkelig politisk vilje i den nasjonale regjeringen til å treffe effektive tiltak for å bedre informasjonen og åpenheten.

Disse medlemmer har derfor med interesse merket seg konklusjonene i studien «Anti-corruption Approaches – A Literature Review» utgitt av Norads evalueringsavdeling i januar 2009, som understreker at forskningen på området er i stand til å spore få suksesser knyttet til virkningene av bistandsfinansierte antikorrupsjonstiltak. Samtidig registrerer disse medlemmer at rapporten slår fast at mangelen på politiske vilje i mottakerlandets regjering ofte er den avgjørende forklaringsfaktoren i forhold til manglende resultater.

Disse medlemmer mener at følgende uttalelse fra den svenske bistandsministeren Gunilla Carlsson til Newsmill 23. august 2009 utgjør et toneangivende skifte i debatten rundt bistand og korrupsjon:

«Men ett läge när det gång på gång visar sig att biståndet inte kan göra det som biståndet är avsett för - att bekämpa fattigdomen - vad krävs då av biståndet i en värld där korrupsjonen är ett faktum? [] Kan det till och med vara som den zambiska ekonomen Dambisa Moyo hävdar, att bistånd kanske inte är en del av en möjlig lösning, utan faktiskt en del av problemet? Vi måste, som en av världens i särklass största biståndsgivare, våga ta oss av den frågan.»

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en «svarteliste» over de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor og treffer egnede tiltak for å motvirke korrupsjon i bistandsengasjementet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre ser generelt et potensial for modernisering og nye løsninger i offentlig forvaltning. Dette gjelder også bistandsforvaltningen. Disse medlemmer anser i tillegg at mindre geografisk og tematisk spredning av det norske bistandsengasjementet, slik Høyre legger opp til i sitt alternative budsjett, vil medføre reduserte administrasjonskostnader, og at kap. 140 post 1 derfor kan reduseres i forhold til regjeringens forslag. Disse medlemmer er opptatt av at norsk bistandsforvaltning bør legge enda større vekt på målstyring og evaluering av de faktiske resultater av innsatsen, og mener at dette primært oppnås gjennom et klart fokus på modernisering og nye løsninger, fremfor økt administrasjon.

Disse medlemmer viser for øvrig til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen.

Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

Utgifte	Kroner
Saldert budsjett 2010	199 936 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	207 400 000

Komiteen har merket seg at kapitlet dekker administrasjonen av Norad, og at Norads hovedoppgave er å styrke den faglige og forvaltningsmessige kvaliteten av norsk bistand. Komiteen viser til at Norad første halvår 2010 utarbeidet et strategisk dokument som skal tydeliggjøre Norads rolle som fagdirektorat med et spesielt ansvar for å måle og kvalitetssikre resultatene i utviklingssamarbeidet. Komiteen har merket seg at UD, med utgangspunkt i dette og i departementets Strategi 2013, vil foreta en helhetlig gjennomgang av ansvarsfordeling og arbeidsoppgaver mellom UD og Norad. Komiteen viser til at det for 2011 foreslås et budsjett for Norad på 207 400 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sin målsetting om en utviklingspolitikk som setter mer fokus på kvaliteten på bistanden og mindre fokus på kvantiteten på bistanden. Disse medlemmer er samtidig av den oppfatning at det foreligger et betydelig effektiviseringspotensial når det gjelder administrasjonen av fagetaten Norad, og reduserer derfor bevilgningene som går til dette formålet.

Disse medlemmer er kjent med at norsk bistand så sin fødsel med den såkalte India-hjelpen i 1952. Disse medlemmer er også kjent med at Norad lanserte sin første resultatrapport om norsk bistand i 2007, og registrerer at det skulle ta hele 55 år og mrd. i bevilgninger til u-landene før det ble tatt initiativ til en evaluering av det norske bistandsengasjementet. Disse medlemmer stiller seg imidlertid tvilende til den forskningsmessige relevansen av konklusjonene i Norads resultatrapporter ettersom de etter disse medlemmers mening ikke tilfredsstiller grunnleggende krav til metode, datainnsamling og uavhengighet. Samtidig vil det med Norads tempo for evaluering av bistanden ta over 30 år før samtlige av de landene Norge gir bistand til blir evaluert.

Disse medlemmer viser til Norads Resultatrapport for 2009, «Bistand og økonomisk utvikling: Ringer i vannet eller dråper i havet?» hvor det vises til at «en ledende utviklingsforsker har anslått at uten bistand ville den økonomiske veksten i utviklingsland vært ett prosentpoeng lavere». Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at de fleste studier som ser på bistandens resultater i beste fall har uklare konklusjoner. I så måte kan disse med-

lemmer blant annet trekke frem studier utført av Boone (1995), Jepma (1997), Easterly, Levine og Roodman (2003) samt Rajan og Subramanian (2005) som ikke kan påvise at bistand bidrar til økonomisk vekst. Det er derfor disse medlemmers mening at Norad driver selektiv bevisførsel når de bare viser til forskere som understøtter synet om at bistand bidrar til vekst.

Rapporten hevder likevel at det er vanskelig å trekke konklusjoner om bistandens samlede eller gjennomsnittlige effekt på økonomisk utvikling, samtidig som det slås fast at den direkte fattigdomsrelaterte bistanden er for liten til å løfte halvannen milliard mennesker ut av ekstrem fattigdom. Det er for disse medlemmer vanskelig å forstå hvordan man kan vite at bistanden er for liten til å løfte disse menneskene ut av fattigdom ettersom Norad selv argumenterer med at man ikke vet om bistand fører til økonomisk vekst. Slike kvasivitenskapelige argumenter er etter disse medlemmers mening med på å videreføre en utviklingspolitikk hvor bistandens størrelse blir viktige enn faktiske resultater og konsekvenser.

Resultatrapporten fra 2009 slår fast at hvordan utviklingslandenes politiske myndigheter bruker bistanden, ofte er mer avgjørende for bistandens bidrag til økonomisk utvikling enn bistandens størrelse. I denne sammenheng er det for disse medlemmer et åpenbart misforhold mellom Norads påpekninger og regjeringens sterke vektlegging av det sinnelagsetiske 1-prosentmålet i bistanden, hvor bistandens størrelse er blitt viktigere enn dens kvalitet.

Disse medlemmer viser for øvrig til forslag fra Fremskrittspartiet under kapittel 140.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser generelt et potensial for modernisering og nye løsninger i offentlig forvaltning. Dette gjelder også bistandsforvaltningen. Disse medlemmer anser i tillegg at mindre geografisk og tematisk spredning av det norske bistandsengasjementet, slik Høyre legger opp til i sitt alternative budsjett, vil medføre reduserte administrasjonskostnader, og at kap. 140 post 1 derfor kan reduseres i forhold til regjeringens forslag. Disse medlemmer er opptatt av at norsk bistandsforvaltning bør legge enda større vekt på målstyring og evaluering av de faktiske resultater av innsatsen, og mener at dette primært oppnås gjennom et klart fokus på modernisering og nye løsninger, fremfor økt administrasjon.

Disse medlemmer viser for øvrig til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen.

Kap. 144 Fredskorpset

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	50 200 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	51 700 000

Komiteen viser til at Fredskorpset arbeider med en ny strategi for perioden 2010–2014 og at det i inneværende år gjennomføres en større intern organisasjonstilpasning som skal støtte opp om den nye strategien. Komiteen viser videre til at i årene framover legger Fredskorpset opp til å vektlegge fokusområdene: forvaltning og effektivitet, partnerskap og utveksling, kunnskap og læring, nettverk og samfunn, og organisering og samfunn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at partiet ønsker en reduksjon og omlegging av det norske bistandsengasjementet, og reduserer følgelig bevilgningen til dette formålet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Fredskorpset, gjennom egen aktivitet, utvekslingsordninger og programmer, forvalter meget betydelige økonomiske midler. Disse medlemmer peker på at fattigdomsbekjempelse er kjernen i Høyres bistandspolitikk, og mener derfor at midlene regjeringen bevilger til Fredskorpset kan anvendes på andre og bedre måter.

Kap. 150 Bistand til Afrika

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	2 808 500 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 618 500 000

Komiteen har merket seg at budsjettproposisjonen også i år bekrefter at utviklingen i Afrika fortsatt går i riktig retning. Antall voldelige konflikter er gått ned, demokratiet er styrket i mange land og flere land har opplevd økonomisk vekst til tross for den internasjonale økonomikrisen. Behovet for innsats for å bekjempe fattigdom og skape økonomisk og sosial utvikling er likevel stort spesielt i Afrika sør for Sahara, både fordi det fortsatt er 41 pst. av befolkningen som lever i ekstrem fattigdom og fordi dette kontinentet trolig vil bli hardest rammet av klimaendringer. Komiteen mener at effektiv innsats for å løfte befolkningen i Afrika sør for Sahara ut av fattigdom må være en hovedsak i utviklingssamarbeidet i årene framover.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, er av den opp-

fatning av at det sørlige Afrika lenge har vært en av de mest stabile regionene i Afrika, og SADC-samarbeidet har vært en medvirkende årsak til dette. SADC(-landene) har, som andre, gjort sine feilvurderinger, men i det store og hele mener vi at regional integrasjon, som er SADCs hovedmål, fremmer både økonomisk vekst, sosial utvikling, forbedret styresett og stabilitet. Det vil være for snevert å kutte all støtte til SADC selv om institusjonen ikke fungerer perfekt på alle felter.

Flertallet vil påpeke at SADC og Sør-Afrika har en nøkkelrolle i arbeidet med å finne løsninger på krisen i Zimbabwe. I likhet med storparten av det internasjonale samfunn ønsket Norge samarbeidsavtalen mellom partene i Zimbabwe i 2008 velkommen. Flertallet er av den oppfatning at det var mye takket være at SADC og Sør-Afrika stilte som garantister at man fikk åpnet det politiske mulighetsrommet som samlingsregjeringen representerer. At ZANU PF inngikk i et regjeringssamarbeid med MDC må betraktes som første skritt i retning av en prosess som gjennom gradvise steg kan føre til forsoning og demokratisering.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at de fire regionbevilgningene utgjør en viktig, men synkende andel av bistandsbudsjettet. Regionbevilgningene er definert som en egen tilskuddsordning og det opplyses i Prop. 1 S (2010–2011) for Utenriksdepartementet at det er gitt et nytt ordningsregelverk for dem. Dette flertallet har merket seg at dette ordningsregelverket gir hjemmel for utbetalinger til utviklingssamarbeid med både offentlige myndigheter, frivillige organisasjoner, næringsliv og multilaterale organisasjoner som har virksomhet i de land som regionbevilgningene omfatter. Dette flertallet konstaterer at dette gir hjemler for å gi tilskudd til formål som også dekkes av en rekke andre budsjettkapitler under bistandsbudsjettet.

Den utstrakte bruk av overlappende tilskuddshjemler mellom budsjettkapitler gir stor fleksibilitet til departementet og bistandsforvaltningen, men dette flertallet vil samtidig påpeke at det svekker budsjettet som styringsinstrument og fører til at det for Stortinget blir vanskeligere å forutse den samlede bistandens fordeling på land, samfunnssektorer og bistandskanaler. Dette flertallet har i arbeidet med budsjettforslaget stilt en rekke spørsmål om hvordan 2011-budsjettet vil bli disponert, men har merket seg at departementet ikke engang vil gi anslag for hvor mye som vil gå til for eksempel utdannings- eller landbruksbistand i 2011-budsjettet. Dette flertallet mener det fortsatt er behov for forbe-

dringer i budsjettstrukturen og forutsetter at departementet arbeider videre med dette.

Mens regjeringen tidligere har lagt opp til økende bruk av generell budsjettstøtte under regionbevilgningene, har dette flertallet notert seg at det nå gis motsatt signal. Ifølge det fremlagte budsjettforslaget vil «generell budsjettstøtte i 2011 bli redusert». Dette flertallet kan imidlertid ikke se at det er gitt noen begrunnelse for at den varslede sektordreining av bevilgningene tilsier redusert bruk av generell budsjettstøtte. Dette flertallet imøteser på denne bakgrunn en evalueringsbasert drøfting av erfaringene med denne støtteformen, inkludert forholdet til retningslinjene i Pariserklæringen om økt bistandseffektivitet, slik at dette flertallet kan få seg forelagt begrunnede anbefalinger fra departementets side om slike endringer i vektleggingen mellom generell budsjettstøtte og andre bistandsformer.

Dette flertallet vil understreke den store betydning utdanning har for både enkeltmenneskers og lands evne til å kjempe seg ut av fattigdom og realisere menneskerettighetene og et velfungerende demokrati.

Dette flertallet har merket seg at det fremlagte budsjettforslaget innebærer at regionbevilgningen til Afrika reduseres med 190 mill. kroner, noe som er tre ganger så mye som de samlede kutt i de andre regionbevilgningene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at før innsettelsen av samarbeidsregjeringen var situasjonen den i Zimbabwe at den økonomiske, sosiale og fysiske infrastrukturen i landet hadde kollapset, med fatale konsekvenser for befolkningen. Kolerapandemien var en manifestasjon av sammenbruddet i infrastruktur. Siden samarbeidsregjeringen tiltrådte er voldsnivået i Zimbabwe redusert i forhold til situasjonen i 2008. Den økonomiske situasjonen er stabilisert. Det er ikke lenger hyperinflasjon, og det er mat å få kjøpt i butikkene, selv om maten er dyr. Reformprosesser er påbegynt på flere områder. For eksempel er det etablert kommisjoner for menneskerettigheter, valg og mediefrihet. Skoler som var stengt er blitt gjenåpnet, og sykehus er i drift. Kolerapandemien er brakt under kontroll. Investeringer er til en viss grad kommet tilbake. Samtidig er det enorme utfordringer som gjenstår i forhold til gjenoppbygging og sosiale og humanitære behov.

Disse medlemmer vil påpeke at bistanden til Zimbabwe har siden 2002 gått utenom myndighetskanalene. Bistanden har til hensikt å støtte opp om det sivile samfunn og alternative røster i samfunnsdebatten. Bistanden går til tiltak for å styrke menneskerettighetene, demokrati, godt styresett og fredsbyg-

ging. Det gis også nødhjelp for å underlette den humanitære situasjonen for store deler av befolkningen. Det er viktig at all humanitær bistand går til de som virkelig trenger den. All bistand kanaliseres via det sivile samfunn og multilaterale organisasjoner, som har omfattende kontrollmekanismer og systemer for revisjon, og utfører risikovurderinger av samarbeidspartnere. Ved tildeling av midler stilles det konkrete krav til rapportering og mulighet for innsyn og kontroll fra norsk side. Der mottakere ikke kan gjøre rede for bruken av midlene på tilfredsstillende måte er det mekanismer for oppfølging. Bli det avdekket misbruk av norske midler blir utbetalinger stoppet og misbrukte midler krevd tilbakebetalt. Norge støtter dessuten utvikling av uavhengige og profesjonelle medier og lokale organisasjoner i Zimbabwe som arbeider for å skape åpenhet og derigjennom redusert rom for korrupsjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på rapporten fra Human Rights Watch som anklaget flere giveland, deriblant Norge, for å gi bistand som misbrukes politisk av Meles Zenawis regjering. Disse medlemmer vil understreke at slike beskyldninger bør tas på det største alvor, og vil revurdere innretningen på bistand til Etiopia, særlig stat-til-stat-bistanden, i lys av rapportens avsløringer. Lignende påstander fremkommer også jevnlig om Uganda.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest foreta en grundig undersøkelse av bruken av bistand til Etiopia og Uganda med sikte på å avdekke eventuelt politisk misbruk av bistandsmidlene.»

I lys av tidligere kritikk av at regjeringen ikke lenger har utdanning blant de prioriterte satsingsområder, noterer komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti seg at det i den framlagte budsjettproposisjon presiseres at «Nivået på den bilaterale støtten til utdanning skal opprettholdes som ledd i satsingen på tusenårsmål 2, utdanning.»

I flere innstillinger om utviklingssamarbeidet har disse medlemmer tidligere tatt til orde for å bryte den langsiktige nedgangen i Norges innsats for landbruksutvikling ikke minst i Afrika, hvor flere regioner er sterkt utsatt i forhold til tørke, flom og klimaendringer som truer matvaresikkerheten til befolkningen. Disse medlemmer har derfor med tilfredshet notert seg at det nye budsjettforslaget varsler en økning av «støtten til klimatilpasset landbruk, særlig i Afrika». Disse medlemmer forventer at regjeringen vil gi en mer utførlig beskri-

velse av de strategier og virkemidler som velges for opptrappingen av denne viktige bistandsinnsatsen og imøteser en anledning til å drøfte dette.

Disse medlemmer vil understreke at de store utfordringene i Afrika sør for Sahara gjør at behovet for å prioritere denne regionen ikke er svekket. Afrika er fortsatt verdens fattigste kontinent og det er etter disse medlemmers syn viktig å bidra til at de senere års økonomiske vekst og framgang i arbeidet for å nå FNs tusenårsmål ikke svekkes, men forsterkes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er på generelt grunnlag svært skeptisk til regjeringens vektlegging av og bruk av direkte budsjettstøtte samt flerårig indikativt tilsagn i bistanden, og viser til sine merknader under kapittel 140, kapittel 150 og kapittel 152 om dette temaet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Vestens forhold til de 53 landene på det afrikanske kontinentet i altfor mange år har vært preget av bistand og almisser som har skapt avhengighet og fratatt befolkningen i disse landene verdigheten. Internasjonal statistikk viser at u-landene mottok over 10 000 mrd. kroner i bistand i perioden 1960 til 2005, og at en betydelig andel av disse midlene tilfalt afrikanske land. Disse medlemmer er kjent med at Norge i samme periode ga over 315 mrd. kroner i bistand til u-landene, og at seks av de ti største mottakerne av norsk bistand i perioden befinner seg i Afrika. Det er derfor med stor interesse disse medlemmer merker seg den stadig voksende andel politikere, forskere og journalister i u-landene generelt, og i Afrika spesielt, som nå tar nå til orde for å frigjøre seg fra bistand.

Disse medlemmer viser til at økonomisk vekst er den viktigste, enkeltstående faktoren knyttet til utviklingen av et demokratisk styresett og at konklusjonene i forhold til om bistand bidrar til slik vekst i beste fall er uklare. I enkelte tilfeller er det også disse medlemmers mening at bistanden blant annet har:

- bidratt til å undergrave og redusere kvaliteten på mottakerlandenes styresett
- bidratt til utviklingen av en korrupsjonskultur og fremveksten av korrupsjon i mottakerlandene
- bidratt til å holde diktatorer ved makten, og på den måten underminert en demokratisk utvikling i mottakerlandene
- ført til større ulikhet i mottakerlandenes befolkninger, og til fremveksten av lokale «bistandseliter»
- ført til avhengighet, og brudd på kontrakten mellom politikere og velgere ved at politikerne har blitt mer ansvarlige overfor donorene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det for hvert år blir klarere at økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon på det afrikanske kontinentet ikke skjer som følge av bistand, men i mange tilfeller på tross av bistand.

Disse medlemmer er kjent med at bistandsavhengighet blant annet kan måles ved å se på bistandens andel av mottakerlandets bruttonasjonalprodukt, bruttonasjonalinntekt eller bistandens andel av et lands statsbudsjett. Disse medlemmer viser til Verdensbankrapporten «Innovative financing for development» utgitt av forskerne Ketkar og Ratha et. al. (2009), som slår fast at bistanden til sørlige Afrika (unntatt Sør-Afrika) vokste fra 11,7 mrd. dollar i 2000 til 37,5 mrd. dollar i 2006, og at dette utgjorde 8,2 pst. av bruttonasjonalprodukt i regionen. Det er imidlertid disse medlemmers mening at bistandens andel av bruttonasjonalprodukt i mange afrikanske land utgjør mer enn dette. Disse medlemmer merker seg rapportens konklusjon om at bistanden til regionen i tidsperioden utgjorde mer enn to og en halv ganger summen av alle private ressursstrømmer som tilfalt landene i sørlige Afrika i det samme tidsrommet.

Disse medlemmer merker seg at det fra ulikt hold i regjeringen ofte påpekes at bistand bare utgjør en svært liten andel av de totale ressursstrømmene til afrikanske land. I så måte vil disse medlemmer blant annet vise til Dokument nr. 15:1303 (2009–2010), hvor det fremkommer at bistanden utgjør 34 pst. av Tanzanias statsbudsjett, og til Prop. 1 S (2010–2011) hvor det fremgår at statens egen finansiering av statsbudsjettet for første gang nådde over 50 pst. i Mosambik i 2010.

Disse medlemmer viser til forslag fra Fremskrittspartiet om å fjerne all toll på varer fra u-land, noe som også vil komme befolkningen i afrikanske land til gode.

Disse medlemmer mener Norge og de vestlige landene må ta initiativ til å innrømme u-landene langt bedre vilkår for import utover hva som ligger i det eksisterende GSP-systemet og hvordan dette praktiseres. Disse medlemmer viser også til at det å redusere tiden det tar for å eksportere en vare med 10 dager vil ha en større effekt på u-landenes økonomi enn ytterligere handelsliberalisering i Europa eller Nord-Amerika.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet ønsker å opprette en egen ekspertgruppe for å bistå u-landene generelt, og afrikanske land spesielt i å treffe egnede tiltak knyttet til forsering av byråkrati og andre hindringer knyttet til handel, investeringer og fremveksten av et levedyktig, privat næringsliv og at dette er redegjort for under kapittel 161.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Afrika et kontinent hvor vilkårene for privat næringsliv og bedrifter er særlig utfordrende. På denne bak-

grunn viser disse medlemmer til at Fremskrittspartiet under kapittel 161 ønsker å opprette en handelsfasiliteringsenhet for å stimulere til utvikling av privat næringsliv i Afrika, hvor resultatbaserte indikatorer identifiserer reformvillige u-land som på konkurransemessig basis utløser midler til prosjekter.

Disse medlemmer viser til regjeringens omtale av at utviklingsland der bistand utgjør en betydelig andel av statsbudsjettet, er opptatt av økt forutsigbarhet om bistandsnivået. Disse medlemmer viser videre til at Norge som et ledd i arbeidet med å øke forutsigbarheten, gir indikative flerårige tilsagn til samarbeidsland med godkjent fattigdomsstrategi og en positiv styresettutvikling. Disse medlemmer er på et generelt grunnlag svært skeptiske til en slik utvikling, ettersom det medfører ytterligere klientifisering og bistandsavhengighet for disse landene. I tillegg mener disse medlemmer at mottakerland som over lengre tidsrom kan budsjettere med forutsigbare inntekter fra bistand ikke vil ha insentiver til reform og omstilling.

Disse medlemmer er også skeptisk til at regjeringen benytter direkte budsjettstøtte som utbredt virkemiddel i bistandspolitikken, noe som vil kunne føre til ytterligere bistandsavhengighet. Disse medlemmer viser til at flere norske samarbeidsland i Afrika mottar direkte budsjettstøtte og at Riksrevisjonen i flere rapporter har påpekt at kontrollen med sluttbruken av slik støtte er svak, og at risikoen for misbruk av midler er høy. Disse medlemmer viser videre til at land som mottar norsk utviklingshjelp er rangert blant de mest korruperte på antikorrupsjonsorganisasjonen Transparency International sin liste for 2010 og at mange av de verste landene befinner seg i Afrika. Disse medlemmer viser til at flere anerkjent korrupsjonsforskere har påvist at direkte budsjettstøtte øker insentivene for korrupsjon i bistanden.

Disse medlemmer viser til boken «Sveriges Afrikanska Krig» (2008) av Bengt Nilsson, hvor forfatteren hevder at norske og svenske bistandsorganisasjoner i Sudan gjennom flere år støttet de stridende partene i konflikten, blant annet gjennom smugling av våpen. Disse medlemmer viser videre til boken Krisekaravanen (2010) av den nederlandske forfatteren Linda Polman om hvordan humanitære nødhjelpsorganisasjoner blant annet i Afrika har tatt side i krig og konfliktsituasjoner eller betalt avgifter til de stridende partene for å få tilgang til de nødlidende, og på den måten forlenget lidelsene til lokalbefolkningen i de aktuelle landene.

Det er disse medlemmers mening at påstandene som fremsettes av de to forfatterne er svært alvorlige, og disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en uavhengig granskning av norskfinansierte bistandsorganisasjoner som påstås å ha vært delaktige i konflikten i Sudan.»

Disse medlemmer er kjent med konklusjonene i studier som påviser en negativ sammenheng mellom militærutgifter og økonomisk vekst i afrikanske land. Andelen av bruttonasjonalprodukt som går til militærutgifter i afrikanske land er langt over gjennomsnittet for resten av verden. Det er etter disse medlemmers syn alvorlig at, ifølge en studie utført av professor Paul Collier (2007), så mye som 40 pst. av militærutgiftene i Afrika er direkte eller indirekte finansiert av bistand.

Disse medlemmer viser til at Zimbabwe ble omtalt som «Afrikas kornkammer» ved uavhengigheten i 1980. Under diktator Robert Mugabe og hans parti Zanu-Pf har imidlertid landet utviklet seg til å bli, slik disse medlemmer vurderer det, en politisk, økonomisk og humanitær katastrofe som er i ferd med å destabilisere hele regionen. Mens Mugabe, hans maktapparat og de land som har støttet regimet må bære hovedansvaret for den tragiske utviklingen, har de internasjonale donorene som støttet Mugabe lenge etter at han hadde vist sine diktatoriske tendenser også et betydelig ansvar. Norge er, etter disse medlemmers mening, intet unntak, selv om man fra norske myndigheters side stanset bistandssamarbeidet med myndighetene i Zimbabwe i 2002.

Disse medlemmer viser til at nabolandene i sørlige Afrika har forholdt seg til Mugabe gjennom «stille diplomati», mens forholdene i landet har gått fra ille til verre. Det er disse medlemmers inntrykk at de fleste landene i regionen har unnlatt å yte tilstrekkelig press på regimet i Zimbabwe. Man burde fra norsk side også i langt større grad stilt krav til fortsatt bistand at mottakerlandene i regionen bidro konstruktivt til en løsning på krisen i Zimbabwe. Disse medlemmer ser svært alvorlig på at norsk bistand til sørlige Afrika bidrar til å legitimere Robert Mugabe, og forventer at regjeringen kutter all støtte til SADC.

Mens Norge var blant de siste landene til å stanse det bilaterale bistandssamarbeidet med regjeringen i Zimbabwe, registrerer disse medlemmer at man fra norsk side uttrykte støtte til maktdelingsavtalen mellom regjeringen og opposisjonen i landet i februar 2009. Samtidig har disse medlemmer merket seg tidligere uttalelser fra visestatsminister Arthur Mutambara fra MDC om at partiet ikke utøver noen kontroll i samlingsregjeringen, til tross for at dette var intensjonen bak maktdelingsavtalen. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Norge ikke under noen omstendigheter innleder

et bistandssamarbeid med Zimbabwe før det er klart at de demokratiske kreftene i parlamentet ikke vil bli forsøkt kooptert av Mugabes maktapparat. Det er samtidig disse medlemmers mening sentralt at man fra norsk side også forsikrer seg om at eventuell nødhjelp ikke bidrar til å understøtte Mugabe og Zanu, eller på annen måte bidrar til å forlenge konflikten.

Disse medlemmer er kjent med at Norge i 2009 ga om lag 240 mill. kroner i bistand til Etiopia, og at president Meles Zenawi er en av de viktigste støttespillerne til den norske regjeringen i forhold til å oppnå en avtale om finansiering av klimagasskutt i u-landene. Disse medlemmer har merket seg at påstandene om at etiopiske myndigheter har benyttet bistand, også fra Norge, til å slå hardt ned på opposisjonen og kritikerne av regimet i landet, har blitt fremsatt av flere ulike organisasjoner de to siste årene. Disse medlemmer registrerer at både etiopiske myndigheter og internasjonale donorer har avvist disse påstandene, og at man fra norsk side viser til at den såkalte Development Assistance Group (DAG) foretok en evaluering i begynnelsen av 2010 uten å kunne finne belegg for en slik politisering av bistanden. Det er derfor med stor interesse disse medlemmer merker seg uttalelsene fra Verdensbankens direktør i Etiopia, Ken Ohashi om at donorenes undersøkelser i så henseende ikke var lagt opp for å kunne avdekke eventuell politisering av bistanden slik flere kilder hevder er tilfellet. Disse medlemmer forventer at norske myndigheter umiddelbart foretar de nødvendige, uavhengige undersøkelser av bistandsporteføljen til Etiopia for å avdekke eventuelt mislighold og politisering. Disse medlemmer reduserer på denne bakgrunnen bevilgningene til dette kapitlet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer ønsker at det norske bistandsengasjementet fokuseres tematisk og geografisk der man kan gjøre en størst innsats for verdens aller fattigste. Særlig gjelder dette norsk bilateral bistand. Disse medlemmer ønsker derfor en økning av bevilgningen over kap. 150 post 1 på 60 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Disse medlemmer vil redusere bruken av budsjettstøtte til land som ikke oppfyller klare kriterier for kvalitet og transparens i økonomien og finansforvaltningen eller som ikke viser en klar utvikling i forhold til demokrati, rettsstatsprinsipper, korrupsjonsbekjempelse og god styring. Ut fra slike kriterier er det etter disse medlemmers oppfatning behov for å revurdere bruken av direkte budsjettstøtte til flere land som i dag mottar slik støtte over kap. 150 post 78, inkludert Tanzania og Uganda.

Disse medlemmer reagerer på at utdanning ikke er et av de prioriterte områdene innen kapittel 150 slik det er for kapittel 151 og 152. Som det fremgår av departementets svar på spørsmål nr. 209 fra Høyre har også bevilgningene til utdanning over dette kapitlet gått jevnt nedover de siste årene. Høyres økning på dette kapitlet vil derfor hovedsakelig vies prosjekter rettet mot utdanningssektoren.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at regjeringens budsjettforslag innebærer et kutt i regionbevilgningen for Afrika på 190 mill. kroner. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett fjernet dette kuttet og i stedet foreslo en økning av Afrika-bevilgningen med 200 mill. kroner.

For øvrig viser dette medlem til komiteens flertallsmerknader hvor regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti foreslår en del omdisponeringer på Utenriksdepartementets budsjett for å styrke bistanden via frivillige organisasjoner og den globale vaksinealliansen, GAVI.

Kap. 151 Bistand til Asia

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	993 100 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	949 500 000

Komiteen vil vise til at flere av verdens absolutt raskest voksende økonomier finnes i Asia. Det har ført til at andelen ekstremt fattige, som lever på under 1 USD per dag, har sunket fra 6 av 10 i 1975 til under 2 av 10 i dag. 600 millioner mennesker lever likevel under fattigdomsgrensen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil spesielt understreke at det trengs et bredt spekter av virkemidler for å bekjempe fattigdom. De viktigste er handel, en åpen økonomi og økonomisk frihet. Land som følger disse tre kriteriene er ikke bare mer velstående, men er også mer demokratiske og har en jevnere fordeling av velstanden.

Komiteen ser positivt på at den væpnede konflikten på Sri Lanka er over, men vil påpeke at det hviler et stort ansvar på landets myndigheter for å oppfylle sine menneskerettslige og demokratiske forpliktelser overfor hele befolkningen.

Komiteen vil vise til at Asia er en region som raskt vil merke konsekvensene av klimaendringer. Ekstremvær og naturkatastrofer har dessverre alltid rammet Asia, men en økt frekvens og intensitet vil forverre livssituasjonen for millioner av mennesker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil derfor spesielt påpeke viktigheten av at togradersmålet oppfylles gjennom statenes handlinger med tanke på klimapolitikk.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til dette flertallets generelle merknad om behovet for å styrke innsatsen gjennom sivil samfunn og den globale vaksinealliansen, GAVI, og de omdisponeringer innen bistandsbudsjettet som foreslås som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg rapporten World Energy Outlook 2010 fra det internasjonale energibyrået (IEA). Ifølge IEAs prognoser vil Asia stå for hoveddelen av verdens økte energiforbruk de neste tiårene, hvor fossil energi vil utgjøre en betydelig andel. I OECD-landene vil derimot energiforbruket flate ut, og andelen fossil energi gradvis reduseres, dog fortsatt ligge på et høyt nivå. Disse medlemmer har stor forståelse for at fattigere land ønsker og fremmer tiltak for å styrke sin økonomiske situasjon. Disse medlemmer vil advare mot en formyndersk holdning fra Norge om å kutte CO₂-utslipp fremfor å styrke befolkningens levesituasjon. Disse medlemmer mener Norge først og fremst bør søke å bidra til at den økonomiske veksten kan skje med bruk av moderne og miljøvennlig teknologi. Det er derfor viktig at Norge i større grad vektlegger å bidra til teknologiutvikling fremfor å gjøre kostbare og marginale CO₂-kutt nasjonalt.

Disse medlemmer viser til forskning som påviser at bistand ikke har hatt noen signifikant positiv effekt på økonomisk utvikling i Asia. Millioner av mennesker blir løftet ut av fattigdom i land som Kina og India, til tross for at disse landene mottar minimalt med bistand. Disse medlemmer viser til at den økonomiske utviklingen som skjøt fart i Hong Kong og Singapore på 1950-tallet, i Sør-Korea og Taiwan på 1960-tallet, Thailand og Malaysia på 1970-tallet, Kina på 80-tallet og India og Vietnam på 90-tallet, sammenfaller med perioder da disse landene begynte å utvikle liberale og stabile økonomiske institusjoner med frihandel som fundament.

Disse medlemmer merker seg konklusjonene i en studie presentert under det 41. finansministermøtet i Den Sørasiatiske Samarbeidsorganisasjonen (ASEAN) i Bangkok (august 2009) som viser at regional frihandel blant de ti medlemslandene vil kunne øke landenes bruttonasjonalprodukt med 3,83 pst. Disse medlemmer viser til at frihandelsavtalen mellom Kina og ASEAN (CAFTA) som ble

iverksatt fra januar 2010, innebærer verdens største frihandelsområde som omfatter en befolkning på om lag 1,8 mrd. mennesker, og samlet bruttonasjonalprodukt og handel tilsvarende flere billioner dollar.

Norge kan bli det første land i Europa som signerer en frihandelsavtale med Kina, noe disse medlemmer mener er svært positivt. Norge er Kinas fjerde største handelspartner i Nord-Europa, og etter disse medlemmers mening vil en slik avtale kunne innebære store fordeler for begge land samt gi en viktig signaleffekt overfor andre europeiske land som vurderer å forhandle om en avtale med Kina. Disse medlemmer er av den oppfatning at Kina har store utfordringer knyttet til grunnleggende menneskerettigheter som ytringsfrihet, forsamlingsfrihet og organisasjonsfrihet. Det er imidlertid disse medlemmers mening at en frihandelsavtale vil kunne bidra positivt i forhold til bedre vern om disse rettighetene i Kina. Disse medlemmer viser i så måte til en studie utført av de to norske forskerne Eriksen og De Soysa (2009) ved NTNU/PRIO som fremhever at økonomisk frihet, slik som blant annet måles i den årlige indeksen Economic Freedom of the World, samvarierer sterkt med bedre vern om menneskerettighetene. Forskerne slår fast at dette tilbakeviser påstandene, som for eksempel fra den amerikanske forfatteren Naomi Klein, om at nyliberale reformer fører til menneskerettighetsbrudd. Disse medlemmer merker seg konklusjonene i en studie utført av de to amerikanske professorene Carden og Lawson (2010) som viser til at brudd på menneskerettighetene på sikt reduserer graden av økonomisk liberalisering og frihandel.

Disse medlemmer har merket seg og ser positivt på at forholdet mellom Folkerepublikken Kina og Republikken Kina (Taiwan) er blitt betydelig bedret etter at KMT inntok regjeringskontorene i Taipei i 2008. Videre er disse medlemmer kjent med at de to inngikk en frihandelsavtale, Economic Cooperation Framework Agreement som ble gjeldende fra 12. september 2010. Taiwan har frihandelsavtaler med flere land, og Norge bør etter disse medlemmers mening også ta initiativ til å innlede forhandlinger med landet om en slik avtale. Det er for øvrig, slik disse medlemmer ser det, viktig at Norge er en pådriver, både bilateralt og i EFTA for å signere flere frihandelsavtaler med landene i ASEAN og i Asia for øvrig. Disse medlemmer mener at bekymringer knyttet til preferanseerosjon er betydelig overdrevet, og at alle land på lengre sikt i større eller mindre grad vil dra nytte av frihandel.

Disse medlemmer er kjent med at internasjonale donorer ga om lag 240 mrd. kroner i bistand til Afghanistan i perioden 2001 til 2009, og at Afghanistan mottok 728 mill. kroner fra Norge i 2009. Disse medlemmer er innforstått med at beho-

vene innenfor områder som infrastruktur, helse og næringsliv er enorme i landet, men registrerer samtidig uttalelsene fra Ashley Jackson i bistandsorganisasjonen Oxfam i Afghanistan om at fokuset ikke primært bør være på å øke bistanden, men heller øke kvaliteten på den bistanden som allerede gis. Disse medlemmer viser til en FN-undersøkelse fra januar 2010 som påviste at så mange som 52 pst. av de spurte afghanerne mente at bistandsorganisasjonene i landet var korrupte og at de bare var i landet for å tjene penger. Disse medlemmer merker seg tidligere undersøkelser utført av blant annet UNODC hvor det fremkommer at lokalbefolkningen i Afghanistan anser korrupsjon som den aller største utfordringen i landet.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at all bistand og nødhjelp til Afghanistan underlegges de samme strenge kriterier knyttet til resultatmåling og antikorrupsjon som i bistandsporteføljen for øvrig.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine generelle merknader i innledningen samt under kapittel 150 og vil på generelt grunnlag gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistanden til Asia. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel, men ønsker i sin helhet å skjerme bidragene som går til Afghanistan og Pakistan, som en naturlig følge av det norske engasjementet for å sikre gjenoppbygging og fred i Afghanistan, som er en viktig del av kampen mot den globale terrorismen. Disse medlemmer vil samtidig understreke behovet for og viktigheten av at Norge koordinerer sin virksomhet i Afghanistan i forhold til andre donorerengasjement i landet og at arbeidet med anti-korrupsjonstiltak intensiveres.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer mener at norsk bilateral bistand bør fokuseres tematiske og geografisk om færre land og regioner for å treffe verdens aller fattigste. Flere land som i dag mottar norsk bilateral bistand over kap. 151 post 78 oppfyller heller ikke grunnleggende krav til god styring, ansvarlighet og gjennomsiktighet, rettsstatsprinsipper eller beskyttelse av menneskerettigheter eller viser tilstrekkelig vilje til å forbedre disse forhold. Disse medlemmer vil derfor redusere bevilgningen med 250 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag på kap. 151 post 78.

Kap. 152 Bistand til Midtøsten

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	500 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	500 000 000

Komiteen viser til at det geografiske nedslagsfeltet for dette budsjettkapitlet omfatter hele regionen fra Iran i øst til Vest-Sahara i vest, men at regionbevilgningen i all hovedsak foreslås benyttet for utviklingsfremmende tiltak i Det palestinske området innenfor sektorene godt styresett, utdanning og energi. Komiteen viser videre til at regionen står overfor store utfordringer når det gjelder statsbygging og utvikling, fred og forsoning, menneskerettigheter og demokrati, og at det derfor er nødvendig å operere med høy grad av fleksibilitet for bruken av bistandsmidler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Norge i egenskap av leder for giverlandsgruppen AHLIC (Ad hoc Liaison Committee) har et særlig ansvar for å samordne den internasjonale bistanden til Det palestinske området, og videre at Norges rolle dermed forplikter til et aktivt engasjement i politiske spørsmål knyttet til Midtøsten og til et fortsatt høyt nivå på giverinnsatsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til studier som konkluderer med at korrupsjonen i den internasjonale bistanden gitt til de palestinske selvstyremyndighetene gjennom flere tiår var en medvirkende årsak til fremveksten av og valgseieren til Hamas under det nasjonale valget i 2006. Det er disse medlemmers mening at dette burde få dyptgripende konsekvenser for Norges bistandsengasjement i området i fremtiden.

Disse medlemmer viser til en studie utført av IMF-forskerne Bhattacharya og Wolde (2010) som fremholder at Midtøsten til tross for regionens naturressurser har opplevd den laveste økonomiske veksten i de to siste tiårene, hvis man ser bort fra sørlige Afrika. Forskerne finner, i likhet med en rekke andre tilsvarende studier, en sterk positiv sammenheng mellom åpenhet til handel og økonomisk vekst, og disse medlemmer registrerer at studien slår fast at ineffektiv handelsfasilitet og forsinkelser i tollklarering er blant hovedårsakene til den lave handelen i og ut av regionen, som også påvirker den økonomiske veksten i negativ retning.

Disse medlemmer mener i likhet med UNDPs Arab Human Development Report 2009 at fraværet av demokrati og respekt for menneskerettighetene er hovedårsaken til mangelen på utvikling i den arabiske verdenen. Rapporten slår blant annet fast at omfattende kjønnsdiskriminering, som bidrar til at jenter og kvinner i disse landene ikke får tilgang på utdanning, fører til at 60 pst. av kvinnene ikke er i stand til verken å lese eller skrive. Rapporten oppfordrer de arabiske landenes ledere til å foreta drastiske kursendringer i retning av demokratisk styresett, og

det er disse medlemmers mening at dette også bør være et av hovedfokusene bak Norges bistandspolitiske engasjement i Midtøsten.

Et uttalt mål ved regjeringens bistand til de palestinske selvstyremyndighetene har vært å unngå fremveksten av ekstreme grupper, men disse medlemmer er kjent med forskningsrapporter som konkluderer med at internasjonal bistand og den massive korrupsjonen i Fatah var en medvirkende årsak til Hamas valgseier i 2006. Disse medlemmer viser til en artikkel av forsker Steven Stotsky i det akademiske tidsskriftet *Middle East Quarterly* (2008) som påviser en positiv sammenheng mellom bistand til de palestinske myndighetene og økningen i voldelige handlinger i de palestinske områdene og mot Israel.

Disse medlemmer viser til at Norge totalt ga om lag 629 mill. kroner i bistand til Det palestinske området i 2009, hvorav 320 mill. kroner av disse midlene ble kanalisert som budsjettstøtte til de palestinske selvstyremyndighetene (PA). Disse medlemmer er kjent med at Norge i perioden 1960 til 2009 har gitt om lag 6,2 mrd. kroner i bistand til de palestinske områdene. Christian Michelsen Institutt (CMI) analyserer i en studie bruken av budsjettstøtte i bistanden. Budsjettstøtte kan øke mottakerlandets eierskap til egen utvikling, men kan samtidig øke myndighetenes diskresjon i budsjettplanleggingen. I svake, korrupte stater med statlig kontrollerte medier kan dette være med på å bidra til mer korrupsjon. Budsjettstøtte øker også, etter disse medlemmers mening, eierskapet til den sentrale regjeringen i landet, som ikke nødvendigvis er demokratisk valgt. I land med manglende demokratisk styresett og høy korrupsjon er det etter disse medlemmers oppfatning også lite realistisk å tro at de styrende elite frivillig vil inngå reformer dersom disse reduserer sistnevntes eksisterende fordeler. Disse medlemmer er kjent med at det palestinske lederskap og PA har hatt og har problemer med uoversiktlige finanser, noe som blant annet fremkommer i antikorrupsjonsbyrået Transparency International sine årlige rapporter hvor tall for de palestinske områdene ikke er offentliggjort de siste årene.

Disse medlemmer mener at mange palestinske ledere har brukt bistanden til å berike seg selv, og at det palestinske lederskap og PA nå må etterstrebe godt styresett, tiltak mot korrupsjon og åpenhet om sin økonomi. Disse medlemmer forventer at regjeringen holder Stortinget løpende orientert om utviklingen i forhold til antikorrupsjonsarbeidet i det palestinske selvstyreområdet. Disse medlemmer mener regjeringen også må ta initiativ overfor Stortinget til å legge frem en vurdering av korrupsjonsrisiko i alle norskfinansierte prosjekter i Det palestinske området.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en forvaltningsrevisjon av den norske bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene.»

Disse medlemmer viser til forskning blant annet utført av CMI som hevder at bistand kan øke korrupsjonsnivået i land med mange konkurrerende sosiale grupper. Budsjettstøtte anbefales dermed ikke til land som har en høy grad av etnisk, lingvistisk eller religiøs heterogenitet. En studie utført av forskerne Ankar, Eriksson og Leskinen ved Åbo Universitet (2002) har utviklet en indeks over etnisk fragmentering. Åtte av 12 land som mottok budsjettstøtte fra Norge i 2009 har ifølge forskerne en høy grad av etnisk fragmentering, deriblant Det palestinske området. Det er derfor disse medlemmers inntrykk at regjeringens budsjettstøtte til PA er ideologisk heller enn forskningsmessig basert.

Disse medlemmer mener at Norges utenrikspolitikk blant annet må ta utgangspunkt i respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Disse medlemmer vil i så måte påpeke at den norske regjeringens anerkjennelse av den Hamas-ledede regjeringen, var et brudd på Norges forpliktelser overfor FNs folkemordkonvensjon av 12. januar 1951.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller indirekte støtter undervisning med et anti-israelsk eller antisemittisk budskap.»

Disse medlemmer ønsker på denne bakgrunn å redusere bevilgningene som går via dette kapittel.

Den uløste Midtøsten-konflikten utgjør etter komiteens syn en fare for sikkerheten og vanskeliggjør et normalt samkvem og økonomisk samarbeid i regionen.

Komiteen mener at arbeidet for fred, mellomfolkelig forståelse og utvikling i Midtøsten vil tjene på at det er et bredt politisk, økonomisk, kulturelt og sosialt samkvem mellom omverdenen og Israel og Det palestinske området. For å bygge ned hat og mistillit og i stedet skape felles interesser og gjensidig forståelse er folkelig samkvem viktig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at alle land med et nært forhold til Israel, herunder USA,

framhever betydningen av bistand som kan holde hjulene i gang i den palestinske økonomien og sikre befolkningen inntekt, utdanning og helsetilbud. Bistanden kan også bidra til å utvikle demokratiske prosesser, styrke menneskerettigheter og innarbeide vanlige rettsstatlige prinsipper. Også fra israelske myndigheter er det gjentatte ganger pekt på at tiltak som gir folk bedre framtidshåp, utdanning og jobb, vil kunne gjøre det vanskeligere å rekruttere barn og unge til vold og terror.

Flertallet har merket seg at de palestinske selvstyremyndighetene under statsminister Salam Fayyads ledelse både har styrket sin administrative kapasitet og samarbeidet med Israel på flere områder. Dette har i den senere tid bidratt til en merkbar forbedring i den palestinske økonomien – med unntak av den Hamas-styrte Gazastripen.

Flertallet vil likevel understreke viktigheten av å fortsette arbeidet mot korrupsjon og for en mest mulig effektiv administrasjon i de palestinske områdene.

Flertallet har notert seg at FN-organisasjonen OCHA i sin humanitære rapport for oktober 2010 melder at oliveninnhøstningen til en rekke palestinske bønder er rammet av sabotasjeaksjoner fra israelske nybyggere som har ødelagt flere tusen oliventrær. Den israelske hæren har i visse tidsrom gitt verdifull beskyttelse til bøndenes innhøstning, men det har ikke vært nok til å stanse de israelske nybyggernes ødeleggelser av trær. Flertallet mener slike illegale aksjoner er et angrep både på befolkningens menneskerettigheter og arbeidet for fred og at situasjonen illustrerer behovet for en fredelig konfliktløsning.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er glad for at styret ved NTNU i november 2009 enstemmig avviste et forslag om akademisk og kulturell boikott av Israel og mener det snarere er behov for økt kulturelt og vitenskapelig samarbeid med regionen enn det motsatte.

Dette flertallet mener mangelfull utvikling av demokrati og brudd på grunnleggende menneskerettigheter, blant annet overgrep mot trosfriheten og retten til å konvertere fra islam, er et sentralt problem for utviklingen i den arabiske regionen rundt Midtøsten.

Dette flertallet viser til at ulike rapporter viser at det fortsatt er betydelige innslag av hatpropaganda i palestinske medier. Dette har også fått plass i en del TV-programmer for barn, spesielt i Hamas-kontrollerte medier. Dette flertallet mener at det derfor er nødvendig å opprettholde og skjerpe norske reaksjoner mot slike overtramp og all forherligelse av vold og terroraksjoner. Norges rolle i giverlandsgrup-

pen gir både en spesiell anledning og forpliktelse til at man fra norsk side er meget tydelig i arbeidet for å bygge ned hat og fiendebilder og i stedet støtte tiltak som styrker vilje til å finne fredelige løsninger og gjensidig respekt. Dette flertallet finner det i dagens situasjon viktig at man både gjennom politiske kanaler og gjennom bistanden bidrar aktivt til å styrke mulighetene for at Israel og de palestinske myndigheter – med USA som megler – kan få framgang i det skjøre arbeidet for en fredelig konfliktløsning.

Kap. 153 Bistand til Latin-Amerika

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	220 500 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	200 500 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til flertallets generelle merknad om behovet for å styrke innsatsen gjennom sivilt samfunn og den globale vaksinealliansen, GAVI, og de omdisponeringer innen bistandsbudsjettet som foreslås som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker på at Latin-Amerika er motsetningenes kontinent. Mens mange av landene opplever økonomisk vekst og derav har redusert fattigdom og arbeidsledighet, er utfordringene knyttet til levekår enorme og forskjellen mellom rik og fattig økende. Disse medlemmer er av den oppfatning at demokratiutvikling, anti-korrupsjon og bærekraftig forvaltning av naturressurser fortsatt er hovedutfordringene i landene i regionen. Noen steder har både den økonomiske og den demokratiske utviklingen gått i riktig retning, mens i andre land har vold, narkotikahandel og korrupsjon tatt overhånd. Blant annet har Andes-regionen et stykke arbeid igjen før landene har kontroll med økonomi og demokratiutvikling. Disse medlemmer ser med bekymring på denne utviklingen.

Disse medlemmer er fornøyd med at Norge ikke lenger bidrar med budsjettstøtte til Nicaragua, men isteden kanalisere resursene til energi og elektrifisering. Disse medlemmer stiller seg likevel noe undrende til at Norge velger ut Nicaragua som eneste konkrete land i Latin-Amerika, som blir tilgodesett med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer har merket seg at Brasil er et land som har en svært rask økonomisk vekst og har i løpet av de siste årene blitt en global aktør. Disse medlemmer har også merket seg at Brasil

og Norge har inngått et partnerskap mot avskoging. Disse medlemmer vil i så henseende håpe at samarbeidet gir resultater, siden det fremdeles drives illegal hogst av regnskogen i Amazonas.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil påpeke at avskogingsratene i Brasil har falt dramatisk over de siste fem årene. Reduksjonene i utslipp av klimagasser som følge av dette er antakelig det største enkelttiltak mot klimændringer som er blitt gjennomført i perioden i noen land. Disse medlemmer anser således at det er riktig av Norge å yte forutsigbar støtte til Brasils innsats, basert på prinsippet om betaling for verifiserte utslippsreduksjoner.

Disse medlemmer vil vise til at det har funnet sted store endringer i Latin-Amerika i de senere årene, både politisk og økonomisk. Disse medlemmer merker seg at gjennom demokratiske valg har en rekke nye sentrum-venstre-presidenter kommet til makten, og tidligere ekskluderte og marginaliserte grupper har fått større innpass i det politiske landskapet. Disse medlemmer viser til at dette har bidratt til at fattigdomsbekjempelse, sosial utvikling, spørsmål knyttet til kontroll over naturressursene og klimabekjempelse har kommet høyere opp på agendaen. Disse medlemmer merker seg at de demokratiske institusjonene i mange land fortsatt er svake, og at et dårlig fungerende rettssystem i flere land truer rettssikkerheten og derigjennom fortsatt økonomisk utvikling og politisk stabilitet.

Disse medlemmer vil vise til at Norges bistand til Latin-Amerika retter seg gjennomgående inn mot de to hovedområdene menneskerettigheter/styresett/demokratiutvikling og miljø/klima/ren energi.

Komiteen er av den oppfatning at det må fortsatt holdes fokus på bærekraftig utvikling, sosial og økonomisk inkludering av kvinner og urfolk, og at Norge som giverland må sette krav til at menneskerettigheter i Latin-Amerika overholdes. Dette når det gjelder kvinners rett til å bestemme over egen kropp, men også når det gjelder ytringsfrihet.

Komiteen viser til den store jordskjelvkatstrofen på Haiti i januar 2010, hvor ca. 230 000 tusen mennesker mistet livet. Det er opplagt at gjenoppbyggingen av landet vil ta tid, men komiteen ser med stor bekymring på at det nå har oppstått epidemier som et resultat av at gjenoppbyggingen går for langsomt, og at mye av de lovede pengene til nødhjelpsarbeid fra land over hele verden dessverre ser ut til å la vente på seg.

Komiteen er glad for at regjeringen forsøker å gi ansvaret og eierskapet for gjenoppbyggingen til

haitianske myndigheter, men er samtidig bekymret med bakgrunn i kjennskapen man har til korrupsjon i landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine innledende merknader samt merknader under kapittel 150 og vil gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistandsarbeidet i Latin-Amerika. Disse medlemmer viser til at bistanden til Latin-Amerika ble nesten tredoblet av regjeringen på statsbudsjettet for 2007, men at forslag til statsbudsjett for 2011 inneholder en reduksjon av bevilgningene. Disse medlemmer ønsker imidlertid ikke en politisk styrt bistand til fordel for land der hvor myndighetene deler regjeringens politiske oppfatning og ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel ytterligere.

Disse medlemmer viser til den årlige rapporten International Property Rights Index (IPRI) som er en internasjonal eiendomsrettighetsindeks som måler hvordan verdens land verner om eiendomsrettighetene langs tre dimensjoner. Det legale og politiske klimaet vurderer rettssikkerhet, korrupsjon, domstolenes uavhengighet og politisk stabilitet. De fysiske eiendomsrettighetene måler beskyttelse av disse, registrering av eiendom og tilgang på lån, mens dimensjonen intellektuelle eiendomsrettigheter måler beskyttelse av disse, patentregelverk og kopirettigheter. Disse medlemmer deler IPRI's påstand om at det er en sterk samvariasjon mellom beskyttelse av eiendomsrettighetene og økonomisk vekst.

Disse medlemmer viser til at IPRI 2009 anslår at bare 2 pst. av kvinner i u-land eier egen eiendom, og at mange av landene i Latin-Amerika har et svakt vern av kvinners rettigheter på dette området.

Disse medlemmer viser til International Property Rights Index 2010, som slår fast at Nicaragua, Paraguay, Bolivia og Venezuela er blant de ti landene i verden med svakest beskyttelse av eiendomsrettighetene, og at halvparten av landene med dårligst beskyttelse av de legale og politiske rettighetene befinner seg i Latin-Amerika.

Disse medlemmer mener at det først og fremst er landene i regionen som må ta tak i dette nedslående faktum, men mener samtidig det er viktig at norske myndigheter i sin utviklingspolitiske dialog bidrar til å styrke fokuset på beskyttelse av eiendomsrettigheter.

Disse medlemmer viser til at EFTA og Colombia signerte en frihandelsavtale den 25. november 2008, og at avtalen blant annet vil inkludere handel i varer og tjenester, investeringer, intellektuelle eiendomsrettigheter og bilaterale avtaler mellom Colombia og EFTA-statene knyttet til jordbruksprodukter. Den totale, bilaterale handelen mel-

lom EFTA og Colombia tilsvarte 720 mill. USD i 2007, og det er disse medlemmers mening at en frihandelsavtale mellom partene vil kunne bidra til vekst både i Colombia og Norge. På denne bakgrunnen er disse medlemmer skuffet over at Stortinget, to år etter at avtalen er signert, ennå ikke har fått avtaleklausulene til ratifisering og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frihandelsavtalen mellom EFTA/Norge og Colombia frem til ratifisering i Stortinget.»

Disse medlemmer viser til den tragiske jordskjelvkatastrofen i Haiti i januar 2010 som anslagsvis kostet mellom 90 000 og 230 000 mennesker livet. Disse medlemmer er av den oppfatning at årsakene til katastrofens store omfang blant annet er knyttet til manglende varslingsystemer og fattigdom i form av dårlig konstruerte bygninger, dårlig infrastruktur og manglende tjenestetilbyding fra ansvarlige myndigheter. Det er viktig å involvere lokalbefolkningen i oppryddingsarbeidet, bistand og nødhjelp må være drevet av etterspørsel i form av lokale behov, og må ikke utkonkurrere lokal næringsvirksomhet. Dessverre registrerer disse medlemmer at også oppryddingsarbeidet etter jordskjelvet i Haiti har vært preget av manglende effektivitet og koordinering blant de mange donorer og hjelpeorganisasjoner som har vært til stede i katastrofeområdet, og at reguleringer og restriksjoner, byråkrati og korrupsjon knyttet til lokale myndigheter også har bidratt til dette. Disse medlemmer viser til statistikk fra Haiti som hevder at det etter jordskjelvet var 822 registrerte bistandsorganisasjoner til stede på øya. Det var blant annet lettere å opprette en NGO enn å starte en bedrift, og disse medlemmer mener dette på lengre sikt er med på å undergrave muligheten for at Haiti skal kunne takle tilsvarende katastrofer i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer mener at norsk bilateral bistand bør fokuseres tematiske og geografisk om færre land og regioner for å treffe verdens aller fattigste. Disse medlemmer viser til at statsbudsjettet for 2007 innebar en økning i bistanden til Latin-Amerika med 61,9 pst. og for budsjettåret 2008 en økning på 6,1 pst. Til tross for en viss reduksjon for 2009, 2010 og igjen for 2011 er nivået på bistanden til Latin-Amerika fortsatt høyt. Disse medlemmer viser til sine merknader i forbindelse med budsjettbehandlingen for de forannevnte årene og er fortsatt skeptisk til regjeringens satsing på mellominntektsland i Latin-Amerika, og

anser regjeringens fortsatte prioritering av dette området i stor grad å være ideologisk-politisk motivert snarere enn motivert ut fra hensyn til fattigdomsbekjempelse og geografisk konsentrasjon av bistanden.

Disse medlemmer vil derfor avslutte norsk bistand over kap. 153 post 78 så snart som mulig, for derigjennom å frigjøre økonomiske, menneskelige og administrative ressurser til andre oppgaver.

Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 764 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 764 000 000

Komiteen anser de frivillige organisasjonene som viktige aktører i arbeidet for å tilby grunnleggende tjenester av betydning for fattigdomsbekjempelse, for å styrke sivil samfunn i sør og for å engasjere og informere mennesker i Norge om nord-sørspørsmål. Komiteen vil framheve verdien av mangfoldet i frivillig sektor og betydningen av at organisasjonene i utviklingssamarbeidet kan gjøre bruk av den spesialkompetanse de har på hver sine felter.

Frivillige organisasjoner, kirkesamfunn, fagforeninger og andre deler av det sivile samfunn har spilt en viktig rolle i den sosiale, kulturelle og økonomiske utviklingen i Norge, ikke minst av vårt eget retts- og velferdssamfunn. Etter komiteens syn kan de – i samarbeid med partnerorganisasjoner i sør – også gi verdifulle bidrag til samfunnsutviklingen og fattigdomsbekjempelsen i utviklingsland.

Frivillige organisasjoner er etter komiteens syn viktige aktører i arbeidet for å sikre at grunnleggende rettigheter til liv, helse, utdanning og samfunnsdeltakelse blir oppnåelig for stadig flere mennesker også i utviklingslandene. Gjennom samarbeidet med partnerorganisasjoner i sør kan organisasjonene etter komiteens syn bidra til kompetanseheving og folkeopplysning, forbedring av sosiale tjenester og styrke det sivile samfunns funksjon som endringsagent for utvikling.

Demokratiet og rettsstaten er svakt utviklet i en rekke utviklingsland. Komiteen mener at et vitalt og fritt sivil samfunn har en viktig rolle som kontrollør og korrektiv til myndighetenes maktutøvelse og forvaltning av samfunnets verdier. Mange utviklingsland har opplevd betydelig økonomisk vekst de siste årene, og komiteen vil framheve de frivillige organisasjonenes rolle som talerør når befolkningen skal holde sine myndigheter ansvarlig for at denne veksten brukes til å ivareta folks grunnleggende rettigheter til mat, vann, helse og utdanning.

Komiteen er kjent med at frivillige organisasjoner har nyttige erfaringer fra arbeid med å øke kunnskap om myndighetenes bruk av offentlige midler, påvirke budsjettprosesser og styrke åpenheten rundt slike beslutningsprosesser. Komiteen har merket seg at korrupsjon bremser utviklingsarbeidet i mange fattige land, men også at den offentlige kritikk av korrupsjon er blitt tydeligere og friere i flere land. Etter komiteens syn kan frie media og et fritt sivil samfunn både bidra vesentlig til arbeidet for demokratisering og til å løfte andre viktige spørsmål på den utviklingspolitiske agendaen, herunder reformer for å bekjempe ulovlig kapitalflyt og særlige regler som lar mektige økonomiske aktører unngå normal beskatning. Komiteen mener slike tilstander undergraver det offentlige inntektsgrunnlag i mange utviklingsland og dermed utgjør vesentlige hindringer for en sunn samfunnsøkonomi og redusert bistandsavhengighet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, anbefaler økt støtte til de frivillige organisasjoners samarbeid med lokale partnere i utviklingsland om tiltak for økt åpenhet, ytringsfrihet og kunnskap om forvaltningen av landenes egne økonomiske ressurser.

Komiteen viser til at barn og unge utgjør en meget stor andel av befolkningen i mange utviklingsland, og i det langsiktige utviklingssamarbeidet er det viktig å satse på barns og unges utdanning, helse og deltakelse i samsvar med FNs barnekonvensjon. Komiteen mener at det sivile samfunn gir gode muligheter for å la de unge få erfaring med å delta på områder som berører dem slik at de lærer å kjenne både rettigheter og plikter, noe som kan gi dem bedre forutsetninger for å engasjere seg i demokratiet som voksne.

Komiteen vil understreke betydningen av at støtten til de frivillige organisasjonenes langsiktige utviklingsarbeid sikrer god forutsigbarhet, respekt for organisasjonenes egenart og tilstrekkelig rom for å videreutvikle fattigdomsbekjempende innsats hvor de enkelte organisasjoner har særlige fortrinn og sterke lokale partnere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil vise til at sivil samfunn er en viktig bistandskanal, men at det er den kortsiktige nødhjelp som i dag dominerer de offentlige overføringene via denne kanalen. Tilskuddene via kap. 160 post 70, til langsiktig utviklingshjelp i regi av frivillige organisasjoner, har over tid falt betydelig som andel av bistandsbudsjettet og disse medlemmer har merket seg at de i 2011 ikke vil utgjøre mer enn 4,5

pst. av bistandsrammen. Disse medlemmer mener det er grunn til å legge større vekt på det langsiktige utviklingssamarbeidet for økonomisk og sosial utvikling i tiden framover.

Komiteen har merket seg at departementet i kap. 160 post 72, redegjør for at det nå er etablert en nyordning der NORAD forvalter tilskuddsordningen som skal bidra til mer velfungerende og demokratiske partiorganisasjoner i utviklingsland. Komiteen mener at formidling av den erfaring og kompetanse i demokratiutvikling som politiske partier i demokratiske systemer har bygget opp kan være et unikt bidrag til nasjonsbygging og utvikling i andre land som ikke uten videre kan ivaretas av annen ekspertise. Det tilsier en fortsatt satsing på dette området. Komiteen har merket seg denne nyorganiseringen og forutsetter at den sikrer en god forvaltning av tilskuddene med sikte på å styrke partienes representativitet, indre demokrati og deres evne til å formulere tydelige politiske alternativer. Komiteen vil understreke at endringer i politisk kultur er tidkrevende. Bevilgningen gir dessuten bare rom for en svært begrenset innsats. Komiteen mener derfor en må ha realistiske forventninger til hva som kan oppnås på kort sikt, men anser ordningens langsiktige formål som viktig i demokratiarbeidet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til den helhetlige omfordelingspakke innen bistandsbudsjettet som disse partier er blitt enige om og foreslår i samsvar med den å øke bevilgningen til kap. 160 med i alt 50 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for 2011.

Dette flertallet viser til de innspill en lang rekke frivillige organisasjoner kom med under utenriks- og forsvarskomiteens høring om 2011-budsjettet. Bevilgningen til det sivile samfunns langsiktige utviklingsarbeid over kap. 160 post 70, har i praksis ikke fått del i den betydelige vekst som i senere år har vært i norsk offentlig utviklingsbistand. Dette flertall foreslår å øke bevilgningen til kap. 160 post 70, Sivilt samfunn, med 40 mill. kroner i forhold til budsjettproposisjonen.

Dette flertallet viser til at grundig, kritisk og etterrettelig informasjon om nord/sør- og utviklings spørsmål er viktig. Tilskuddet til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid som gis over kap. 160 post 71, bidrar til folkeopplysning og høyere kvalitet i den norske utviklingsdebatten. Dette flertallet foreslår å øke budsjettposten med 10 mill. kroner slik at bevilgningen for 2011 blir i alt 91 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til studien «Development assistance in the 21st century» av forskeren Homi Karas ved Brookings Institute (2009) som hevder at bare et fåtall av de flere tusen ikke-statlige bistandsorganisasjonene som opererer internasjonalt er evaluert i forhold til ressursutnyttelse, effektivitet og resultater, og at måloppnåelsen for de som har gjennomgått slik evaluering er av blandet karakter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil advare mot en utvikling hvor de norske sivilsamfunnsorganisasjonene knyttes stadig tettere opp til de til enhver tid gjeldende politiske prioriteringer i Utenriksdepartementet. Det er disse medlemmers klare mening at dette på lengre sikt vil kunne undergrave organisasjonenes særeghet, integritet og uavhengighet.

Disse medlemmer viser videre til svar på spørsmål 368 i forbindelse med statsbudsjettet for 2011, hvor det fremkommer at Utenriksdepartementet siden høsten 2005 har gitt 84 pressestipend på til sammen 1 446 000 kroner. Disse medlemmer er kjent med Utenriksdepartementets ordning med reise stipend for journalister, men mener ordningen reiser sentrale spørsmål i forhold til medias uavhengighet og god presseetikk. Disse medlemmer vil oppfordre Utenriksdepartementet og regjeringen til å bidra til økt åpenhet og transparens i slike saker så vel som i statsforvaltningen for øvrig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er også skeptisk til at Riksrevisjonen gjennom Utenriksdepartementet skal bidra til kapasitetsbygging i finansforvaltningen i utviklingsland og nye demokratier ettersom førstnevnte skal virke som den utøvende makts kontrollapparat.

Disse medlemmer viser til at den første Soria Moria-regjeringen i 2005 gikk til valg på å øke åpenheten i offentlig forvaltning, men registrerer til tross for dette at det motsatte har skjedd og at antallet saker unntatt offentligheten har økt under regjeringen, og spesielt i Utenriksdepartementet.

Disse medlemmer forutsetter at de norske bistandsorganisasjonene blir behandlet likt ut ifra bistandsfaglighet, folkelig forankring og kostnadseffektivitet. Det er samtidig disse medlemmers mening at det må stilles krav til de organisasjoner som mottar offentlig støtte om effektivitet i administrasjon og effektivitet og måloppnåelse i den bistand og hjelp som gis. Disse medlemmer ønsker å stimulere til økt konkurranse mellom de ulike bistandsorganisasjonene om de samme prosjektene i u-land og tror dette vil kunne føre til en effektivisering av bistandsporteføljen. Disse medlemmer forutsetter at departementet velger å samarbeide med de

organisasjoner som til enhver tid er best og kan gi mest bistand for pengene. Videre ønsker disse medlemmer å redusere bevilgningen og derved fremtvinge en fornuftig prioritering av engasjement. Disse medlemmer vil understreke betydningen av antikorrupsjonstiltak i bistanden og vil av den grunn skjerme bevilgningene til Transparency International.

Disse medlemmer er kjent med at Riksrevisjonen tidligere har påpekt at Utenriksdepartementet har utilstrekkelige rutiner for å følge opp bruken av norske bistandskroner kanalisert gjennom frivillige organisasjoner, og forutsetter at departementet har truffet egnede tiltak for å bedre disse rutinene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets merknad under kapittel 140 om utarbeidelse av en «svarteliste» for offentliggjøring av de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor.

Disse medlemmer har merket seg studien «Crushed aid: Fragmentation in sectoral aid» utgitt av forskerne Frot og Santiso (2009) ved Stockholm Institute of Transition Economics, som viser at det i 2007 var 132 326 ODA-godkjente bistandsprosjekter på verdensbasis og at antallet prosjekter har økt dramatisk de siste årene. Det er spesielt prosjekter i den sosiale klyngen, herunder prosjekter til utdanning og sivilsamfunn som har økt de siste årene, og disse medlemmer forutsetter at regjeringen er innforstått med dette ved tildeling av nye prosjekter gjennom norske og internasjonale organisasjoner. Det er videre disse medlemmers mening at både fragmentering i bistanden, det vil si for stor spredning på land og sektorer, og monopolisering i bistanden ved at en donor dominerer bevilgningene til ett land eller en sektor, representerer utfordringer knyttet til koordinering, effektivitet og resultater.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Under dette kapitlet vil disse medlemmer prioritere ned aktivitet knyttet til informasjonsarbeid for departementet eller for norske bistandsorganisasjoner i Norge, med henholdsvis 10 mill. kroner over post 1 og 40,5 mill. kroner over post 71. Disse medlemmer prioriterer også ned post 73 med 40 mill. kroner og post 77 med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at det nylig har vært debatt om de politiske og praktiske føringer som legges på journalister som mottar reisestipend over post 1, og ønsker ikke innenfor bistandsbudsjettet å prioritere en ordning som i realiteten har til hensikt å sikre medieomtale av statsrådets reisevirksomhet.

Disse medlemmer viser videre til at post 71 går til informasjonsarbeid i Norge. Dette er penger

som aldri «forlater landet», og som dermed ikke bidrar til fattigdomsbekjempelse og utvikling. I tråd med Høyres generelle linje om klarere prioritering vil derfor disse medlemmer redusere denne posten.

Disse medlemmer peker på at regjeringen under post 73 Kultur nå øker satsingen på India og Kina, og vil fremheve behovet under denne posten for å prioritere kulturarbeid i land hvor finansiering er vanskeligere tilgjengelig.

Under post 77 Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset vil disse medlemmer vise til at Fredskorpset, gjennom egen aktivitet, utvekslingsordninger og programmer, forvalter meget betydelige økonomiske midler. Disse medlemmer peker på at fattigdomsbekjempelse er kjernen i Høyres bistandspolitikk, og mener derfor at midlene regjeringen bevilger til Fredskorpset kan anvendes på andre og bedre måter.

Kap. 161 Næringsutvikling

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	894 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 319 000 000

Komiteen er enig i at det er viktig å bidra til at utviklingslandene kan skape vekst gjennom økt næringsutvikling og handel. Komiteen understreker at formålet med bevilgningene er fattigdomsbekjempelse og varig økonomisk vekst i utviklingsland, ikke fremme av norsk næringsliv.

Komiteen merker seg at en hovedprioritet i budsjettforslaget er satsingen på fornybar energi, samt miljørelatert teknologi, landbruk, skogbruk, marin og maritim virksomhet. Komiteen er enig i at investeringer i slike tiltak gis prioritet.

Komiteen vil videre peke på at det i strategiene for næringsutvikling må tas særlig hensyn til verdens matkrise. Økt matsikkerhet bør være et av utviklingspolitikkenes viktigste mål.

Komiteen viser til at Norfund er et statlig eid investeringsfond som sammen med partnere skal etablere levedyktig, lønnsom virksomhet i utviklingsland, som ellers ikke ville blitt igangsatt som følge av høy risiko. For 2011 foreslås en samlet bevilgning til Norfund på over 1 mrd. kroner. Komiteen understreker betydningen av å videreføre det betydelige arbeidet som er lagt ned i å dokumentere utviklings-effekter av Norfunds investeringer. Komiteen merker seg også at Norfund er gitt en sentral rolle i regjeringens foreslåtte satsing innen ren energi i 2011, og at om lag halvparten av Norfunds investeringer er i fornybar energi.

Komiteen vil peke på at samarbeid mellom staten og næringslivet om virksomhet i utviklingsland forutsetter bevisst og kontinuerlig oppfølging av

arbeidet med samfunnsansvar, mot korrupsjon og uheldige sammenkoblinger av statlige egeninteresser og bistandsinnsats. Komiteen vil gi honnør til de bedrifter som driver små eller store prosjekter som gir positiv utviklingseffekt og fremme av næringsliv i utviklingsland. Komiteen vil samtidig understreke viktigheten av at norsk næringsliv, særlig i markeder der døråpneren har vært bistandssamarbeid, påtar seg et ansvar for å holde en svært høy standard i forhold til samfunnsansvar og arbeidstakerrettigheter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til dette flertallets generelle merknad om behovet for å styrke innsatsen gjennom sivilt samfunn og den globale vaksinealliansen, GAVI, og de omdisponeringer innen bistandsbudsjettet som foreslås som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil understreke at det er og må være en grunnleggende forskjell mellom næringslivets og myndighetenes samfunnsansvar. Myndighetene og politikerne er ansvarlige overfor velgerne, mens bedriftene, så lenge de opererer innenfor lovlige juridiske rammer, i utgangspunktet bare er ansvarlige overfor aksjonærene og eierne. Næringslivets samfunnsansvar innebærer først og fremst å gjøre det næringslivet kan best; å bidra til verdiskaping og økonomisk vekst gjennom å selge sine produkter på det frie, åpne markedet. Disse medlemmer har merket seg konklusjonene i en undersøkelse fra 2008 utført av Oxford Research og Rambøll Management som viser at det koster norsk næringsliv 57 mrd. kroner årlig, tilsvarende 2,6 pst. av BNP, å tilfredsstille informasjonskravet i offentlige lover og forskrifter. På denne bakgrunn er disse medlemmer skeptiske til en utvikling mot stadig mer omfattende og obligatoriske reguleringer for norske bedrifter, all den tid dette vil kunne ha betydelige konkurransevridende effekter for norske engasjementer i konkurranseutsatte næringer internasjonalt. Ettersom de fleste norske bedrifter i utlandet har høye standarder på HMS-området, vil en slik konkurransevridning kunne føre til at markedssegmenter tas over av bedrifter fra andre land med langt lavere standarder på området. Gode intensjoner kan på denne måten bidra til dårlige konsekvenser.

En rapport utgitt av Verdensbanken viser til at kun 8 til 10 pst. av handelen i sørlige Afrika er intra-regional og at omfattende handelsrestriksjoner bidrar til å undergrave næringslivet i regionen. I så måte har disse medlemmer med interesse merket seg konklusjonene i en studie utført av forskerne

Djankov, McLiesh og Romalho (2006) som viser at forbedret handelsfasilitetering vil kunne øke verdens BNP med 2,3 pst. på årlig basis. Disse medlemmer viser også til en studie utført av John Page (2008) ved Brookings Institute som slår fast at kostnadene ved å gjøre forretninger i afrikanske land i gjennomsnitt er mellom 20 til 40 pst. høyere enn i andre u-land. I Swaziland kreves det opp til 10 ulike prosedyrer og totalt ventetid på 66 dager for å starte en bedrift, i tillegg til det å betale skatter, eksportavgifter og registrere eiendom.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer at det opprettes en ekspertgruppe bestående av personer fra både offentlig og privat sektor for å bistå de fattigste landene (MUL-landene) og andre lavinntektsland med å treffe tiltak for å redusere byråkratiske hindringer for entreprenørskap, handel og innovasjon. Gruppen kan administreres gjennom Norfund med et årlig driftsbudsjett tilsvarende om lag 15 mill. kroner.

Afrika er det kontinentet som, etter disse medlemmers mening, står overfor de største utfordringene knyttet til entreprenørskap, fremveksten av et levedyktig, eksportrettet privat næringsliv og vilkår for handel og investeringer. Disse medlemmer viser til studien «Effective development assistance through competition» av Clifford Zinnes (Brookings Institute, 2009) som introduserer en insentivmekanisme kalt «prospective inter-jurisdictional competition» (PIJC) hvor angitte jurisdiksjoner, fra land og nedover til landsbynivå, konkurrerer om å oppnå på forhånd fastsatte utviklingspolitiske målsettinger. Jurisdiksjonene kan være sammensatt av aktører både fra privat sektor, sivilsamfunn og offentlige institusjoner, og hensikten er å bidra til innovasjon og økt eierskap i utviklingspolitikken gjennom å stimulere til konkurranse. PIJC har blitt forsøkt med gode erfaringer i land som Indonesia, Russland og India, og det er disse medlemmers mening at regjeringen burde prøve ut slike tiltak i norskfinansierte prosjekter også.

Disse medlemmer viser til forskningsrapporten «A Doing Business Facility: A proposal for enhancing business climate reform assistance» utgitt av Todd Moss ved Center for Global Development (2010) som foreslår å opprette en handelsfasiliteteringsenhet for å stimulere til utvikling av privat næringsliv i Afrika. Rapporten skisserer klare retningsgivende prinsipper for en slik modell, blant annet behovet for at donorer identifiserer klare insentiver for reform, at ressursallokeringsregimet baseres på iverksatte tiltak og resultater, at beslutninger treffes på uavhengig grunnlag og at suksesskriterier defineres ut fra mer enn bare retorisk støtte i mottakerlandene.

Disse medlemmer deler rapportens syn om at en slik enhet burde benytte resultatbaserte indikatorer for å identifisere reformvillige u-land hvor prosjekter kunne iverksettes og videreutvikles. Donorenes beslutningsgrunnlag for valg av kandidater til reformtiltak kunne etter disse medlemmers mening tatt utgangspunkt i Verdensbankens Doing Business Report og Worldwide Governance Indicators Project, hvor land som enten har penetrert en definert reformterskel, som er «best reformator» i sin kategori eller som har oppnådd en kombinasjon av disse kravene kvalifiserer seg for støtte. Det er disse medlemmers oppfatning at en slik handelsfasiliteringsenhet ikke nødvendigvis forutsetter en ny institusjonell mekanisme, men at initiativet for eksempel kan underlegges Verdensbanken, Den afrikanske utviklingsbanken eller eventuelt Enheten for Investeringsklima (ICF).

På denne bakgrunn vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for Afrika tilsvarende budsjett på om lag 200 mill. kroner.»

Disse medlemmer viser til rapporten «Index of Global Philanthropy and Remittances 2010» utarbeidet av Hudson Institute hvor det fremgår at private investeringer, filantropi og pengeoverføringer utgjorde 75 pst. av rike lands relasjoner med u-landene i 2009, og at dette langt overgår det u-landene mottar i bistand.

Disse medlemmer viser til Norads resultatrapport for 2009, «Bistand og økonomisk utvikling: Ringer i vannet eller dråper i havet?» hvor det vises til at det i norsk bistand tradisjonelt har vært «skepsis til profittankegangen som ligger til grunn for private bedrifter». Dette er etter disse medlemmers mening en alvorlig nedvurdering av de prosesser og mekanismer som har løftet milliarder av mennesker ut av fattigdom gjennom de siste 50 årene. Rapporten fokuserer spesielt på de tre landene Uganda, Malawi og Vietnam. Det er etter disse medlemmers oppfatning ett suksesskriterium som går igjen i å forklare utviklingen i disse landene de siste årene, nemlig handelsliberalisering og markedsøkonomi, synliggjort gjennom formuleringer som «erstatte den sentralstyrte planøkonomien», «privatisering og nedleggelse av ulønnsomme bedrifter», «friere handel med utlandet», «nedbygging av statlig drift» og «handelsliberalisering».

Disse medlemmer har merket seg beregninger utført av Hoffmann (2008) i boken «Reinventing Foreign Aid» om at det private næringsliv har tiltrukket seg mindre enn 10 pst. av de totale offentlige og private bistandsoverføringene det siste tiåret. Disse

medlemmer viser til Utenriksdepartementets oversikt over den bilaterale bistanden og hvilke aktører som har ansvaret for gjennomføringen av de ulike prosjekter, og merker seg at norsk privat sektor og privat sektor som sådan kun benyttes som kanal i henholdsvis 1 og 5 pst. av prosjektene i 2009. Disse medlemmer mener dette er et uttrykk for at næringslivet i svært liten grad involveres som aktør i utviklingspolitikken, og ber regjeringen bidra til å øke privat sektors andel av disse prosjektene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere utviklingen av et levedyktig næringsliv som en integrert del av alle utviklingspolitiske intervensjoner.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en oversikt over hvordan norske tollbarrierer påvirker importmønsteret på varer fra u-land.»

Disse medlemmer vil understreke at tilgang på finansielle tjenester og kapital er avgjørende for økonomisk utvikling og fattigdomsreduksjon, og at en stor andel av husholdningene i mange u-land ikke har slik tilgang. Disse medlemmer registrerer at det er en økende debatt om effekten av mikrokreditt og ulike organisasjoners praktisering av dette virkemiddel. Disse medlemmer mener det vil være fornuftig å ha en evaluering av mikrokreditt som virkemiddel og de erfaringer som er gjort.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere erfaringene med Mikrokreditt som et utviklingspolitisk virkemiddel.»

I denne sammenheng viser disse medlemmer også til suksesshistorien bak den mobile betalingstjenesten M-PESA i Kenya, som fra etableringen i 2007 frem til 2009 økte antall registrerte kunder til over 7,3 millioner. Disse medlemmer viser i så måte til studien «Expanding the Financial Services Frontier: Lessons from mobile phone banking in Kenya» (2009) av forskerne Kimenyi og Ndung'u ved Brookings Institute som fremhever at liberalisering av mobiltelefonsektoren, fokus på å tiltrekke seg utenlandske investeringer og sikre åpenhet og konkurranse mellom tilbydere er sentrale suksesskriterier i utviklingen av slike betalingstjenester.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen stadig understreker at kamp mot skatteparadis er et viktig ledd i en samstemt utviklingspolitikk. For mange fattige land

er det et stort problem at enorme midler unndras beskatning gjennom slike arrangementer. Samtidig har det nå kommet fram at Norfund, som står sentralt i forvaltningen av norsk bistand til næringsutvikling i utviklingsland, selv bidrar til at betydelige midler går via skatteparadiser. Dette medlem vil peke på inkonsekvensen i dette og mener dette er i strid med det erklærte mål om å oppnå en samstemt utviklingspolitikk. Dette medlem vil derfor be regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan en på dette punkt skal oppnå en mer samstemt norsk politikk.

Kap. 162 Overgangsbistand (gap)

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	499 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	410 000 000

Komiteen viser til at overgangsbistanden brukes der det oppstår et behov som ikke kan dekkes av den humanitære bistanden og hvor den langsiktige bistanden ikke er tilstrekkelig etablert. Komiteen viser videre til at denne bistanden skal være et fleksibelt virkemiddel i arbeidet med tidlig gjenoppbygging etter konflikt eller naturkatastrofer. Komiteen har videre merket seg at støtten fra dette kapitlet samordnes med støtten som gis over kap. 163 og kap. 164.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til flertallets generelle merknad om behovet for å styrke innsatsen gjennom sivil samfunn og den globale vaksinealliansen, GAVI, og de omdisponeringer innen bistandsbudsjettet som foreslås som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at bevilgningene til overgangsbistand med fordel kan begrenses til færre land og sektorer. Disse medlemmer mener at fundamentet i en bærekraftig utviklingspolitikk må være at mottakslandene etter hvert skal kunne klare seg uten bistand.

Disse medlemmer merker seg at flere av landene som mottar overgangsbistand er sårbare eller feilslåtte stater som blant annet Zimbabwe, Sudan, Burma og Eritrea. Disse medlemmer har merket seg forskningsrapporter som fremhever at bistand som gis i en post-konflikt situasjon er spesielt utsatt for korrupsjon og at donorene i mange tilfeller vektlegger ønsket om fred mer enn fokuset på antikorrupsjon for på den måten å undergrave den langsiktige utviklingen i mottakerlandet. Det er disse med-

lemmers mening at forvaltningen av bistanden i slike områder byr på særskilte utfordringer, og at kontrollmekanismer knyttet til mislighold er særlig viktig ettersom risikoen for politisering av bistanden er stor.

Disse medlemmer viser til en rapport utgitt av FNs Monitor Group for Somalia (mars 2010) som hevder at det har vært utstrakt korrupsjon og mislighold i prosjekter gjennom Verdens Matvareprogram (WFP) i landet, og at kontraktører leid inn av WFP har vært involvert i våpensmugling og unndratt matvarehjelp ment for lokalbefolkningen.

Disse medlemmer er kjent med at Norge bevilget overgangsstøtte tilsvarende 45 mill. kroner til Uganda i 2009 rettet mot gjennomføringen av en treårig plan for gjenoppbygging og utvikling av de borgerkrigsherjede, nordlige delene av landet. Disse medlemmer er samtidig innforstått med at norske myndigheter gir budsjettstøtte til Uganda. President Yoweri Museveni gikk i 2009 til innkjøp av en Gulf Stream luksusjet tilsvarende fem års norsk budsjettstøtte. Den ugandiske regjeringen valgte samtidig å utsette en gjenoppbyggingsplan for områdene herjet av borgerkrigen nord i landet på bakgrunn av mangel på penger. Norge har dermed etter disse medlemmers mening indirekte vært med på å finansiere luksusflyet til den ugandiske presidenten og dermed undergrave fattigdomsbekjempelse og utvikling i landet.

Disse medlemmer ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel.

Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	2 542 600 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 794 200 000

Komiteen viser til at humanitær bistand, fredsbygging og menneskerettigheter står sentralt i regjeringens utenriks- og utviklingspolitikk, og at kjernen i humanitær innsats er å redde enkeltmenneskers liv, lindre nød og sikre menneskelig verdighet uavhengig av rase, kjønn, religion eller politisk tilhørighet. Komiteen viser videre til at naturkatastrofer påvirker folks liv og levekår og komiteen har merket seg at Norge vil være en betydelig giver i arbeidet med å lindre nød som følge av naturkatastrofer.

Komiteen viser til at i en rekke land krenkes menneskerettighetene uten at dette får noen form for konsekvenser eller oppfølging – verken overfor de ansvarlige eller overfor ofrene. Komiteen støtter derfor målene regjeringen har satt for post 72 under dette kapitlet. Komiteen har særlig merket seg, og komiteen støtter, målet om å videreføre arbeidet

for rettsstatsprinsipper, mot straffrihet og tortur og for bekjempelse av dødsstraff.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til flertallets generelle merknad om behovet for å styrke innsatsen gjennom sivilt samfunn og den globale vaksinealliansen, GAVI, og de omdisponeringer innen bistandsbudsjettet som foreslås som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på de store humanitære utfordringene som eksisterer i verden knyttet til krig, konflikt, migrasjon og klimaendringer. Disse medlemmer vil derfor foreslå å øke bevilgningene til nødhjelp og humanitær bistand for å bekjempe humanitære katastrofer. Store menneskemasser er på flukt og søker trygghet fra krig og undertrykkende regimer, og disse medlemmer mener det er både riktig og viktig å sørge for rask og effektiv hjelp slik at de land som er mottagere av store flyktningstrømmer makter denne oppgaven.

Disse medlemmer ser med bekymring på konklusjonene i rapporten *Freedom in the World 2010* utarbeidet av menneskerettighetsorganisasjonen Freedom House, om at verdens land for fjerde år på rad har opplevd en tilbakegang i vilkårene for de sivile og politiske rettighetene for befolkningen. Disse medlemmer ser spesielt alvorlig på tilbakegangen i land i Latin-Amerika, Midtøsten, Afrika og tidligere Sovjetunionen. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig og riktig at Norge bidrar til å spre de grunnleggende menneskerettighetene til flere land, og på dette grunnlag øker disse medlemmer bevilgningene til dette formålet.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen vil ha økt fokus på humanitær tilgang i konflikt- og katastrofeområder. Det er disse medlemmers mening at også politisk tilgang i større grad burde problematiseres, herunder de retningslinjer og reguleringer mottakerlandet stiller som krav for at bistands- og nødhjelpsorganisasjonene skal få tilgang til et område. I denne sammenheng har disse medlemmer merket seg konklusjonene i studier som viser til at slike organisasjoner i flere tilfeller er blitt delaktige i konflikten eller aktør i den politiske situasjonen de forsøker å avhjelpe.

Disse medlemmer støtter regjeringens vektlegging av nulltoleranse mot korrupsjon i den humanitære bistanden og ser frem til videre oppfølging med oppnåelse av konkrete resultater på området.

Disse medlemmer mener at arbeidet med menneskerettigheter er riktig og viktig, men stiller seg tvilende til i hvilken grad bevilgningene til Gáldu

Kompetansesenter kan forsvares over denne budsjettposten og reduserer i sin helhet bevilgningene til dette formålet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen og vil under dette kapitlet styrke post 72 Menneskerettigheter med 10 mill. kroner. Disse medlemmer peker på behovet for et sterkere fokus på menneskerettigheter generelt i norsk utviklingspolitikk og på viktigheten av demokratisering som drivkraft for vekst og fattigdomsbekjempelse.

Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 706 725 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 662 725 000

Komiteen er enig i at bidrag til internasjonal fred og sikkerhet er en overordnet oppgave i norsk utenrikspolitikk.

Komiteen merker seg at implementering av sikkerhetsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet skal prioriteres, og ser positivt på den norske innsatsen for å få en sterk og slagkraftig enhet for kvinnespørsmål og likestilling i FN. Komiteen støtter at man skal legge vekt på tiltak for å fremme kvinners deltakelse i freds- og forsoningsprosesser og fredsbyggende arbeid, samt å styrke barn og unges rettigheter i fredsprosesser.

Komiteen peker på at spredning av masseødeleggelsesvåpen og faren for en atomoppustning er en av vår tids største trusler. Norges mål er en verden fri for kjernevåpen og andre masseødeleggelsesvåpen. Norge spiller derfor en pådriverrolle for ikke-spredning, rustningskontroll og nedrustning. Komiteen vil understreke viktigheten av å arbeide for nedrustning og ikke-spredning av både kjemiske våpen, biologiske våpen og atomvåpen. Komiteen vil likevel bemerke at atomvåpen fortsatt er i en særstilling når det gjelder død og ødeleggelse, og viser til Innst. S. nr. 29 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 27 (2007–2008).

Komiteen viser til at klimaendringer og miljøforringelse kan gi grobunn for konflikter mange steder. Det er behov for økt kunnskap om sammenhengene mellom klimaendringer, miljøproblem og konflikter. Komiteen peker på at det også er viktig å se opprustning og bruk av militære midler i et klima-, miljø- og utviklingsperspektiv.

Komiteen peker på at frivillige organisasjoner og forskningsnettverk over hele verden har en viktig funksjon i å skape oppmerksomhet, engasjement og kunnskap om nedrustning og ikke-spredning. Komiteen peker på at det er viktig å styrke samar-

beidet med frivillige organisasjoner, forskningsmiljøer og andre som arbeider med fred og konfliktløsning.

Komiteen peker på at arbeidet for å avskaffe atomvåpen er viktig også fordi det kan oppstå irreversible skader på miljøet ved utvikling, testing, bruk og destruksjon av atomvåpen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at FN er den viktigste internasjonale organisasjonen i arbeidet for å skape en fredeligere verden.

Flertallet er positiv til foreslåtte tiltak for de ODA-godkjente landene på Balkan. Det overordnede målet for denne bistanden er å bidra til fred, forsoning, rettsstats- og demokratiutvikling. Miljø- og likestillingsmessige hensyn skal, så langt som mulig, vektlegges i alle prosjekter.

Flertallet mener at Norge må være en pådriver i arbeidet for at NATO-landene skal gå foran i arbeidet for nedbygging av masseødeleggelsesvåpen. NATO må kontinuerlig vurdere sin atomstrategi for å bidra til å realisere målet om en verden uten atomvåpen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener internasjonalt freds- og avspenningsarbeid er svært viktig og beklager at FN ikke lever opp til ens ønsker og mål i denne anledning. Disse medlemmer erkjenner at dette er medlemslandenes ansvar. Disse medlemmer registrerer dessverre at altfor mange medlemsland i FN opptrer slik at det ikke fremmer løsninger av væpnede konflikter. Disse medlemmer mener dette ansvaret må bæres av mange land, både i og utenfor FNs sikkerhetsråd. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at arbeidet for en atomvåpenfri verden ikke må gå på bekostning av mer nærliggende og presserende utfordringer knyttet til spredning av bakteriologiske og kjemiske våpen til diktaturer, svake stater og diverse terrorgrupper.

Disse medlemmer mener at arbeidet med fred og forsoning må gjøres på en mer kostnadseffektiv måte. Disse medlemmer er samtidig av den oppfatning at det ikke er mangelen på nedrustnings- og ikkespredningsinitiativer som er skyld i manglende progresjon på området, men heller mangelen på koordinering mellom de ulike grupper og organisasjoner samt mangelen på politisk vilje i de involverte staters politiske ledelse.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det ikke nødvendigvis er slik at budsjettmidler frigjort som følge av nedrustning blir benyttet til velferdstiltak i u-landene, og at problemer knyttet til ombyttbarhet eller fungibilitet står sentralt i disse prosessene.

Disse medlemmer mener det er av stor betydning at Norges politikk knyttet til fred og forsoningsarbeidet baserer seg på forsvar av grunnleggende menneskerettigheter, og at man således ikke støtter prosesser og/eller regimer som aktivt arbeider mot disse prinsipper.

Disse medlemmer viser til en forskningsrapport utarbeidet av Norsk Utenrikspolitisk Institutt (2007) som fremholder at det i bistand- og engasjementspolitikken er blitt viktigere for Norges selvforståelse at praksisene opprettholdes, enn at de gir resultater. Det er således disse medlemmers mening at Norges engasjement i fredsprosesser har gitt til dels svært ulike resultater gjennom de siste tiårene. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta eksterne evalueringer av alle norske fred- og forsoningsinitiativer de siste 30 årene».

Eventuelle kostnader og proveny dekkes inn gjennom omprioritering innenfor eksisterende budsjetttramme.

Disse medlemmer viser til en studie utført av den anerkjente bistandsforskeren Paul Collier (2007) om at så mye som 40 pst. av afrikanske lands militærutgifter kan være finansiert av bistand. Disse medlemmer har også merket seg konklusjonene i studier som påviser en negativ sammenheng mellom militærutgifter og økonomisk vekst i afrikanske land.

Disse medlemmer viser til studien «Where does the money go: Best and worst practices in foreign aid» utført av forskerne Easterly og Pftuze (2008) som hevder at det er lite eller dårlig tilgang til data om hvordan bistandsorganisasjonene opererer, og at organisasjonene selv er lite transparente og åpne i forhold til egne driftsbudsjetter og resultater. Disse medlemmer mener det bør etableres bindende politiske og etiske kjøreregler/Code of Conduct for ikke-statlige organisasjoner som opererer i krig og konfliktsoner.

Kap. 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	762 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	790 600 000

Komiteen vil understreke at opplæring, forskning og høyere utdanning på de fattige landenes egne premisser er basis for utvikling og fattigdomsbekjempelse. Komiteen er enig i betydningen av kapasitetsbygging og kompetanseutvikling innen

høyere utdanning og forskning i utviklingsland. Komiteen viser til at over halvparten av midlene under dette kapitlet går til kapasitets- og kompetansebygging innen høyere utdanning og forskning i utviklingsland. Komiteen viser også til at utviklingsforskning i Norge finansieres over dette kapitlet. Forskning av denne typen bidrar til å styrke kompetanse til fagmiljøene, som bistandsaktører kan ha nytte av i utformingen av norsk bistandspolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er noe skeptisk til at man bidrar med midler til Kina og India. Dette er land som i de senere år har hatt en voldsom økonomisk vekst og som må anses å kunne bruke egne resurser til å formidle kunnskap om velferdsmodeller til Den sentrale partiskolen i Kina eller kunnskap om økt utvinning av eksisterende oljereservoarer i India. At regjeringen også ønsker å bruke samarbeidsbistand til velferdsmodeller og samfunnsutvikling finner også disse medlemmer noe underlig.

Disse medlemmer viser til at antallet bistandsdonorer har økt de siste årene, og at det nå er flere bistandsorganisasjoner enn noen gang. Disse medlemmer merker seg konklusjonene i en studie utført av forskeren Homi Karas ved Brookings Institute (2009) som viser til at bare et fåtall av de mange tusen bistandsorganisasjonene som opererer internasjonalt er evaluert i forhold til effektivitet, resultatoppnåelse og kontroll. Disse medlemmer er kjent med at flere bistandsorganisasjoner den siste tiden er blitt kritisert for høye administrasjonskostnader, manglende kontroll- og resultatstyring og mislighold av bistandsmidler. Disse medlemmer viser til at Charity Navigator i USA er en organisasjon som bidrar med uavhengig, kvantitativ evaluering av over 5 000 ulike bistandsorganisasjoner i landet. Disse medlemmer vil foreslå at det øremerkes 1 mill. kroner for utlysning av oppdrag knyttet til etableringen av en slik organisasjon i Norge.

Disse medlemmer merker seg at det i Prop. 1 S (2010–2011) fremgår at det ikke er gjort mange studier av FN som kanal for bistand. Disse medlemmer er kjent med at Norad fra og med 2007 har publisert årlige «evalueringsrapporter», og viser til Fremskrittspartiets kommentarer til disse under kapittel 141. Disse medlemmer har merket seg uttalelsene fra blant annet professor Lise Rakner fra CMI/UiB om at bistandsevalueringer er blitt en global industri med lite rom for kritikk. Disse medlemmer støtter dette synet, og mener mange evalueringer er preget av lettvent og ukritisk arbeid med populistisk retorikk og fine bilder. Samtidig er disse medlemmer av den oppfatning at det er behov for mer kvantitativt rettet forskning på resultatene av bistanden, og at randomisering og kontrollert, rando-

misert dobbel-blind evaluering (RCT) historisk sett har utgjort en svært liten andel av bistandsevalueringer. Disse medlemmer viser til at det utføres toneangivende arbeid på dette området ved Massachusetts Institute of Technology i USA. Disse medlemmer foreslår at det øremerkes 1 mill. kroner til forskning på randomisering i bistanden.

Disse medlemmer viser til at ca. 1,6 milliarder mennesker ikke har tilgang til elektrisitet, og at ytterligere over 2 milliarder mennesker har «kvist og grener» som primær energikilde. Disse medlemmer viser til at mange underutviklede land preges av dårlig utbygd infrastruktur for produksjon og overføring av elektrisitet. I den sammenheng fremstår småskala, lokal elproduksjon som en nødvendig tilnærming for å øke tilgangen til elektrisitet. Disse medlemmer viser videre til norsk kompetanse rundt solenergi, og ønsker at norsk solcelleteknologi i større grad vurderes brukt i bistandsarbeidet for å spre tilgang til elektrisitet. Disse medlemmer foreslår derfor at det bevilges 2 mill. kroner til et begrenset prøveprosjekt for bruk av norsk solcellekunnskap i bistandssammenheng.

Kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv.

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	2 422 867 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 488 995 000

Komiteen merker seg at de totale bevilgningene over kapitlet er 2 488 995 000 kroner, og at over 85 pst. av disse midlene går til å finansiere post 73, klima- og skogsatsingen tilsvarende 2 163 000 000 kroner. Komiteen er kjent med at miljø, klima og bærekraftig utvikling er et viktig satsingsområde i regjeringens utviklingspolitikk.

Komiteen merker seg at bevilgningene til posten 71 i hovedsak benyttes til oppfølging av internasjonale prosesser knyttet til de helserelaterte tusenårsmålene, til oppfølging av Paris-erklæringen om bistandseffektivitet, til arbeidet med «decent work-agendaen» samt bidrag til u-landenes deltakelse i det globale handelssystemet. Komiteen viser til at bevilgningen i 2009 blant annet ble benyttet til å støtte arbeidet for formalisering av fattiges bruks- og eiendomsrettigheter, samt til å videreføre WTOs Trade Facilitation Trust Fund hvor u-landene evaluerer egne muligheter for handelsfasilitering. Komiteen støtter dette arbeidet. Komiteen registrerer samtidig at det ble gitt reisestøtte til representanter fra de minst utviklede landene til å delta på internasjonale møter om handelsfasilitering. Komiteen registrerer at arbeidet i 2011 blant annet vil fokusere på tiltak for styrking av arbeidstakers rettigheter i Angola, Brasil, India, Kina og Sør-Afrika.

Komiteen er kjent med at bevilgningene til post 72 i hovedsak er rettet mot innsats for forebygging av naturkatastrofer samt klimatilpasning i u-landene. Aktiviteten i 2009 var blant annet rettet mot Verdensbankens fond for kapasitetsbygging på karbonfangst og lagring i u-land. Komiteen merker seg at øvrige organisasjoner og tiltak som ble støttet blant annet inkluderer utviklingsbankens tilpasningsfond, FNs klimapanel (IPCC), Den globale kjemikalie-strategien, ulike initiativer for bevaring av biologisk mangfold, en forstudie om tilpasning til klimaendringene i Himalaya samt støtte til fond som fremmer fornybar energi og energieffektivisering i u-land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at Norad forvaltet om lag 172 mill. kroner til norske og internasjonale NGO-er og utredningsorganisasjoner, at det ble utbetalt rundt 123 mill. kroner til den brasilianske utviklingsbanken for støtte til Amazonasfondet og at det også er utbetalt midler til REDD-tiltak i Tanzania og Indonesia. Disse medlemmer merker seg også at Norge signerte en intensjonsavtale med Guyana i november 2009.

Klima- og skogsatsingen reiser etter disse medlemmers mening en rekke sentrale problemstillinger knyttet til målbarhet, ombyttbarhet, lokalt eierskap, korrupsjon og kontrollaspekter som ikke belyses i tilstrekkelig grad fra regjeringens side.

Disse medlemmer mener regjeringens begrunnelse for klima- og skogsatsingen baserer seg på to motstridende hensyn om at innsatsen er ment å gi raske og kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp, samtidig som tålmodighet, langsiktighet og vilje til prøving og feiling er viktige elementer i satsingen. Disse medlemmer viser i så måte til høringsuttalelse fra Regnskogfondet som påpeker at det ofte tas for gitt at REDD vil bidra til både reduserte klimagassutslipp, bevaring av skog og styrking av rettigheter for lokalbefolkningen. Disse medlemmer er således, i likhet med Regnskogfondet, bekymret for at problemene og de kontraproduktive resultatene av en dårlig REDD-avtale ikke tas tilstrekkelig alvorlig og belyses i Norge eller i andre donorland. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at politisk prestisje i forhold til REDD og REDD+ aldri må medføre at man kompromitterer i forhold til grunnleggende krav som åpenhet, anti-korrupsjon og resultater i satsingen.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av eiendomsrettigheter knyttet til bærekraftig utvikling av naturressurser og registrerer samtidig at disse rettighetene ifølge International Property Rights Index 2010 står svakt i mange land i Sør-Amerika og Afrika, hvor satsingen i hovedsak vil finne sted.

Disse medlemmer er kjent med rapporten «REDD Myths» fra Friends of the Earth fra desember 2008 som tar for seg de foreslåtte mekanismene som skal redusere de globale klimautslippene ved hjelp av bevaring av skog. Rapporten viser til at kostnads-overslagene for ordningen er estimert til mange titalls mrd. kroner hvert år. Dette skaper insentiver for u-landene til å iverksette de foreslåtte prosjektene uten at det er tatt tilstrekkelig hensyn til om mekanismene vil virke og hvilke eventuelle uintenderte konsekvenser de vil ha. Disse medlemmer merker seg at rapporten også er skeptisk til om mekanismene vil fungere i autoritære og korrupte regimer og frykter at de vil kunne bli en gylden mulighet for disse regimene til å sikre seg fremtidige inntekter.

Disse medlemmer viser til at Guyana, Indonesia og Tanzania er blant samarbeidspartnerne i skogsatsingen, og at disse landene har betydelige utfordringer knyttet til korrupsjon som synliggjort blant annet i Transparency Internationals årlige anti-korrupsjonsindekser. Disse medlemmer er kjent med at Norge har støttet det såkalte HIMA-prosjektet i Tanzania siden oppstarten i april 2010, for å bistå lokalsamfunnene i å bevare skog på Zanzibar, hvor bistandsorganisasjonen CARE, flere andre NGO-er og det lokale landbruksdepartementet er involvert. Det er imidlertid disse medlemmers oppfatning at det blant lokale myndigheter på Zanzibar er en manglende erkjennelse av utfordringer knyttet til korrupsjon, og det blir blant annet hevdet at fenomenet ikke forekommer som følge av høye etiske og moralske standarder i islam.

Disse medlemmer viser til at landsbyboere på Zanzibar i realiteten skal kompenseres for en ikke-økonomisk virksomhet (bevaring av skog), og samtidig forholde seg til et internasjonalt karbonmarked som ennå ikke er implementert eller tilgjengelig. Det er derfor vanskelig, slik disse medlemmer ser det, å se for seg hvordan prosjektet skal være bærekraftig og bidra til økonomisk utvikling og fattigdomsreduksjon i lokalsamfunnene.

Disse medlemmer er kjent med at det finske konsulentfirmaet Indufor Forest Policy Consulting er innleid av Norad for å evaluere skogprosjektet/REDD i Tanzania, og at selskapets første evalueringsrapport blant annet viste til at det var for tidlig å si om de bevilgede midlene til REDD i Tanzania ville være tilstrekkelig for å oppnå målsettingene i prosjektet.

Disse medlemmer er innforstått med at u-landenes tilgang til finansiering av tiltak gjennom Verdensbankens skogfasilitet blant annet er betinget av at det utarbeides en såkalt Readiness Plan Idea Note (R-PIN), hvor landene redegjør for utfordringer knyttet til implementeringen av tiltakene nasjonalt. Disse medlemmer viser til en studie utført av

forskerne Davis og Crystal ved den uavhengige tenketanken World Resources Institute (februar 2009) som evaluerer de 25 nasjonale R-PIN som så langt var godkjent av FCPF. Evalueringen ser blant annet på hvordan kandidatlandene vurderer utfordringer knyttet til nasjonal skogforvaltning, korrupsjon, rettssikkerhet, etterlevelse av lover og regler samt eiendomsrettigheter, og disse medlemmer merker seg studiens konklusjoner om at bevissthet rundt disse problemstillingene ofte er svak eller ikke-eksisterende i mange av landene.

Disse medlemmer viser til at WRI-studien (februar 2009) identifiserer flere generelle problemstillinger:

- mange R-PIN legger opp til svært begrenset evaluering, og viser i mange tilfeller også begrenset forståelse av potensielle konflikter knyttet til tilgang og eierskap til land, samt hindringer for implementering av reformer på dette området.
- få R-PIN erkjenner mulighetene for potensielle konflikter mellom politiske forslag for bekjempelse av skogferringelse på den ene siden, og politiske intervensjoner innenfor landbruk og infrastruktursektoren på den andre siden.
- få R-PIN tar for seg utfordringer knyttet til innsamling og deling av informasjon knyttet til prosjektene, og utfordringer knyttet til uavhengig overvåking og evaluering av disse.
- utviklingen av nasjonale mekanismer for distribueringen av finansielle ressurser fra REDD-prosjektene er en sentral utfordring som i liten grad er problematisert i R-PIN. Til tross for at gode og byrdefordelingsmekanismer foreligger i enkelte land, identifiseres ikke styrker og svakheter ved disse mekanismene. Manglende fokus på disse problemene vil i betydelig grad øke risikoen for korrupsjon og mislighold av midlene.

Disse medlemmer er innforstått med at Norge i 2009 bevilget 105,20 mill. kroner gjennom den afrikanske utviklingsbanken til støtte for aktiviteter i Kongobassenglandene. Disse medlemmer merker seg at WRI evaluerer Den demokratiske republikken Kongos R-PIN, og identifiserer at forpliktelser knyttet til sivilsamfunnsdeltakelse i prosessene er svakt fundamentert, at uklare eiendomsrettigheter er en betydelig faktor som påvirker avskoging og at kapasitetsutfordringer utover logistikk og teknisk innsikt i liten grad diskuteres.

Disse medlemmer registrerer videre at evalueringen av Guyana identifiserer utfordringer som utdatert og begrenset lovverk knyttet til skogforvaltning og eiendomsrettigheter, mangelfull problematisering av behovet for koordinering av innsatsen samt manglende uavhengige evalueringer av tiltakene.

Hva gjelder Madagaskar, merker disse medlemmer seg at WRI hevder enkelte nasjonale lover knyttet til skogforvaltning er utdaterte, inkonsistente eller vanskelige å etterleve, at uklare eiendomsrettigheter bidrar til å understøtte insentiver for skogferringelse, at nasjonale analyser av skogferringelse stort sett har vært initiert av donorer og at alternative inntektskilder i liten grad diskuteres i R-PIN.

Disse medlemmer viser til en studie utført av forskerne Davis, Crystal et al. ved World Resources Institute (juli 2010) som evaluerer de såkalte Readiness Preparation Proposals (R-PP) som kandidatlandene til FCPF har levert til godkjenning. Disse medlemmer registrerer at studien vurderer R-PP for Tanzania, og at WRI blant annet identifiserer utfordringer knyttet til manglende konfliktløsningsmekanismer, vesentlige uklarheter knyttet til transparens og åpenhet i den nasjonale konsulteringsprosessen, manglende problematisering av utfordringer knyttet til tidligere og eksisterende gode- og byrdefordelingsmekanismer i skogforvaltningen. Videre merker disse medlemmer seg at WRI viser til manglende identifisering av mekanismer for uavhengig oppsyn i forhold til implementeringen av REDD i Tanzania, og at det til tross for at korrupsjon nevnes i R-PP ikke vises til noen tiltak rettet mot bekjempelse av korrupsjon i skogforvaltningen i landet så langt.

Disse medlemmer er således kjent med at det tidligere er blitt avdekket korrupsjon i det norskstøttede prosjektet Management of Natural Resources Programme (MNRP) i Tanzania hvor også skogforvaltning inngikk, og at myndighetene i landet over lengre tid har forhandlet med Norge om tilbakebetaling av midler som følge av det avdekkede misligholdet.

Disse medlemmer viser til World Resources Institute evaluering av R-PP for Madagaskar (R-PP januar 2010), Guyana (R-PP april 2010), Demokratiske Republikken Kongo (R-PP mars 2010) og Indonesia (R-PP mai 2009).

Hva gjelder Indonesia registrerer disse medlemmer at evalueringen identifiserer utfordringer knyttet til manglende konfliktløsningsmekanismer i skogforvaltningen, manglende problematisering av utfordringer knyttet til koordinering mellom nasjonale og lokale myndigheter og at R-PP ikke foreslår mekanismer for uavhengig overvåking og kontroll.

Disse medlemmer merker seg at evalueringen av Madagaskar identifiserer at landets R-PP ifølge WRI har særskilte utfordringer knyttet til etablering av en konfliktløsningsmekanisme i forvaltningen av skogressurser, at det ikke foreslås eksplisitte overvåkings- og kontrollmekanismer for REDD, at det ikke spesifiseres om informasjon om prosjektene vil være allment tilgjengelig og hvordan dette skal

sikres samt at sannsynligheten for konflikter som følge av omstridte eiendomsrettigheter er stor, og at den institusjonelle kapasiteten på dette området er svak.

Når det gjelder Guyana, merker disse medlemmer seg at WRI identifiserer særskilte utfordringer knyttet til transparens, kontroll og overvåking av de finansielle transaksjonene relatert til REDD. I tillegg er disse medlemmer bekymret over at antikorrupsjon og sanksjoner ved avdekket mislighold, ifølge WRI, ikke diskuteres inngående i landets R-PP.

Avslutningsvis vurderer WRI Den demokratiske republikken Kongos R-PP, og disse medlemmer merker seg at utfordringene i denne ifølge WRI knyttes til manglende legitimitet, transparens og representativitet i initiativer for involvering av sivilsamfunnsaktører i REDD og uklarheter i eiendomsrettigheter knyttet til skogforvaltning. Disse medlemmer legger spesielt merke til og er bekymret over at antikorrupsjon ifølge WRI ikke i særlig grad er et tema i den nasjonale R-PP, og at effektive tiltak og sanksjoner for bekjempelse av ulovlig hogst og annet mislighold knyttet til skogforvaltning er nærmest ikke-eksisterende i landet.

Disse medlemmer viser til studien «Does REDD+ threaten to recentralize forest governance?» utgitt av forskerne Phelps et. al. i det akademiske tidsskriftet *Science* (Nr. 328, 16. april 2010), som hevder at desentralisert skogforvaltning både er kostnadseffektivt og bidrar til å øke lokalbefolkningens involvering i forvaltningen av felles ressurser. Disse medlemmer merker seg studiens påpekning av at sentrale myndigheter ofte har reversert reformer for desentralisering i skogforvaltningen, når myndighetene er blitt introdusert for sterke insentiver til å gjøre dette. Disse medlemmer registrerer studiens konklusjoner om at finansieringen samt retningslinjene for REDD+ kan underminere lokal skogforvaltning, at et internasjonalt karbonmarked vil øke markedsverdien til hittil uberørt skog og dermed øke sannsynligheten for økt kontroll og overvåking av skogen, og at nasjonale aktører i dette markedet har få insentiver til å skape lokale partnerskap.

Disse medlemmer viser til estimater fra 2007 utarbeidet av organisasjonen Global Timber som anslår at over halvparten av all eksport av tømmer fra REDD-kandidatlandene Republikken Kongo, Den demokratiske republikken Kongo, Tanzania og Indonesia var ulovlig, og at kriminelle nettverk og korrupsjon knyttet til ulovlig hogst og eksport av skog var utbredt i en rekke land. Rapporten viser blant annet til at så mye som 10 millioner kubikkmeter tømmerstokker sannsynligvis ble ulovlig eksportert fra Indonesia alene i løpet av første

kvartal i 2006. Det er disse medlemmers mening at dette understøtter Interpols bekymring for at organiserte kriminelle vil utnytte REDD og at initiativets størrelse gjør det tilnærmedesvis umulig å overvåke.

Disse medlemmer viser til en studie utført av forskerne Barr et. al. (2010) ved Center for International Forestry Research som analyserer Indonesias skogforvaltning i perioden 1989 til 2009. Om lag 90 millioner hektar av Indonesias landområde er dekket av skog og landet har verdens tredje største areal av tropisk skog. Indonesia er samtidig det landet i verden som avgir mest CO₂ fra avskoging og skogforringelse. Disse medlemmer registrerer studiens påstander om at en stor del av disse problemene fremdeles preger landets skogforvaltning:

- svak finansforvaltning og ineffektiv administrasjon av statlige midler i offentlige institusjoner
- offentlige investeringer i plantasjer og rehabilitering av forringet skog som ved gjentatte anledninger ikke har gitt resultater
- revisjoner utført av Indonesia Supreme Audit Board som har dokumentert utbredte uregelmessigheter og manglende internkontroll i ansvarlige departementer.
- et stort flertall av korrupsjonssakene involverer straffrihet. Mange av de samme selskapene som tidligere har vært knyttet til korrupsjon vil også være blant de som ønsker å sikre seg økonomiske konsesjoner gjennom fremtidige REDD-prosjekter. Mange av disse selskapene har tette bånd til det offentlige eliteapparatet, og er i fordelaktige posisjoner i forhold til å få tilbud på prosjekter.

Disse medlemmer er, i likhet med studien, enig i at en betydelig tilførsel av finansielle ressurser gjennom REDD+ vil øke presset på allerede svake institusjoner samt gjøre behovet for økt åpenhet, kontroll og overvåking ennå viktigere.

Disse medlemmer viser til studien «The end of the hinterland: forests, conflict and climate change» utgitt av koalisjonen Rights and Resources Initiative (RRI, 2009/2010) som blant annet fremmer lokalt eierskap og reformer i forvaltningen av skog i u-land. Norad er blant de som har støttet studien, og disse medlemmer merker seg med stor interesse at forfatterne hevder at politisk vilje, og ikke tilgang på finansielle ressurser, er den største utfordringen knyttet til REDD og at verdens skogland er langt fra å være klare for REDD på dette området. Det hevdes blant annet at flere institusjoner som er involvert i utviklingen av REDD har omstridte rulleblad knyttet til menneskerettigheter og miljøforvaltning, og at tvilsomme prosjekter allerede er igangsatt i en rekke REDD-land. Disse medlemmer er kjent med at

Norge støtter prosjekter for bevaring av skog i Papua Ny Guinea gjennom FN, og at lederen for landets klimakontor ble suspendert i 2009 etter anklager om massiv korrupsjon. Disse medlemmer registrerer RRI-studiens påstander om at handel med karbonkvoter i Papua Ny Guinea har tiltatt før et tilstrekkelig juridisk rammeverk er på plass, og at et formalisert karbonmarked knyttet til skog så langt ikke eksisterer. Videre har landets forpliktelser knyttet til REDD så langt ikke bidratt til forbedret skogforvaltning og hogstpraksis.

Disse medlemmer er kjent med at Norge og Guyana inngikk en intensjonsavtale (MOU) i november 2009, at sentrale elementer av avtalen innebærer opprettelsen av Guyana REDD+ Investment Fund (GRIF) og at landet potensielt kan motta 250 mill. USD fra Norge gjennom REDD frem mot 2015. Eksisterende studier av avskogingen i Guyana gir vidt forskjellige konklusjoner om hvor raskt denne skjer, og de fleste kilder oppgir mellom 0,1 pst. og 0,4 pst. per år. Disse medlemmer viser til en rapport utgitt av organisasjonen REDD Monitor (2010) som hevder at avskogingsraten ble satt uforholdsmessig høyt i intensjonsavtalen mellom Norge og Guyana, slik at sistnevnte i realiteten kan øke avskogingen og likevel motta bistand fra Norge. Disse medlemmer registrerer videre at REDD Monitor har flere innvendinger mot Norges MOU med Guyana:

- ifølge intensjonsavtalen skal alle midler som kanaliseres gjennom GRIF underlegges Verdensbankens sikkerhetsforanstaltninger og kontrollmekanismer. REDD Monitor hevder at vilkårene i MOU på et senere tidspunkt er brutt ved at mindre rigide sikkerhetsforanstaltninger og kontrollmekanismer fra andre internasjonale partnere skal kunne vurderes.
- kravet om sikkerhetsforanstaltninger og kontrollmekanismer nedfelt i intensjonsavtalen er ytterligere svekket som følge av opprettelsen av en ny enhet, Financial Intermediary Fund (FIF) som norske midler kanaliseres gjennom.
- intensjonsavtalen oppgir at utbetalinger til Guyana vil være resultatbasert. REDD Monitor hevder at grunnleggende mekanismer for å avgjøre dette ennå ikke er opprettet. Arbeidet med å overvåke resultater ble delegert til den amerikanske organisasjonen Rainforest Alliance (RA), og utbetalinger på 30 mill. USD til GRIF er allerede iverksatt før RA har igangsatt sitt arbeid.
- sentrale ansatte i Rainforest Alliance påstås av REDD Monitor å ha interesser i skogselskaper i Guyana, og at dette kan så tvil om deres uavhengighet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet konstaterer at regjeringens klima- og skoginitiativ så langt har vært meget vellykket, og vekket betydelig positiv internasjonal oppsikt: USAs president Barack Obama uttrykte under sitt Indonesia-besøk i november 2010 sterk støtte og vilje til å bidra til klima- og skogpartnerskapet mellom Indonesia og Norge.

Disse medlemmer vil også henlede oppmerksomheten på en spesialrapport om skog i det anerkjente tidsskriftet *The Economist* fra september dette år, der de unike verdier verdens tropiske skoger representerer, ble understreket, og en global klima- og skogsatsning – basert på de samme prinsipper som ligger til grunn for det norske initiativet – ble trukket frem som det antagelig eneste håp for å redde disse skogene.

Disse medlemmer vil videre påpeke at reduserte utslipp av klimagasser som følge av redusert avskogning i Brasil – som er klima- og skoginitiativets viktigste samarbeidspartner – antagelig er det største enkeltstående tiltak mot global oppvarming de siste 5 årene.

Disse medlemmer viser til at muligheter, risiko og strategi for klima- og skogprosjektet ble fyldestgjørende presentert av regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008–2009). Oppfølging av disse strategiene, for blant annet å redusere muligheter for misbruk av midler og for å ivareta hensyn til biologisk mangfold og lokalbefolkningenes rettigheter, inkl. urfolks rettigheter, er en sentral del av klima- og skoginitiativets daglige arbeid. I tillegg har klima- og skoginitiativet selv initiert en samtidsevaluering, nettopp for å kunne justere kursen underveis og dermed sikre best mulig måloppnåelse.

Disse medlemmer vil påpeke at både for Brasil, Indonesia og Guyana – som så langt er klima- og skoginitiativets hovedsatsninger – ligger et omfattende rammeverk for resultatbasering og uavhengig verifikasjon til grunn.

Disse medlemmer mener det er grunn til å påpeke at utviklingen i Tanzanias klima- og skogsatsning viser en positiv utvikling, og at saken mellom Norge og det tanzanianske departementet for naturressurser nå er løst.

Disse medlemmer vil også understreke betydningen av klima- og skoginitiativets satsning i Kongobassenget, der mer enn 50 millioner mennesker er direkte avhengig av skogen og dens ressurser for sin overlevelse, og satsningen på FNs klima- og skogprogram (UN REDD).

Disse medlemmer vil påpeke at de såkalte R-PINs, som medlemmene fra Fremskrittspartiet synes å anta er fasiten for enkeltlands satsning på REDD, snarere er begynnelsen på en lang og kre-

vende prosess for å lykkes med å redusere avskogning og skogferringelse på en sosialt, miljømessig og økonomisk forsvarlig og bærekraftig måte. Disse medlemmer vil videre understreke at flere land har vist betydelig fremgang blant annet basert på den konstruktive kritikk World Resources Institute er kommet med.

Disse medlemmer stiller seg uforstående til påstander om at fordi det i fremtiden kan bli snakk om store pengeoverføringer gjennom en global klima- og skogsatsning under FN, så skaper dette «insentiver for u-landene til å iverksette de foreslåtte prosjektene uten at det er tatt tilstrekkelig hensyn til om mekanismene vil virke og hvilke eventuelle uintenderte konsekvenser de vil ha». Poenget er jo nettopp at land som ikke skaper mekanismer som virker, heller ikke vil oppnå resultater og dermed ikke motta resultatbasert støtte. Videre vil det konsekvent etableres sosiale, miljømessige og finansielle sikkerhetsforanstaltninger både for norske prosjekter og for den globale mekanismen man forhandler om under klimakonvensjonen.

Disse medlemmer vil også understreke at påstandene er blitt tilbakevist både av den norske og den guyanske regjering og av Rainforest Alliance.

Disse medlemmer vil understreke at utslipp fra avskoging og skogferringelse i utviklingsland utgjør om lag en seksdel av de globale årlige klimagassutslippene, og at målet om maksimalt to graders global oppvarming ikke vil kunne nås uten kraftige reduksjoner i utslippene fra skogødeleggelser. I tillegg har en lang rekke autoritative studier og analyser vist at utslippene fra skogsødeleggelser kan reduseres til en lavere kostnad og raskere enn de fleste andre utslippsreducerende tiltak. Disse medlemmer vil også påpeke at tiltak mot skogødeleggelser, i tillegg til å være nødvendige av klimahensyn, vil ha flere positive tilleggseffekter, som opprettholdelse av livsgrunnlaget for befolkningsgrupper som lever i og av skogene og bevaring av skogens rike biologiske mangfold og uvurderlige økosystemtjenester.

Disse medlemmer er derfor tilfreds med at regjeringen gjennom klima- og skoginitiativet bidrar mer enn noe annet i-land til å redusere avskogning i utviklingsland.

Disse medlemmer merker seg at klima og skog på få år er blitt et av de områder der FNs klimaforhandlinger har kommet lengst, ikke minst takket være Norges innsats, samt at det ble inngått et internasjonalt REDD+ partnerskap i Oslo i mai 2010, som nå omfatter nærmere 70 land, og der omkring 4 mrd USD ble lovet til klima- og skogsatsningen i årene 2010 til 2012.

Disse medlemmer merker seg med tilfredshet at Norge på denne måten spiller en koordinerende og katalyserende rolle, og at stadig flere land slutter

opp om den internasjonale innsatsen for å redusere tropisk avskogning og skogferringelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet finner grunn til å påpeke at Fremskrittspartiets kritikk av regjeringens klima og skogsatsning bygger på et omfattende og bredt kildemateriale, herunder både fra norske forskere og norske sivilsamfunnsorganisasjoner så vel som artikler i tidsskrifter, internasjonale NGO-er og anerkjente internasjonale forskere. I tillegg har Fremskrittspartiet hatt delegasjoner ute i felt som også har hatt møter med ulike aktører knyttet til satsingen i flere land. Disse medlemmer mener det er svært betenkelig at regjeringen i det store og hele velger å se bort fra dette og annet omfattende kildemateriale som problematiserer ulike aspekter ved satsingen, både i St. prp. nr. 1 (2008–2009) og i påfølgende budsjett dokumenter. Det er disse medlemmers mening at risikofaktorene knyttet til korrupsjon, mislighold og ombyttbarhet bevisst underkommuniseres i regjeringens omtale både av forutsetningene for satsingen, og i forhold til enkelte samarbeidsland hvor det er inngått avtaler de siste to årene.

Disse medlemmer viser til at satsingen siden St. prp. nr. 1 (2008–2009) på bare to år har økt med hele 688 mill. kroner. Disse medlemmer merker seg at regjeringspartiene trekker frem den betydelige internasjonale oppmerksomhet og positive omtale satsingen har fått. Disse medlemmer mener i motsetning til regjeringen at det er resultater og ikke hederlig omtale av andre statsledere og internasjonale tidsskrifter som må være avgjørende i satsingen.

Det har vært stor vekst i satsingen til land som har til dels store korrupsjonsutfordringer, og hvor også norske midler tidligere har blitt misligholdt. Det har tatt svært lang tid for Norge å få tilbakebetalt midler fra Tanzania etter avslørt mislighold i et norskstøttet prosjekt i landet. At partene nå anser seg som ferdige med den aktuelle saken betyr jo på ingen måte, slik disse medlemmer ser det, at risikoen for korrupsjon blir mindre av den grunn og at problematikken ikke er aktuell.

Disse medlemmer viser blant annet til høringsuttalelse fra Regnskogfondet hvor det sies følgende:

«I diskusjoner om REDD tas det ofte for gitt at REDD vil bidra til både reduserte klimagassutslipp, bevaring av regnskog og styrking av rettigheter og et tryggere livsgrunnlag for urfolk og andre lokalsamfunn.»

Det er disse medlemmers oppfatning at regjeringen også svært ofte tar for gitt at raske resultater skal oppnås på de aktuelle områdene.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets omtale av de såkalte R-PINs i utgangspunktet baserer seg på de siste tilgjengelige versjonene, og erkjenner at landene som er omtalt over tid kan iverksette tiltak for å rette opp fremkommet kritikk. Disse medlemmer viser til at R-PIN evalueringene for de enkelte REDD-land er omfattende, og registrerer at dette omfattende evalueringsmaterialet ikke på noen som helst måte er omtalt eller problematisert i de siste tre budsjettproposisjonene.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene kritiserer Fremskrittspartiet for selektiv bruk av kilder og for bare å trekke frem kildemateriale i den grad dette støtter disse medlemmers innvendinger mot satsingen. Disse medlemmer merker seg således at regjeringspartiene kun trekker frem en eneste kilde i sin kritikk av Fremskrittspartiet, og det er en artikkel i *The Economist* som støtter regjeringens syn.

Disse medlemmer er av den oppfatning at de betydelige finansielle ressursene i omløp som følge av REDD skaper sterke insentiver for land til å søke om prosjektmidler, og at søken etter nye samarbeidsland lett kan komme til å overskygge kritisk evaluering av i hvilken grad de enkelte land tilfredstill forutsetningene for deltakelse.

Det er disse medlemmers mening at regjeringens argumentasjon for satsingen bygger på to motstridende hensyn, slik disse blant annet fremkommer i St.prp. nr. 1 (2008–2009): «Begrunnelsen for initiativet er at innsatsen vil gi raske og kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp [...] tålmodighet, langsiktighet og vilje til prøving og feiling er viktige elementer.» Disse medlemmer kan vanskelig se for seg hvordan raske resultater lar seg forene med langsiktighet og vilje til prøving og feiling. Disse medlemmer viser til at det allerede er utbetalt betydelige midler til blant annet pilotstudier i samarbeidslandene, til tross for at kriteriene for utbetaling av midler tilsier at disse skal være resultatbaserte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Stortingets klimaforlik der partene var enige om at Norge skal være en aktiv aktør for å sikre internasjonal oppslutning om tiltak mot avskoging i u-land. Partene var videre enige om at Norge er beredt til å trappe opp innsatsen for tiltak mot avskoging i utviklingsland til om lag 3 mrd. kroner årlig. Partene var enige om at Norge vil støtte opp om arbeidet for bærekraftig skogforvaltning. Det er en forutsetning at det etableres tilfredstillende mekanismer, for eksempel i regi av FN eller Verdensbanken, som kan sertifisere og håndtere store overføringer til skogtiltak på en betryggende måte. I en startfase vil det derfor være nødvendig å bruke

ressurser på å utvikle bl.a. regelverk, overvåkings- og kontrollordninger bl.a. gjennom demonstrasjons- og pilotprosjekter.

Flertallet viser videre til at partene også var enige om at norske tiltak mot avskoging i u-land skal komme i tillegg til dagens overoppfylling av de norske Kyoto-forpliktelsene. Tiltak for å hindre avskoging må innlemmes i en fremtidig klimaavtale, slik at norske midler som brukes for å bevare skog inngår som en del av oppfyllelsen av vår framtidige forpliktelse fra det tidspunkt en framtidig klimaavtale er på plass.

Flertallet har merket seg at statsminister Stoltenberg under klimamøtet på Bali i 2007 fulgte opp dette gjennom å lansere et initiativ for tiltak mot klimagassutslipp fra avskoging og skogferringelse i tropisk skog i u-land, og at dette er bakgrunnen for regjeringens klima- og skogsatsing. Flertallet er tilfreds med at Norge gjennom blant annet denne satsingen er en ledende aktør globalt, og en katalysator for andre giveland til å støtte tiltak mot avskoging og skogferringelse i u-landene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti peker for øvrig på utfordringene knyttet til absorpsjonskapasitet og muligheten til å få benyttet de bevilgede midler, og viderefører derfor dette området på 2010-nivå.

Disse medlemmer viser til at regnskogssatsingen ikke lå inne i regjeringens klimamelding som ble lagt fram i 2007, men at kravet om dette ble tatt opp av Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre da disse partier forhandlet med regjeringen om klimaforliket høsten 2007. Arbeidet med klimaforliket er bakgrunnen for at den norske regnskogssatsingen helt fra starten av har hatt politisk støtte fra alle Stortingets partier med ett unntak.

I FNs klimaforhandlinger inngår skogforhandlingene som ofte refereres til som forhandlinger om Reduced Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD). Det forhandles om å stanse både storskala avskogning og ferringelse av skogen. Forhandlingene er blitt utvidet til også å omfatte tiltak for å øke tilveksten av trær i skog som er forringet. De utvidede forhandlingene, ofte referert til som REDD+, er etter disse medlemmers syn er et viktig, men krevende, satsingsfelt for Norge. Skal dette viktige arbeidet for å redde de tropiske skogene gi de resultater som er tilsiktet, kreves det stor bevissthet om risikoen for misbruk av de midlene som settes inn. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at prinsipper om reell addisjonaltet i utslippsreduksjoner, resultatbaserte utbetalinger, løpende overvåking og kontroll samt åpenhet og uavhengig evaluering og verifisering av resultater.

Disse medlemmer understreker betydningen av at disse prinsipper etterleves og ikke kompromitteres.

Disse medlemmer støtter regjeringens forslag til bevilgninger til klima- og skogsatsingen i 2011, men vil samtidig understreke regjeringens ansvar for å holde den bevilgende myndighet, Stortinget, godt informert om den reelle resultatoppnåelsen og forhold som tilsier at enkelte utbetalinger må utsettes eller kanselleres fordi forutsetningene ikke oppfylles eller risikoen blir for stor.

Kap. 167 Flykningstiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	2 879 969 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 803 615 000

Komiteen viser til at etter OECD/DACs retningslinjer kan visse flykningeutgifter knyttet til opphold i Norge og tilbakevending til sine hjemland, klassifiseres som offisiell utviklingshjelp (ODA). Komiteen viser videre til at tiltakene ligger administrativt under hhv. Justis- og politidepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og integreringsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet ønsker en langt strengere praksis i forhold til asylinnvandring enn hva som er gjeldende i dag. Disse medlemmer mener at praksisen med å gi opphold på humanitært grunnlag og familiegjengenforening må strammes inn. Disse medlemmer vil derfor foreta en reduksjon i bevilgningene som går via denne posten.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets alternative budsjett og til partiets merknad i kommunalkomiteens budsjettinnstilling. Regjeringen har lagt til grunn at det kommer 10 000 asylsøkere i 2011. Siden 2005 har antallet asylsøkere økt fra 5 500 til 18 500 i 2009. Disse medlemmer mener at det er nødvendig å stramme ytterligere inn på asylpolitikken slik at det kommer færre grunnløse asylsøkere til Norge. Disse medlemmer viser til at Høyre fremmer flere konkrete forslag som vil innebære en strengere asylpolitikk. Anslaget for nye asylsøkere reduseres derfor med 2 000, noe som innebærer en reduksjon i dette kapitlet med 130 500 000. Forslagene innebærer bl.a. forslag om å få på plass flere returavtaler, økt krav til underhold ved familiegjengenforening, og informasjonstiltak i land hvor de fleste grunnløse asylsøkerne kommer fra.

Kap. 168 Kvinner og likestilling

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	300 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	300 000 000

Komiteen viser til at kvinner og likestilling er et satsingsområde for regjeringens utviklingspolitikk, og komiteen har merket seg at bevilgningen under dette kapittel skal som hovedregel brukes til å støtte målrettede tiltak for kvinner og likestilling som ikke naturlig faller inn under andre bevilgninger. Komiteen viser videre til at denne bevilgningen skal bidra til gjennomføring av Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet, og til å styrke kvinners rettigheter og muligheter til å delta aktivt på lik linje med menn, i det politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle samfunnsnivå. Komiteen viser også til at for å styrke kvinners roller og innflytelse i forvaltningen av sårbare naturressurser, aktørskap i klimatilpasning og skogbevarende tiltak samt beredskap for klimaendring og naturkatastrofer, kan inntil 100 mill. kroner brukes til klimatilpasning.

Kap. 169 Global helse- og vaksineinitiativ

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 560 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 595 000 000

Komiteen viser til at Norge har en internasjonal lederrolle i arbeidet for global helse og de helserelaterte tusenårsmålene. Komiteen har merket seg at sentralt i arbeidet er statsministerens kampanje for bedre barne- og mødre helse. Komiteen støtter dette arbeidet. Komiteen viser videre til at som en del av regjeringens innsats for å motvirke de negative virkningene av finanskrisen for fattige land, videreføres støtten til helse, og arbeidet i forhold til hiv og aids på et høyt nivå.

Komiteen har merket seg arbeidet som gjøres gjennom den globale vaksinealliansen (GAVI) og det internasjonale aidsvaksineinitiativet (IAVI), som begge er viktige bidragsytere henholdsvis for å vaksinere verdens fattige barn og for å utvikle en trygg og effektiv hiv-forebyggende vaksine. Komiteen har videre merket seg tiltakene som gjennomføres gjennom det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) og de positive resultatene av programmene som finansieres av fondet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Sen-

terpartiet og Kristelig Folkeparti vil påpeke det viktige arbeidet som den globale vaksinealliansen (GAVI) gjør for å redusere barnedødeligheten. Disse medlemmer viser til den helhetlige omfordelingspakke innen bistandsbudsjettet som disse partier er blitt enige om, og foreslår i samsvar med den å øke bevilgningen til kap. 169 med i alt 40 mill. kr ut over regjeringens budsjettforslag for 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til rapporten «World Medicines Situation» utgitt av Verdens Helseorganisasjon (2004), som slår fast at til tross for nedgang i antall mennesker uten tilgang til essensielle medisiner så er mellom 1,3 og 2,1 milliarder mennesker uten et slikt behandlingstilbud. De fleste av menneskene befinner seg i Afrika og Asia.

Disse medlemmer viser til at Norge har tatt et særskilt ansvar for å oppfylle tusenårsmål 4 og 5 om barne- og mødre-dødelighet. Disse medlemmer merker seg konklusjonene i rapporten «Millennium Development Goals Report 2009» om at verdenssamfunnet har gjort minst fremskritt i forhold til tusenårsmål 5 om mødre-helse, og at dette i hovedsak, ifølge rapporten, skyldes manglende bevilgninger til slike helsetiltak.

Det er imidlertid disse medlemmers mening at manglende tilgang til essensielle medisiner i utviklingsland i mange tilfeller ikke skyldes manglende bevilgninger, men ofte byråkrati, korrupsjon samt høye tariffier, avgifter og tollsatser knyttet til medisiner og vaksiner i disse landene. I denne sammenheng har disse medlemmer merket seg rapporten «Death and Taxes – Government mark-ups on the price of drugs» (IPN 2010), som viser til at tariffene på import av ferdigstilte farmasøytiske produkter er høyest i gruppen av middelinntektsland, og at et flertall av u-landene fremdeles har tariffier på slike varer. Disse medlemmer mener det er betenkelig at for eksempel Zimbabwe, som har store utfordringer innenfor helsesektoren og knapt noen innenlands produksjon av slike produkter, har blant de høyeste tariffene av landene sør for Sahara. Disse medlemmer registrerer også at det i rapporten viser til at 40 land, blant disse mange av de fattigste landene (MUL), fremdeles opprettholder tariffier for import av vaksiner. Mange land innfører også andre skatter og avgifter på medisin, som merverdiavgift, salgsskatt og inntektsskatt for lokale produsenter, og disse medlemmer viser i denne sammenheng til at rapporten identifiserer Sudan som ett av eksemplene hvor medisin ilegges 10 pst. importavgift, 1 pst. avgift til forsvarsdepartementet, 1 pst. avgift til karriereutvikling i farmasøytindustrien, 2 pst. avgift til tollklarering i tillegg til andre avgifter.

Disse medlemmer viser til konklusjonene i studien «Pharmaceutical tariffs: what is their effect on prices, protection of local industry and revenue generation» utgitt av forskerne Laing og Olcay (2005) i Verdens Helseorganisasjon som påviser at tariffier på medisiner utgjorde mindre enn 0,1 pst. av den totale skatteinngangen i 92 pst. av landene i undersøkelsen. Det er således disse medlemmers mening at en fjerning av tariffene for farmasøytiske produkter, antibiotika og vaksiner i u-landene er mulig uten at det i særlig grad vil påvirke nasjonal skatteinngang, ei heller påvirke lokal legemiddelindustri i de fleste u-land. En liberalisering av markedet på dette området vil, slik disse medlemmer ser det, dermed kunne føre til større dekningsgrad for medisiner og vaksiner i u-landene, samt føre til at befolkningen ikke i mindre grad benytter seg av falske medisiner eller tradisjonelle behandlingsmåter som har dysfunksjonelle konsekvenser.

Disse medlemmer viser til studien: «Public financing of health in developing countries: a cross-national systematic analysis» publisert av forskerne Lu m. fl. (2010) i det anerkjente medisinske tidsskriftet *The Lancet*, som påviser at mens andelen av nasjonale myndigheters budsjett som gikk til helse økte i mange land i perioden 1995 til 2006, så falt denne andelen i mange land sør for Sahara. Studien konkluderer med at helsebistand til nasjonale myndigheter hadde en negativ påvirkning på disse myndighetenes bevilgninger til egne helsetiltak, slik at for hver USD i bistand ble bevilgningene til helse fra landenes egne budsjetter redusert fra mellom 0,43 til 1,14 USD. Konklusjonene i studien er etter disse medlemmers mening svært alvorlig, og synliggjør at ombyttbarhet, eller fungibilitet er et stort problem i bistanden generelt. På denne bakgrunn mener disse medlemmer at regjeringen bør legge frem en oversikt over tilfeller hvor denne problemstillingen berører norsk bistand.

Disse medlemmer viser til rapporten «Tariffs, corruption and other impediments to medicinal access in developing countries» (AEI 2006) som påviser en sammenheng mellom tariffier på medisin og forekomsten av bestiktelser og korrupsjon knyttet til import og distribusjon av slike produkter i mange u-land. Disse medlemmer viser til studien «Antimalarial medicine diversion: stock-out and other public health problems» i det medisinske tidsskriftet *Research and Report in Tropical Medicine* (2010) av forskerne Bate m. fl. som påviser at medisin ment for gratis eller sterkt subsidiert distribusjon ble funnet til salg på markeder i nabolandene. Studien identifiserer at problemet er betydelig blant annet i Uganda, Kenya og Tanzania, og bidrar til å underminere bistanden til formålet, til at nasjo-

nale lagre for medisin går tomme samt til distribusjon av medisiner utgått på dato.

Disse medlemmer viser videre til at rapporten påviser illegalt salg av artemisininbasert kombinasjonsterapi (ACT) for malaria i land som Nigeria, Senegal, Zambia og Tanzania, som igjen har medførte manglende tilgang til slik medisin i nasjonale helsevesen. ACT er tilnærmet utelukkende finansiert av donorer, og Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) er den største finansieringsmekanismen for slik behandlingsterapi. GFATMs Generalinspektør identifiserte i revisjonen av fondets virksomhet i Tanzania i 2007 at ACT tilsvarende en verdi på USD 819 000 var forsvunnet. Tilsvarende tall fra Angola viser at USAID-finansiert antimalariamedisin med pålydende verdi på over USD 642 000 har forsvunnet siden 2008, delvis på grunn av korrupsjon og logistikkutfordringer. Medisinen var ment å behandle over 534 000 pasienter for malaria.

Disse medlemmer er kjent med at regjeringens forslag til bevilgninger til GFATM for 2011 er på 450 mill. kroner, og at de foreslåtte totale bevilgningene frem til 2013 vil innebære 1,4 mrd. kroner i støtte. Det er disse medlemmers mening at de ovennevnte rapportene identifiserer alvorlige utfordringer knyttet til korrupsjon, ombyttbarhet og manglende kontroll i en rekke bistandsfinansierte helsetiltak i u-landene. Disse medlemmer er av den oppfatning at dette fordrer grunnleggende endringer i anskaffelses- og distribusjonssystemet for medisiner og vaksiner, så vel som større åpenhet om disse problemene i u-landene, blant annet gjennom rapporteringsplikt i forhold til lagerføring og logistikk.

Disse medlemmer vil understreke at Fremskrittspartiet vil prioritere arbeidet under kapitlet høyt, men mener samtidig det er uheldig dersom norske skattebetalere indirekte er med på å finansiere svinn, høye avgifter og høye tariffer på medisin i flere u-land. For å stimulere til økt eierskap i helsesektoren i u-land, reduserer disse medlemmer bevilgningene til dette kapitlet.

Kap. 170 FN-organisasjoner mv.

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	4 140 620 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	4 314 620 000

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det er bred enighet i norsk politikk rundt oppslutningen om FN. FN er eneste verdensomfattende organisasjon med globalt mandat, har verdensomspennende oppslutning og har samtidig et bredt flerfaglig ansvarsområde.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at FN og FNs underorganisasjoner har til dels store utfordringer knyttet til arbeidet med effektivisering og reform, resultatoppnåelse, transparens og antikorrupsjon. I så måte merker disse medlemmer seg konklusjonene i blant annet Norads resultatrapport for 2009, hvor det vises til at FN-organisasjonene er byråkratiske og har vanskeligheter med å levere bistand effektivt. Det er disse medlemmers mening at dette burde ha konsekvenser for regjeringens bidrag til FN. Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument 8:141 S (2009–2010) fra representanten fra Fremskrittspartiet om en norsk budsjettstrategi for bistand til FN.

Komiteen viser til at de foreslåtte bevilgningene for neste år til de ulike FN-organisasjonene totalt sett er omtrent på samme nominelle nivå som i 2010.

Komiteen viser til at det på flere områder er et økt behov for en global organisasjon til å løse felles problemer. Flere av våre største utfordringer er av global karakter, hvor løsningene kun eksisterer innenfor globale rammer. Komiteen peker på at enhver nasjon har behov for og fordeler av forutsigbarhet og behov for løsninger av interessekonflikter mellom land.

Komiteen ser også fordeler ved norsk satsing på multilaterale fora, og anser at slike valg og løsninger også gir Norge sterkere internasjonal innflytelse. Komiteen viser også til at det må være en viktig målsetting med de omfattende norske engasjement i FNs ulike organisasjoner at FN organisasjonene utvikler seg i sine operasjoner og organisatorisk i samsvar med de overordnede mål som er satt for hele organisasjonen. Etter komiteens oppfatning er det viktig med måloppnåelse og at prioriteringer og standard for effektivitet settes og videreføres. I denne sammenheng peker komiteen på behovet for at verdensorganisasjonen kontinuerlig utvikler seg og reformerer seg i takt med de utfordringer som FN kontinuerlig møter. Slik at FN til enhver tid kan fremstå som veldrevet, effektivt ledet og med god planlegging, budsjettbehandling og resultatoppnåelse. Komiteen forutsetter at regjeringen kontinuerlig følger disse oppgavene nøye, og komiteen vil signalisere at FN må levere resultater som samsvarer med en slik satsing.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at dette er en forutsetning for at Norge skal forbli en av de fremste bidragsyterne, med høy andel kjernebidrag.

Komiteen er bekymret for den internasjonale finanskrisens følger og virkninger for det internasjonale bistands-, freds- og demokratarbeid. Og de eventuelle følger dette kan få for FNs soliditet. Finanskrisen øker etter komiteens oppfatning utfordringene innen helse, matvare og nødhjelpssektorene, og understreker behovet for at FN må ha en profil, styrke og robusthet som kan møte disse utfordringene.

Komiteen viser til at på tross av at Norge er blant de største bidragsyterne til flere av FNs organisasjoner, er bildet fortsatt preget av at Norge synes å være betydelig underrepresentert i FNs ulike enheter og administrative ledd, og komiteen forutsetter at regjeringen bidrar med tiltak som kan forbedre denne situasjon. Komiteen viser i denne forbindelse til blant annet handlingsplan for rekruttering av nordmenn til UNDP, som innebar at antall nordmenn ansatt i UNDP skulle økes. Denne målsettingen er ikke oppnådd.

Komiteen er fornøyd med at FNs arbeid for kvinner og likestilling er gitt høy prioritet, likeledes FNs globale arbeid i klimapolitikken, som bør gis ytterligere oppmerksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge er blant de største donorene til FN, både i forhold til folketall og totalt. Disse medlemmer viser til FN-rapporten «Delivering as One: Report of the Secretary-General's High-Level Panel» hvor det slås fast at FN ikke vil være i stand til å leve opp til sine målsettinger uten ambisiøse og vidtrekkende reformer. Disse medlemmer er klar over at Riksrevisjonen i tidligere rapporter har stilt spørsmål ved om iverksatte tiltak for å bedre resultatoppnåelse i FN-prosjekter på landnivå er tilstrekkelige, at koordineringen mellom programmene, FN-organisasjonene og myndighetene i flere land til dels er mangelfull og at FN generelt og UNDP spesielt bare i noen grad har klart å spille en koordinerende rolle på den generelle bistandsagendaen.

Disse medlemmer viser til statsministerens uttalelser i forbindelse med FN-toppmøtet om tusenårsårene høsten 2010, om at u-landene må ta mer ansvar for å komme seg ut av fattigdommen og at skattebetalerne nå må begynne å se resultater. Disse medlemmer registrerer også statsministerens krav om at u-landene må omfordele veksten, legge om skattesystemene slik at det ikke oppstår bare en rik elite og legge mer vekt på korrupsjonsbekjempelse.

Det er etter disse medlemmers mening positivt at regjeringen nå vil stille strengere krav til u-landene gjennom FN, men disse medlemmer registrerer samtidig at bistandsbudsjettet har økt drama-

tisk fra om lag 20 mrd. kroner i 2006 til over 27 mrd. kroner i 2010, og disse medlemmer har vanskelig for å se for seg hvordan dette harmonerer med statsministerens krav om at u-landene må ta større ansvar for egen utvikling.

Disse medlemmer viser til tidligere uttalelser fra miljø- og utviklingsministeren om at «Norge har vært naive og vår bistand har vært med på å gjøre korrupsjon mulig i Afrika». Sett i lys av statsministerens uttalelser på FN-toppmøtet 2010 er det disse medlemmers mening at å legge mer vekt på korrupsjon nødvendigvis må innebære en reduksjon i bistanden. Videre er disse medlemmer kjent med at FNs generalforsamling har erklært 9. desember som den internasjonale antikorrupsjonsdagen for promotering av FN-konvensjonen mot korrupsjon, UNCAC. Det er imidlertid disse medlemmers mening at UNCAC er et utilstrekkelig virkemiddel for å bekjempe korrupsjon ettersom nasjonale myndigheter har anledning til å utelukke sivilsamfunnet fra prosessen, rapportering om progresjon er frivillig og landene kan tilbakeholde full publisering av landrapportene.

Disse medlemmer har merket seg konklusjonene i blant annet Norads resultatrapport for 2009, hvor det vises til at FN-organisasjonene er byråkratiske og har vanskeligheter med å levere bistand effektivt. Det er disse medlemmers mening at dette burde ha konsekvenser for hvordan regjeringen velger å kanalisere bistandsmidlene.

Disse medlemmer vil vise til rapporten «Evaluation of the integrated global management initiative (IGMI) of the Department for General Assembly and Conference Management» utarbeidet på vegne av FNs generalforsamling i forkant av åpningen av sesjonen i september 2009. Ifølge rapporten hadde IGMI til hensikt å reformere byråkratiet knyttet til FNs møte- og konferansevirksomhet, men dette arbeidet førte ikke frem og verdensorganisasjonen måtte erkjenne at ingen endring eller fremskritt hadde funnet sted på området i perioden siden initiativet ble implementert.

Disse medlemmer er av den oppfatning at FN-reform har blitt et retorisk mantra og utviklingspolitisk moteord uten reelt politisk innhold. Disse medlemmer har registrert at den svenske regjeringen har tatt til ordet for å kutte i støtten til flere FN-organisasjoner på grunn av at man ikke er fornøyd med organisasjonenes effektivitet eller at de på annen måte ikke holder mål. Disse medlemmer registrerer at man fra norsk side ikke har planer om tilsvarende kutt.

Disse medlemmer registrerer at det i regjeringens politiske plattform for 2009–2013 slås fast at volum av norsk bistand til Verdensbanken skal gjøres avhengig av bankens resultat i reform- og demokrati-

seringsprosesser. Det er disse medlemmers mening at det med fordel kan stilles tilsvarende betingelser i forhold til norsk bistand til FN-organisasjoner, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om konkret kondisjonalitetsstruktur.

Disse medlemmer har merket seg de mange rapportene fra diverse FN-organisasjoner som hevder at verden står overfor en vannkrise, og som samtidig krever mer statlig styring for at befolkningen i fattige land skal sikres tilgang til rent vann. Omtrent 1,2 milliarder mennesker mangler tilgang til rent vann, mens om lag 97 pst. av all distribusjon av vann i fattige land ivaretas av det offentlige. I mange tilfeller er ikke utfordringen, slik disse medlemmer ser det, mangel på vann, men mangel på infrastruktur og investeringer. På dette området har det offentlige sviktet som tjenestetilbyder overfor befolkningen. I land med private investeringer i vannsektoren har flere mennesker tilgang til vann, enn hva som er tilfellet i land uten slike investeringer.

Disse medlemmer viser til rapporten «Global Corruption Report – Corruption in the Water Sector» utgitt av Transparency International (2008) som slår fast at korrupsjon i vannsektoren i u-land medfører at millioner av mennesker nektes tilgang til rent vann og sanitærtjenester, og på den måten blir værende i fattigdom. For mange statsledere og politikere i korrupte stater vil det etter disse medlemmers mening være betimelig å kunne bortforklare eget ansvar for befolkningens miserable situasjon ved å vise til klimaendringene eller andre eksterne faktorer. Rapporten slår fast at korrupsjon i vannsektoren i disse landene ofte er omfattende og må anses for å være en hovedårsak til den globale vannkrisen.

Disse medlemmer har videre også merket seg de mange rapportene fra diverse FN-organisasjoner som viser til at verden står overfor en matkrise, og at løsningen på krisen ifølge disse organisasjonene er mer landbruksbistand og statlig styring av matvareproduksjon. Disse medlemmer vil imidlertid vise til at FNs generalsekretær Ban Ki-Moon tidligere har advart at matvarekrisen ikke må bli en unnskyldning for mer proteksjonisme i verdenshandelen. Dessverre er det etter disse medlemmers oppfatning flere land, deriblant Norge, som fortsetter å føre en politikk med skyhøye tollbarrierer for import på mat og matvareprodukter fra u-land. Mens disse medlemmer mener at Norge kan redusere disse usolidariske satsene, viser forskning at over 70 pst. av verdens handelsbarrierer er innført av regjeringer i u-land for å ramme handelen med andre u-land. I mange u-land, slik disse medlemmer vurderer det, ser man dessverre eksempler på at proteksjonisme bidrar til at man sulter egen befolkning og befolkningen over grensen i nabolandet. Disse medlemmer mener at Norge gjennom FN må

arbeide for og støtte systemer for «name and shame» av proteksjonisme i verdenshandelen.

Disse medlemmer viser til rapporter som hevder at Afrika sør for Sahara er spesielt hardt rammet av matkrisen. Samtidig er disse medlemmer kjent med at det i løpet av de siste årene har blitt avdekket flere tilfeller av korrupsjon knyttet til mat som involverer personer på høyt politisk nivå i land som Kamerun, Uganda og Kenya. Det er disse medlemmers mening at FN som en uavhengig, global aktør har et særskilt ansvar for å påtale tilfeller hvor nasjonale forhold undergraver langsiktig mat- og vannsikkerhet for befolkningen i disse landene.

Disse medlemmer viser til at FNs miljøorgan UNEP i mai 2010 ga ut en rapport om overfiske som hevdet at verdenshavene ville være tømt for fisk i løpet av bare 40 år dersom dagens trender fortsetter. Disse medlemmer registrerer at rapportens konklusjoner ble ansett som lite troverdig og tilbakevist blant annet av forskningssjef Åsmund Bjordal ved Det norske havforskningsinstituttet, og at instituttet også ved tidligere anledninger har avvist rapporter om verdens ressursituasjon som fulle av feil og mangler.

Det er disse medlemmers oppfatning at FNs organisasjoner i mange tilfeller later til å overdrive situasjonen i verdens ressurstilgang, for i neste omgang å be om mer bistand og statlig styring.

Disse medlemmer er kjent med at det i FN eksisterer tre særorganisasjoner for fremme av palestineres sak; Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People, samt Division for Palestinian Rights i FNs Avdeling for Politiske Forhold. Disse medlemmer viser til at FN har to organisasjoner som arbeider med flyktninger og flyktningsspørsmål; herunder FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Hjelpesorganisasjonen for palestinske flyktninger i Midtøsten (UNRWA). Disse medlemmer understreker at UNHCR har et globalt mandat i forhold til å omplassere flyktninger, og finner det unaturlig at enkelte flyktninggrupper har en egen FN-organisasjon.

Disse medlemmer viser til at palestineres sak er et gjennomgående tema i sesjonene knyttet til FNs menneskerettighetsråd (UNHRC), hvor Norge er medlem. Disse medlemmer vil ikke motsette seg at det settes fokus på menneskerettigheter i et hvilket som helst land, men mener at andelen av resolusjoner og spesialsesjoner som dedikeres palestineres sak versus Israel er urettmessig høyt.

Disse medlemmer viser til at Norge er fast medlem av UNHRC i perioden 2009–2012, blant annet sammen med land som Kina, Cuba, Saudi Arabia og Pakistan. Det er disse medlemmers opp-

fatning at til tross for UNGA Resolusjon 60/251 som slår fast at landene til UNHRC skal velges på bakgrunn av deres rulleblad i forhold til menneskerettighetene, så unnlater et flertall av de 47 medlemslandene å leve opp til disse rettighetene. Etter disse medlemmers mening må Norge i UNHRC blant annet ha som strategi å stille de landene som i størst grad bryter menneskerettigheten til ansvar, kreve landspesifikke resolusjoner, aktivt ta til orde for meningsfulle spesialsesjoner, forsvare ytringsfriheten mot de som forsøker å innskrenke denne til fordel for religion, motvirke et ensidig fokus på Israel og drive aktiv lobbyvirksomhet mot udemokratiske kandidater til rådet.

Disse medlemmer mener at regjeringen må informere Stortinget om utviklingen i og eventuelle dilemmaer knyttet til arbeidet i UNHRC. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en evaluering av Norges deltakelse i FNs menneskerettighetsråd, UNHRC.»

Disse medlemmer viser til at UNHRC har vedtatt to resolusjoner som kobler klima og menneskerettigheter. Disse medlemmer viser til miljø- og utviklingsministerens uttalelse til Forsvarets Forum mai 2008 om at klimaendringene var med å skape konflikten i Darfur. I så måte er disse medlemmer bekymret for at FN er i ferd med å gjøre de grunnleggende menneskerettighetene om til juridiske, økonomiske og moralske krav som i neste omgang kan benyttes av autoritære ledere til å ta fokus vekk fra brudd på de grunnleggende rettighetene i eget land.

Disse medlemmer viser til at FNs generalforsamling den 28. juli 2010 vedtok en resolusjon som anerkjenner tilgang til vann og sanitær som en menneskerettighet. Det er disse medlemmers mening at FNs rettighetstankegang innenfor dette og andre områder i stadig større grad bidrar til å utvanne de grunnleggende menneskerettighetene og ivaretagelsen av disse gjennom vedtak uten praktiske implikasjoner og sanksjonsmuligheter som underminerer nasjonal suverenitet og fleksibilitet i tjenestetilbyding.

Disse medlemmer registrerer at juniorekspertprogrammet til FN besto av 63 årsverk fordelt på 87 personer i 2009, hvorav 68 kvinner og 19 menn, men finner kjønnsbalansen i programmene som uforholdsmessig skjev og ber regjeringen redegjøre for bakgrunnen for dette.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:141 S (2009–2010) Represen-

tantforslag om norsk budsjettstrategi for bistand til FN.

Disse medlemmer reduseres på denne bakgrunn bevilgningene til dette kapitlet, men vil skjerme bevilgningene til utdanning, helse, olje & ren energi samt næringsutvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets hovedmerknad og partiets alternative budsjett og peker på at det er et sterkt behov for å sikre at norsk støtte til multilaterale organisasjoner blir brukt effektivt og til støtte for viktige norske mål for utviklingspolitikken. Disse medlemmer mener at evalueringer av FN-organisasjonenes innsats bør følges opp med klare budsjettmessige konsekvenser for de organisasjonene som vurderes som lite effektive og målbevisste. Disse medlemmer ønsker derfor å nedprioritere norske bidrag til UNDP og enkelte andre mindre FN-organisasjoner.

Kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 853 800 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 971 000 000

Komiteen viser til at utviklingsbankene er viktige finansieringskilder og rådgivere for lånetakerlandene, og er sentrale aktører i utviklingsdebatten. Komiteen viser videre til at den norske samfinansieringsstøtten til Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene brukes strategisk for å påvirke og utvikle bankenes politikk og operasjoner i tråd med norske utviklingspolitiske prioriteringer. Komiteen har merket seg at man fra norsk side har vært opptatt av at bankene i større grad vektlegger fordelingspolitikk, harmonisering på landnivå, likestilling og anti-korrupsjon. Komiteen har videre merket seg at Norge har vært pådriver for å styrke afrikanske lands representasjon i Verdensbankens styre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Verdensbanken, de regionale utviklingsbankene og de internasjonale finansinstitusjonene baserer sine politiske intervensjoner på en feilaktig forståelse av årsakene til fattigdom og hva som må til for å skape utvikling i de fattige landene. Professor William Easterly ved New York University har tilbakevist påstandene om at u-landene er fanget i en fattigdomsfelle, at bistand skaper økonomisk vekst og at utviklingslandene trenger en massiv tilførsel av kapital, et såkalt «Big Push», for å kunne ta del i verdensøkonomien.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2010–2011) foreslår å bevilge 80 mill. kroner til Det internasjonale fondet for landbruksutvik-

ling (IFAD). Disse medlemmer har således merket seg at det i Norads resultatrapport for 2009 fremkommer at Norge støttet fondet med 326 mill. kroner i perioden 2005 til 2008, og at den årlige evalueringen av IFAD i 2007 konkluderte med at organisasjonen hadde oppnådd lite når det gjaldt markedstilgang ved at det ikke hadde vært tilstrekkelig fokus på markedsmulighetene. Disse medlemmer er også kjent med at en tredjedel av evalueringene av IFAD viste at de fattige gruppene hadde hatt mindre nytte av prosjektene enn rikere grupper av befolkningen, til tross for at IFADs uttalte formål er å hjelpe de fattigste befolkningsgruppene på landsbygda med å oppnå matsikkerhet.

Disse medlemmer ønsker å redusere bevilgningene til dette kapitlet ut fra en samlet vurdering av virkemiddeleffektiviteten gjennom de gjeldende tiltak og institusjoner.

Kap. 172 Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	270 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	240 000 000

Komiteen viser til at Handlingsplanen om gjeldslette for utvikling er retningsgivende for norsk gjeldspolitik og at planen legger opp til at Norge skal lede an i arbeidet for å lette de fattigste landenes gjeld. Komiteen har merket seg at norsk bilateral gjeldsletting kommer i tillegg til annen bistand. Komiteen har merket seg videre at siden gjeldsletting finansiert over gjeldsplanens ramme ikke bevilges over bistandsbudsjettet og også forutsettes å være addisjonell til Norges øvrige bistand, blir den heller ikke rapportert som bistand (til OECDs utviklingskomité (DAC)). Norge er det eneste kreditorland som følger dette prinsippet om addisjonalitet, og komiteen har merket seg at dette har gitt Norge positiv oppmerksomhet i den internasjonale gjeldsbevegelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å bidra til å bringe u-landenes lånebyrde ned på et håndterbart nivå. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at landenes prosedyrer knyttet til låneprosessen er transparente og at befolkningen gjennom ulike demokratiske kanaler fritt kan gi uttrykk for sine synspunkter i forhold til denne. Denne formen for «bottom-up»-kondisjonalitet forutsetter legitimitet ved belåning, som i sin tur kan redusere mulighetene for uansvarlig låneopptak, minske risikoen for korrupsjon samt bidra til at fremtidige lån benyttes på en rettferdig måte. I så måte vil disse medlemmer også fremheve det ansvaret som påligger de stater som villig har belånt regimer som har hatt manglende legitimitet i befolkningen, og som således er medskyldige i at enkelte stater har havnet i et slikt gjeldsuføre. Disse medlemmer er av den oppfatning at EURODADs Charter om Ansvarlig Långiving kan være et utgangspunkt for å etablere bindende standarder på dette området.

Disse medlemmer har merket seg konklusjonene i studien «Can the West save Africa» utført av professor William Easterly (2008) ved National Bureau of Economic Research, som viser til at 21 land som har fått gjeldslette under HIPC-initiativet står overfor moderat til høy risiko for å falle tilbake i en gjeldskrisesituasjon.

Disse medlemmer har merket seg konklusjonene i studien «Public financing of health in developing countries: a cross-national systematic analysis» publisert av forskerne Lu m. fl. (Lancet, 2010), om at gjeldslette ikke har noen sporbar effekt på nasjonale myndigheters bevilgninger til helsetiltak.

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	112 977 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	91 086 000

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen øvrige merknader.

3. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (forsvar)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
Utgifter i hele kroner			
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	341 918 000
	1	Driftsutgifter	324 472 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	17 446 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4 180 838 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 608 550 000
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 239 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 512 049 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	163 794 000
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	163 794 000
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	578 750 000
	1	Driftsutgifter	229 483 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	18 000 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	66 267 000
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	265 000 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 592 246 000
	1	Driftsutgifter	2 592 246 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	141 985 000
	1	Driftsutgifter	141 985 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	1 993 897 000
	1	Driftsutgifter	1 913 817 000
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	73 984 000
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	6 096 000
1731		Hæren	5 288 514 000
	1	Driftsutgifter	5 288 514 000
1732		Sjøforsvaret	3 282 481 000
	1	Driftsutgifter	3 282 481 000
1733		Luftforsvaret	3 968 358 000
	1	Driftsutgifter	3 968 358 000
1734		Heimevernet	1 048 559 000
	1	Driftsutgifter	1 048 559 000
1735		Etterretningstjenesten	966 010 000
	21	Spesielle driftsutgifter	966 010 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	2 377 209 000
	1	Driftsutgifter	2 377 209 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	9 423 884 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	1 006 530 000
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	51 680 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 131 884 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	134 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	99 790 000
1790		Kystvakten	977 565 000
	1	Driftsutgifter	977 565 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	491 502 000
	1	Driftsutgifter	491 502 000
1792		Norske styrker i utlandet	1 187 463 000
	1	Driftsutgifter	1 187 463 000
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	243 579 000
	1	Driftsutgifter	239 877 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 647 000
	72	Overføringer til andre	2 055 000
Sum utgifter rammeområde 8			39 248 552 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

4700		Forsvarsdepartementet	223 000
	1	Driftsinntekter	223 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	3 601 400 000
	1	Driftsinntekter	3 448 250 000
	47	Salg av eiendom	153 150 000
4720		Felles ledelse og kommandoapparat	53 011 000
	1	Driftsinntekter	53 011 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	2 601 000
	1	Driftsinntekter	2 601 000
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	49 487 000
	1	Driftsinntekter	49 451 000
70		Renter låneordning	36 000
4731		Hæren	45 605 000
	1	Driftsinntekter	45 605 000
4732		Sjøforsvaret	37 229 000
	1	Driftsinntekter	37 229 000
4733		Luftforsvaret	161 552 000
	1	Driftsinntekter	161 552 000
4734		Heimevernet	8 381 000
	1	Driftsinntekter	8 381 000
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon	108 046 000
	1	Driftsinntekter	108 046 000
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	134 000 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	134 000 000
4790		Kystvakten	400 000
	1	Driftsinntekter	400 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2010–2011)
4791		Redningshelikoptertjenesten	449 001 000
	1	Driftsinntekter	449 001 000
4792		Norske styrker i utlandet	10 368 000
	1	Driftsinntekter	10 368 000
4795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	2 413 000
	1	Driftsinntekter	2 413 000
4799		Militære bøter	500 000
	86	Militære bøter	500 000
Sum inntekter rammeområde 8			4 664 217 000
Netto rammeområde 8			34 584 335 000

3.1 Sammendrag

Regjeringens forsvarspolitiske hovedmål er et forsvar som er i stand til å møte utfordringer i raskt skiftende omgivelser, og verne om Norges sikkerhet, interesser og verdier. Stortinget behandlet 19. juni 2008 den nye langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008) «Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier». Stortingets behandling av langtidsplanen viste at det fortsatt er bred politisk enighet om hovedlinjene i norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, noe som er viktig i en tid hvor rammebetingelsene endrer seg raskt. De grunnleggende elementene i langtidsplanen er økt operativ evne og balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang. Dette er avgjørende for å oppnå regjeringens forsvarspolitiske hovedmål. Regjeringen understreket derfor i sin politiske plattform og tiltredelseserklæring fra 2009 viktigheten av at langtidsplanen følges, og arbeidet vil fortsatt ha høyeste prioritet.

Norge står i dag overfor betydelige utfordringer både i våre nærområder og internasjonalt. Disse utfordringene krever at Forsvaret må være i stand til å løse et bredt spekter av oppgaver både hjemme og ute. Forsvaret skal, innenfor sitt ansvarsområde, og i samarbeid med andre nasjonale myndigheter, bidra til å oppfylle gitt forsvarspolitiske målsettinger.

Langtidsplanen beskriver den videre utviklingen av Forsvaret som er nødvendig for å oppfylle disse forsvarspolitiske målene. Forsvaret skal være et moderne, fleksibelt og alliansetilpasset sikkerhetspolitisk virkemiddel. Den operative strukturen skal utvikles og styrkes med vekt på å kunne bidra til å håndtere utfordringer i nordområdene. Det skal videre være en god balanse mellom reaksjonsevne og utholdenhet slik at Forsvaret er best mulig i stand til å håndtere oppgavene hjemme, samtidig som Forsva-

ret er engasjert i operasjoner i utlandet. Forsvaret vil også videreføre et nært samarbeid med sivile myndigheter.

Forsvarets oppgaver er innrettet for å kunne håndtere utfordringer i våre nærområder – norsk territorium og tilstøtende områder, og da spesielt i nord – til sjøs, på land og i luften. Evnen til overvåking og etterretning, suverenitetshevdelse og episode- og krisehåndtering er grunnleggende for utformingen av forsvarsstrukturen. Nordområdene er det viktigste satsingsområdet, og Forsvarets tilstedeværelse og evne til suverenitetshevdelse i nord er derfor høyt prioritert. Samtidig er evnen til å bidra til kollektivt forsvar hjemme og ute, og deltakelse i fredsstøttende operasjoner, av vesentlig betydning for utformingen av forsvarsstrukturen. Regjeringen legger fortsatt opp til et aktivt militært internasjonalt engasjement i utlandet, folkerettslig forankret gjennom FN. Summen av de dimensjonerende oppgavene forutsetter et forsvar med tilstrekkelig kvalitet, hvor bl.a. et godt øvings- og treningsnivå, evne til å samvirke med allierte, god reaksjonsevne, utholdenhet, egenbeskyttelse, strategisk mobilitet og deployerbarhet er avgjørende.

Verneplikten er et fundament for Forsvaret, og skal videreutvikles iht. Forsvarets behov. Regjeringen vil opprettholde et forsvar som er forankret i samfunnet, som et grunnlag for å bevare forsvarsviljen og dermed forsvarsevnen.

Personell og kompetanse skal vies stor oppmerksomhet de kommende år, spesielt innenfor ledelse og styring. Regjeringen vil i 2011 legge stor vekt på å videreføre arbeidet med tiltak som kan bidra til å ivareta og videreutvikle personellet, også slik at andelen kvinner i Forsvaret kan øke. Forsvaret skal utvikles som en fortsatt attraktiv arbeidsplass. Gjennom personellpolitikken skal grunnlaget legges for å rekruttere, beholde og videreutvikle både militære og sivile

medarbeidere med høy motivasjon og riktig kompetanse tilpasset Forsvarets behov og oppgaver. Videre skal personell og deres familier gis nødvendig oppfølging før, under og etter tjeneste i utlandet. Handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse for perioden 2009–2012 vil aktivt følges opp i hele organisasjonen.

Opptrappingen av bevilgningen til å følge opp langtidsplanen for Forsvaret fortsetter i 2011. De økonomiske rammene som er beskrevet i langtidsplanen for perioden 2009–2012, innebærer en bevilgningsmessig satsing på forsvarssektoren. I langtidsplanen legges det for disse årene opp til en gradvis opptrapping av forsvarsrammen fra 2008-nivået på 31,54 mrd. kroner til et nivå som ligger 800 mill. 2008-kroner høyere.

Saldert budsjett 2009 ga en økning i bevilgningen til forsvarssektoren på 620 mill. 2009-kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Av disse var 400 mill. 2009-kroner direkte rettet mot satsinger i langtidsplanen. Bevilgningen til operasjoner i utlandet ble betydelig styrket sammenlignet med saldert budsjett 2008, bl.a. for å kunne opprettholde et høyt nivå på de norske bidragene til operasjonen i Afghanistan. I tillegg ble forsvarsbudsjettet for 2009 ytterligere styrket ifm. behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for budsjettåret 2009 for å muliggjøre Norges deltakelse i FN-operasjonen i Tsjad og i EUs maritime operasjon utenfor Somalia.

Saldert budsjett 2010 ga en ytterligere økning i bevilgningsrammen til forsvarssektoren med 395 mill. 2010-kroner sammenlignet med saldert budsjett 2009. Av disse var 100 mill. 2010-kroner direkte rettet mot satsinger i langtidsplanen, og det er således tilført til sammen om lag 500 mill. kroner av 800 mill. 2008-kroner de første to årene av langtidsperioden. Sammenlignet med saldert budsjett for 2009 ble i tillegg bevilgningen til operasjoner i utlandet styrket bl.a. for fortsatt å opprettholde et høyt nivå på de norske bidragene til operasjonen i Afghanistan og fullføre bidraget til FN-operasjonen i Tsjad. For å kunne videreføre det norske oppdraget i International Security Assistance Force (ISAF) i en mer krevende sikkerhetssituasjon, ble forsvarsbudsjettet ytterligere styrket ifm. behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for budsjettåret 2010.

En grunnleggende forutsetning for den videre omstillingen av forsvarssektoren er fortsatt å omdisponere midler fra lavere til høyere prioritert virksomhet. Sammen med bevilgningsmessig økning vil dette bidra til å opprettholde et nødvendig drifts- og investeringsnivå, og å gjenskape nødvendig balanse mellom struktur, aktivitet og ressurser. Ressursene skal gå til økt trening og øving, samt strukturell fornyelse innenfor den operative strukturen. I tillegg er det nødvendig å investere i infrastruktur for å sikre den

videre omstillingen av Forsvaret. De interne ressursfrigjøringstiltakene er omfattende og dekker bl.a.:

- Avvikling av baser og annen infrastruktur iht. forutsetningene i langtidsplanen. Om lag 275 mill. 2008-kroner forventes frigjort ved utgangen av 2012. Isolert til base- og støttevirksomheten vil dette tiltaket innebære at om lag 300 årsverk frigjøres og i overkant av 185 000 kvm bygningsareal avhendes.
- Effektivisering av interne prosesser i forsvarssektoren er gitt et mål om varig å frigjøre 150 mill. 2008-kroner hvert år i perioden 2009–2012, totalt 600 mill. 2008-kroner i 2012. Den enkelte etatsleder er gitt ansvar for og myndighet til å initiere og gjennomføre effektiviseringer.

I tillegg baserer langtidsplanen seg på et årlig materiellinvesteringsnivå som ligger 1,6 mrd. 2008-kroner lavere enn det som var lagt til grunn i forrige planperiode. Det reduserte materiellinvesteringsnivået følger dels av de endringer som Stortinget har vedtatt for den operative strukturen og ambisjonsnivået knyttet til konkrete deler av strukturen, og dels en bevisst prioritering der det planlegges med å ha et nøkternt, men tilstrekkelig teknologisk nivå på flere områder.

Bemanningen i Forsvaret er planlagt å øke noe for å sikre en bedre personellmessig dekning innenfor utvalgte områder samt bidra til tilstrekkelig utholdenhet ifm. deltakelse i operasjoner i utlandet. Langtidsplanens måltall er på noe i overkant av 16 900 årsverk ved utgangen av 2012. Det er planlagt en ytterligere oppbygging etter 2012 med ca. 500 årsverk til om lag 17 400 årsverk når full effekt av base- og interneffektiviseringstiltakene er oppnådd.

Langtidsplanen legger opp til en fortsatt betydelig og omfattende utskifting og modernisering av Forsvarets materiell. Samlet legger planen opp til ca. 31 mrd. 2008-kroner investeres i materiell i langtidsperioden, noe som utgjør om lag 24 pst. av forutsatt forsvarsramme. Materiellinvesteringsnivået har så langt i perioden vært lavere enn planforutsetningen og samlet investeringsbeløp anslås nå til 30 mrd. 2008-kroner for perioden 2009–2012.

Organisatoriske endringer som skal gjennomføres i planperioden, samt et fortsatt betydelig behov for fornyelse av eiendom, bygg og anlegg (EBA) i forsvarssektoren, medfører at årlig avsetning til EBA-investeringer planlegges økt fra ca. 1,5 mrd. 2008-kroner til 1,65 mrd. 2008-kroner med en total ramme på 6,4 mrd. kroner i planperioden. Etter tre år av perioden anslås samlede EBA-investeringer, inkl. investeringer til ekstraordinært vedlikehold ved festningsverkene, til 6,3 mrd. 2008-kroner for hele langtidsperioden.

I 2010 har regjeringen fortsatt lagt vekt på å styrke tilstedeværelsen i nord. Gjennomføring av øvelse Cold Response 2010 har bidratt til både nasjonal og alliert tilstedeværelse, og operativ aktivitet i nordområdene. Målrettet satsing på modernisering av Kystvaktens fartøyer har gitt økt kvalitet i løsningsen av Kystvaktens primære oppgaver.

Afghanistan er for tiden det sentrale satsingsområdet for Norges deltakelse i utenlandsoperasjoner. Regjeringen ønsker å prioritere deltakelse i FN-ledete fredsoperasjoner. Norge har derfor bidratt med et feltsykehus og et brønnborelag i FNs operasjon MINURCAT i Tsjad ut første halvdel av 2010. I tillegg ble Fridtjof Nansen-klasse bidraget til EUs maritime operasjon Atalanta utenfor Somalia avsluttet i februar 2010.

Den gjenstående organisatoriske oppbyggingen av Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan ble fullført i 2010. Dermed er hele den operative ledelsen samlet på Reitan. Øvrig ledelsesstruktur i Forsvaret er også etablert iht. tidligere vedtak.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) er betydelig endret i 2010. Store deler av FLOs utførende virksomhet er overført til andre driftsenheter i Forsvaret. Det gjelder drift av informasjons- og kommunikasjonstjenester, bruker- og avdelingsvedlikehold samt regionale støttefunksjoner. Oppsetningsansvaret for logistikkbasene er overført til de tre forsvarsgrenene i tråd med at også ressursene er overført. Hæren har i tillegg overtatt oppsetningsansvaret for de fellesressursene som understøtter logistikkbasene. Videreutviklingen av logistikkbasene vil fortsette i 2011.

Videreutviklingen av samarbeidet med NAMSA (NATO Maintenance and Supply Agency), for å gi støtte til logistikkunderstøttelse ved operasjoner, fortsetter.

Ytterligere utvikling innenfor kompetanse- og personellstrukturen gjennomføres. Det har vært viktig å følge opp pliktig sesjon for kvinner som ledd i arbeidet med å få opp kvinneandelen i Forsvaret. Iverksettingen av handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse har vært gjennomgående i organisasjonen i 2010. I tråd med Stortingets behandling av Innst. S. nr. 298 (2008–2009) til St.meld. nr. 34 (2008–2009) om ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandsoperasjoner, er det arbeidet med handlingsplanen, samt konkrete tiltak for oppfølging av personellet.

Hæren har videreutviklet brigadekommandoen, foretatt materiellutskiftninger og utvidet modellen for operasjonsspesifikk trening for personell før deltakelse i utenlandsoperasjoner. Sjøforsvaret vil i begynnelsen av 2011 ha mottatt samtlige Fridtjof Nansen-klasse fartøyer og har i 2010 startet mottak av Skjold-klasse fartøyer. Alle seks fartøyer skal

være mottatt i løpet av 2011. Luftforsvaret har i 2010 tatt imot de to siste av i alt fire C-130J transportfly samtidig med fortsatt oppgradering av Bell 412 helikopter og P-3 maritime overvåkingsfly. Luftforsvaret har i 2010 også planlagt å starte innfasing av de nye maritime helikoptrene NH-90. I tillegg har planleggingen av ny kampflykapasitet hatt høy prioritet, herunder utredningen av fremtidig basestruktur for Luftforsvaret. Heimevernet har, sammenlignet med 2009, styrket trening og øving av deler av forsterknings- og oppfølgingsstyrkene.

Arbeidet med Felles integrert forvaltningssystem, Økonomiprojektet (FIF 2.0) har fortsatt i 2010. FIF 2.0 er nå i full drift og rapporteres som driftssta-bilt.

Regjeringen legger opp til et ansvarlig statsbudsjett som sikrer trygghet og bærekraft i offentlige velferdsordninger. I regjeringsplattformen fra 2009 bekrefter regjeringen at langtidsplanens målsettinger ligger fast, og at planen er styrende for den videre utviklingen av forsvarssektoren. Et viktig element i langtidsplanen er å etablere vedvarende balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang ved utgangen av 2012. Ved utgangen av 2010 – altså halvveis i langtidsperioden – er arbeidet med å nå målsettingene i langtidsplanen godt i rute. Samlet sett styrkes Forsvarets operative evne gradvis, bl.a. ved innfasing av en rekke nye kapasiteter og ved personelloppbygging på prioriterte områder. Utviklingen er i hovedsak som lagt til grunn i langtidsplanen. Gjenstående hovedutfordringer i siste halvdel av langtidsperioden er særlig disse høye driftskostnadene og de løpende krav til norske ISAF-bidrag pga. økte sikkerhetsutfordringer. Budsjettforslaget for 2011 er bygget på at deler av disse utfordringene vil bli møtt på en hensiktsmessig måte og at tilhørende gevinster av dette arbeidet vil bli hentet ut. Med dette som utgangspunkt vil Forsvaret i 2011 komme nærmere de forutsatte utviklingsbaner for drift og investering som ligger til grunn for langtidsplanen, og forsvarssektoren vil ved utgangen av 2011 samlet sett ha beveget seg ytterligere i riktig retning av å kunne realisere hovedmålene i langtidsplanen.

Regjeringens budsjettforslag for 2011 legger opp til et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 39 248,6 mill. kroner og en inntektsramme på 4 664,9 mill. kroner. Bevilgningen til å følge opp langtidsplanen og norske bidrag i Afghanistan foreslås styrket. Fordi Norges bidrag til FN-operasjonen i Tsjad og EUs maritime operasjon utenfor Somalia ble avsluttet i 2010 og at større investeringer i NATO-infrastruktur er avsluttet vil likevel bevilgningen til Forsvaret totalt sett bli reelt redusert med netto 101 mill. kroner (0,26 pst.) sammenlignet med saldert budsjett 2010.

I denne proposisjonens pkt. 1.4 gis det en detaljert redegjørelse for regjeringens hovedprioriteringer i 2011 på de ulike områder og for de enkelte enheter. Det vises bl.a. til at den totale investeringsrammen er på 9 989,6 mill. kroner og fordeler seg med 8 131,9 mill. kroner til materiellinvesteringer og 1 857,8 mill. kroner til investeringer i EBA (eiendom, bygg og anlegg).

Proposisjonens pkt. 2 omhandler sikkerhetspolitiske rammer og norske hovedprioriteringer, og i pkt. 3 er det gitt en rapport for virksomheten og måloppnåelsen i 2009.

3.1.1 Omtale av særlige tema

I proposisjonens del III er det under pkt. 5 listet informasjonssaker, i pkt. 6 orienteres det om den sektorovergrepene miljøpolitikk og i pkt. 7 om forsvarrets oppfølging av § 1a i likestillingsloven.

De informasjonssakene det orienteres om er følgende:

- Den videre utvikling av forsvarssektoren – Ny langtidsplan
- Utflytting av organisasjonselementer i Forsvaret
- Nasjonalt kompetansesenter for helikoptre
- Lokalisering av helikopterdetasjement NH-90 i Sør-Norge
- Nordisk samarbeid
- African Capacity Building
- Industrielt samarbeid
- Avinor AS og Forsvaret
- Forskning på HR-området
- Økt mangfold i Forsvaret

3.2 Komiteens alminnelige merknader – rammeområde 8

Komiteen mener at forsvar av borgerne, samfunnet og staten er et varig og grunnleggende ansvar. Forsvaret skal ivareta et bredt spekter av oppgaver, nasjonalt og internasjonalt, sammen med allierte og om nødvendig alene.

Komiteen viser til at Norges alliansetilknytning gjennom NATO er avgjørende. Norge skal være en aktiv, konstruktiv og troverdig alliert, og skal vise evne og vilje til å ivareta egen sikkerhet, bidra til våre alliertes sikkerhet, samt sikkerheten og stabiliteten i våre nærområder. Alliansens sikkerhet er udelelig.

Norge skal ta aktivt medansvar gjennom internasjonale militære operasjoner innen rammen av FN, NATO og EU. Komiteen mener at norsk deltakelse i internasjonale militære operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart folkerettslig grunnlag. Norske militære styrker bidrar i dag i flernasjonale militære operasjoner av ulik omfang og type, og samarbeider med allierte i operasjoner i regi av FN,

NATO og EU. Komiteen gir sin fulle tilslutning til dette.

ISAF-operasjonen i Afghanistan mottar de største norske styrkebidragene, både i 2010 og 2011. Komiteen anser 2011 som et avgjørende år for innsatsen i landet, ikke minst sett i lys av signalene fra flere allierte om mulige reduksjoner i styrkebidrag. Komiteen ser likevel med bekymring på flere av de utviklingstrekk man ser i landet, og vil understreke viktigheten av å opprettholde en betydelig norsk innsats – både sivilt og militært. Norske bidrag er viktige for å bedre sikkerhetssituasjonen for afghanerne og for å bidra til oppbyggingen av en stabil stat. Komiteen ser det som svært viktig at Norge gir tydelige og enhetlige signaler til afghanerne, våre allierte og våre soldater om at vårt engasjement er forpliktende og langsiktig.

Komiteen viser til at 2011 vil være det tredje året i inneværende langtidsplansperiode for Forsvaret, og at Forsvarets ressurstilfang, aktivitet og investeringer i dette året sterkt vil påvirke målet om balanse mellom ressurser, oppgaver og struktur ved periodens utgang i 2012.

Komiteen anser arbeidet for Forsvarets skadede veteraner som svært viktig, og ser at det fortsatt er gjenstående utfordringer før dette arbeidet kan anses som tilfredsstillende. Komiteen vil samtidig anerkjenne de tiltak regjeringen med støtte fra et enstemmig storting har gjennomført de senere år. Arbeidet for skadede veteraner omfatter en rekke faktorer, som politisk anerkjennelse, tilfredsstillende økonomisk kompensasjon og erstatningsordninger og medisinsk oppfølging. Komiteen merker seg at regjeringen våren 2011 skal legge frem en handlingsplan for veteranarbeidet, og forutsetter at denne vil inneholde konkrete tiltak til oppfølging av tidligere vedtatt politikk, og adressere gjenværende utfordringer i veteranarbeidet, både i Forsvaret og i sivil sektor – som helsevesenet, NAV og SPK.

3.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene – rammeområde 8

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til regjeringens prioriteringer under rammeområde 8 i Prop. 1 S (2010–2011). Disse medlemmer har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil peke på at Forsvaret de senere år har fått – og i de kommende år vil innfase – en rekke nye kapasiteter. Dette vil kreve at det er tilstrekkelige midler til å drifte de nye kapasitetene. Riksrevisjonen har i sine tre siste rapporter (Dokument nr. 3:6 (2007–

2008), Dokument nr. 1 (2009–2010) og Dokument nr. 1 (2010–2011)) pekt på at drifts- og aktivitetssituasjonen i Forsvaret er for lavt. Flertallet forutsetter at Forsvaret har midler til å øve, trene og drive operasjoner på det nivå Stortinget har fastlagt.

Flertallet ser Norges tilknytning til NATO som svært avgjørende også for Norges forsvars utvikling. Flertallet ser at det er utfordringer i forbindelse med NATOs nye strategiske konsept. Flertallet er opptatt av at Norge må ha et forsvar som ivaretar nasjonale behov så vel som NATOs krav og organisasjon.

Flertallet vil uttrykke bekymring over situasjonen og utviklingen på sentrale områder i Forsvaret. Flertallet viser til at regjeringen styrer forsvarspolitikken i tråd med den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012, som ble vedtatt i Stortinget mot stemmene til en samlet opposisjon, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008), Innst. S. nr. 318 (2007–2008).

Langtidsplanen inneholder flere positive elementer, men flertallet viser til at flertallet i forsvarskomiteen i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen i Stortinget uttrykte dyp bekymring både for hvorvidt planens økonomiske planforutsetninger er bærekraftige, og om man vil kunne skape en situasjon hvor det i 2012 er balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurser, selv om planen skulle oppfylles i tråd med forutsetningene. Flertallet viser til flertallets merknader om de økonomiske planforutsetningene fra Innst. S. nr. 318 (2007–2008).

Flertallet ser at det til tross for den omfattende omstillingen ennå ikke er oppnådd tilfredsstillende balanse, noe som blant annet har konsekvenser for deltagelse i internasjonale operasjoner, trenings- og øvelsesaktivitet, og nivået på driften for øvrig. Forsvaret kan fortsatt ikke yte optimalt, situasjonen for mange ansatte er usikker og slitaskjen på personell og materiell er stor. Flertallet er meget bekymret for at dagens driftssituasjon vil ha negative virkninger på Forsvarets rekruttering og evne til å beholde personell – både på kort og lang sikt. Flertallet viser til at Riksrevisjonen ved en rekke anledninger har påpekt disse og andre forhold, blant annet i Dokument nr. 1 (2010–2011) og Dokument nr. 3:6 (2008–2009).

I dagens situasjon er flertallet særlig bekymret for drifts- og aktivitetssituasjonen. Problemene ved inngangen til langtidsperioden i 2009 var, som også forsvarskomiteens flertall påpekte i Innst. S. nr. 318 (2007–2008), svært alvorlige og kan undergrave Forsvarets virksomhet på lang sikt. Flertallet anser at utviklingen i aktivitet og driftsbudsjettene i forsvarsgrenene og HV i 2009, 2010 og 2011 har vist at flertallets bekymring på dette punkt var korrekt.

Flertallet merker seg for øvrig også at regjeringen ikke oppfyller selv de gitte forutsetningene i langtidsplanen, da man underbudsjetterer i forhold til kostnadene ved strukturelementer som har løpt fra langtidsperiodens inngang. Spørsmålet om reell sektorspesifikk pris- og lønnskompensasjon er også ubesvart. Dette forsterker dagens alvorlige situasjon ytterligere.

Flertallet vil igjen understreke viktigheten av at Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjoner må gis et tilstrekkelig grundig og vesentlig mer spesifikt grunnlag enn i dag for å kunne vurdere de enkelte kostnadselementer og ta stilling til tverrprioriteringer som gjøres i det enkelte år. Dagens budsjettproposisjoner gir ikke Stortinget tilgang på den nødvendige informasjon. Det må videre gjøres mulig for Stortinget å følge opp og kontrollere avvik gjennom de årlige budsjetter. Dette er avgjørende prosesser som ikke utelukkende kan finne sted internt gjennom iverksettelsesbrev.

Flertallet viser til at ordningen med integrert strategisk ledelse (ISL) i Forsvarsdepartementet nå har virket i mer enn fem år. Flertallet viser til at erfaringene med ISL ikke utelukkende oppfattes som positive og at samlokaliseringen mellom militær og sivil ledelse ser ut til å medføre utfordringer knyttet til fagmilitær uavhengighet, uklar ansvarsfordeling og politisk inngripen på for lavt nivå i planleggings- og beslutningsprosesser. Flertallet mener at ISL bør underlegges en fullstendig ekstern evaluering, og vil samtidig anse det som naturlig at Riksrevisjonen gjennomfører en forvaltningsrevisjon av hvorvidt dagens ISL fungerer i henhold til Stortingets vedtak.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn slikt forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en fullstendig ekstern evaluering av dagens integrerte strategiske ledelse i forsvarssektoren.»

Flertallet anser at situasjonen for Heimevernet krever spesiell oppmerksomhet. Heimevernet er en viktig del av det norske folkeforsvaret. Organiseringen og utviklingen av Heimevernet har stor folkelig oppmerksomhet. I det siste har det vært betydelig uro omkring den videre organisering av Heimevernet, treningsfrekvens, operative funksjoner mv. Flertallet finner i lys av den senere tids debatt det nødvendig å markere at overordnede spørsmål om Heimevernets organisering av utvikling bør være solid forankret gjennom en forutgående behandling i Stortinget og vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en melding om Heimevernets utvikling.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn. Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret må være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder. Disse medlemmer mener dette best kan sikres ved å beholde et grunnleggende forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, med kapasiteter til å delta i operasjoner også andre steder i verden. Disse medlemmer ser utfordringene i at det i de senere år er oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass, i tillegg til de rike fiskeforekomstene i norsk farvann. Dette i tillegg til nye skipsruter i nord som følge av endringene i ismassene i det arktiske området, bidrar til et større behov for tilstedeværelse og overvåkingskapasiteter i og rundt våre havområder. Norge må vise ansvar for å ivareta en forsvarlig forvaltning av ressursene. Disse medlemmer mener dette må gjøres gjennom gode multilaterale avtaler og samarbeid med nasjoner som har naturlig knytning til havområdene. Det er ønskelig at Norge kan håndtere eventuelle kriser knyttet til ressurs spørsmål i våre farvann med egne ressurser, fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte i en innledende fase.

Disse medlemmer tar innover seg at helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten, har vi vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte våre forpliktelser på gjeldende områder tilsvarende. Disse medlemmer ser nødvendigheten av denne type engasjement, men ønsker å legge operasjonene til et nivå som er forsvarlig med tanke på våre mannskaps- og materiellressurser. Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein.

Disse medlemmer ønsker en større grad av fokus på nordområdene og økt tilstedeværelse i regionen all den tid det er for tidlig å se på Russland som en stabil, forutsigbar og demokratisk nasjon.

Disse medlemmer mener Forsvarets utvikling de senere år har vært preget av en omorganisering som har gått for langt for raskt. Resultatet har blitt at Forsvaret som organisasjon har vært i en konstant omstilling, uten å kunne driftes på normal forutsigbar måte. Disse medlemmer ønsker forutsigbarhet rundt Forsvarets organisasjon og utvikling. Disse medlemmer mener Hæren må styrkes for å kunne imøtekomme de oppgaver som pålegges. Disse medlemmer oppfatter at Forsvarets operative kapasitet generelt har vært nedadgående de senere år til tross for at målet for omleggingene av organisasjonen har vært nettopp styrket operativ kapasitet.

Disse medlemmer erkjenner at Hærens størrelse må opp på et nivå som sikrer kontinuitet i utenlandsoperasjoner samtidig som tilstedeværelse og aktivitet i Norge opprettholdes. Disse medlemmer mener Sjøforsvarets mange utfordringer knyttet til innfasing av nye fartøyer må løses både økonomisk og organisasjonsmessig. Sjøforsvarets organisasjon må opp på et nivå som sikrer bemanning av Sjøforsvarets fartøy og øvrig organisasjon. Disse medlemmer mener at Sjøforsvarets aktivitet i norske havområder må økes, for å sikre ivaretagelse av en sikker forvaltning i og rundt vårt ansvarsområde. Disse medlemmer oppfatter at HV i flere år har vært nedprioritert av regjeringen. Disse medlemmer ønsker å styrke HVs aktivitetsnivå. Disse medlemmer er opptatt av at HV må få tilført midler som sikrer øving og trening av sine mannskaper. Disse medlemmer frykter at dersom øvingsnivået for HV ikke økes, vil HV ikke være i stand til å fylle sine oppgaver verken i krise eller krig, ei heller som støtte til sivile oppgaver. Disse medlemmer finner nedleggelsen av HV-016 underlig. Disse medlemmer mener denne beslutningen burde komme i sammenheng med en større gjennomgang av Heimevernets oppgaver og organisasjon, fremlagt for Stortinget på egnet måte.

Disse medlemmer er opptatt av at Kystvakten får styrket sitt budsjett, slik at tilstedeværelsen i våre havområder blir styrket. Kystvakten er en viktig ressurs i forhold til å følge opp forvaltningsansvaret Norge har i nordområdene. Videre er Kystvakten med på å sikre norske interesser i disse havområdene. Disse medlemmer mener Kystvaktens tilstedeværelse er viktig i forhold til fiskere og andres sikkerhet på havet.

Disse medlemmer mener erfaringene med integrert ledelse i Forsvarsdepartementet ikke er hensiktsmessige. Disse medlemmer oppfatter at samlokaliseringen mellom militær og sivil ledelse ikke har bidratt til bedre faglig samarbeid. Disse medlemmer oppfatter situasjonen derimot til å være slik at den militære ledelsen bindes politisk i forhold til å kunne komme med objektive faglige vurderinger av Forsvarets situasjon, utfordringer og behov. Disse medlemmer mener at erfaringene av utflyttingen av generalinspektørene vil bli interessante i forhold til å vurdere en omorganisering av Forsvarets ledelsesstruktur og organisasjon.

Disse medlemmer er genuint opptatt av at Norge i størst mulig grad skal kunne ha et forsvar med en bredest mulig forankring i befolkningen, og at dette best kan sikres gjennom vernepliktsforsvar. Disse medlemmer mener det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskapstjeneste. Disse medlemmer er opptatt av at det i denne sammenheng er viktig at

det sikres en oppbygging av mannskaper, slik at det kan opprettes en ny bataljon tilsvarende Telemark bataljon.

Disse medlemmer er opptatt av at de ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Den største enkeltfaktoren i Forsvaret er personalet, og denne gruppen må i større grad ivaretas. Disse medlemmer mener våre veteraner etter utenlandsoppdrag må få en bedre oppfølging og honnør for sin innsats, derfor ønsker disse medlemmer at det innføres en «veterandag» som nasjonal markeringsdag for den innsats veteranene har bidratt med.

Disse medlemmer ønsker et godt ettervern for våre tjenestegjørende. Disse medlemmer ser ingen forskjell på de som har tjenestegjort og tjenestegjør nå, i forhold til dem som skal tjenestegjøre senere. Disse medlemmer ønsker de samme rettigheter og oppfølging for alle som har deltatt i utenlandsoppdrag uavhengig av tjenestetidspunkt. Disse medlemmer mener Forsvaret har et stort ansvar for å vise vilje til oppfølging av veteranene også etter avsluttet tjeneste. Disse medlemmer går derfor inn for at oppfølgingsplikten skal være fem år etter endt tjeneste. Videre ønsker disse medlemmer ingen skiller mellom fysiske og psykiske skader når det gjelder oppfølging og rettigheter. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Ot.prp. nr. 67 (2008–2009), jf. Innst. O. nr. 113 (2008–2009), Besl. O. nr. 102 (2008–2009) Lov om endring i lov av 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner) hvor Fremskrittspartiet var eneste parti som ønsket rettigheter og oppfølging utover vedtatt ordning.

Disse medlemmer viser òg til Dokument 8:28 LS (2010–2011), hvor disse medlemmer fremmet følgende forslag:

«A

Vedtak til lov

om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvarspersonelloven)

I

I lov av 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvarspersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 12 a første og andre ledd skal lyde:

Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner, har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i fem år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet tryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i fem år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut

fra personellens helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers.

II

Loven trer i kraft straks.

B

Stortinget ber regjeringen innføre en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettighetene for de som har tjenestegjort fra 1978, likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010.

C

Stortinget ber regjeringen etablere en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. vanlig ervervsmessig uførhet for skadde veteraner fra internasjonale operasjoner. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen.

D

Stortinget ber regjeringen tilpasse erstatningsordningene for skadde veteraner fra internasjonale operasjoner, den såkalte særskilte kompensasjonsordningen, slik at den også dekker dem med fysiske skader.»

Disse medlemmer ser de enorme utfordringer det ligger i at Forsvaret er pålagt anskaffelser av materiell som ikke har en driftsmessig finansiering. Disse medlemmer frykter at dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt og at utdanning og tjenesteutførelse vil bli lidende som følge av disse underfinansierte prosjektene. Disse medlemmer ser det fremlagte budsjettforslaget fra regjeringen som å videreføre virkeligheten om at Forsvarets virksomhet underfinansieres og således vil måtte stå ovenfor nye innsparinger og nedleggelse i fremtiden.

Disse medlemmer ser på Norges deltakelse i den internasjonale operasjonen i Afghanistan som et viktig bidrag for å opprette sikkerhet og en demokratisk utvikling i landet. Disse medlemmer mener Norge bør konsentrere sin innsats i utenlandsoperasjoner om færrest mulige operasjoner, for å sikre kontinuitet i operasjonene. Disse medlemmer ønsker et fokus på Afghanistan frem til situasjonen i landet er slik at nasjonale myndigheter kan overta sikkerhetsansvaret.

Disse medlemmer ser de mange piratangrepene utenfor Somalia og havområdene rundt som en stor trussel mot skipsfarten internasjonalt. Disse medlemmer mener Norge som en tradisjonsrik skipsnasjon må være med på å sikre skipsfarten mot denne type terror. Disse medlemmer ønsker at Norge skal delta i operasjon Atalanta eller tilsvarende operasjon med minimum én fregatt for å bidra til tryggere skipsfart.

Disse medlemmer har merket seg at det fra tid til annen oppstår utfordringer vedrørende ansvarshavende for kostnader knyttet til fjerning av eksplosiver som er dumpet eller på annen måte har blitt etterlatt etter 2. verdenskrig. Disse medlemmer mener det må være det offentlige som må bære

ansvaret for å fjerne denne type materiell fra områder der det ikke har vært oversikt over eventuelle funn eller påviste forekomster.

Disse medlemmers prioriteringer for rammeområde 8 er gitt i følgende tabell:

Utgifter rammeområde 8

Kap.	Formål	Prop. 1 S med Tillegg. 1-4	FrP
1700	Forsvarsdepartementet	341 918 000	335 428 000 (-6 490 000)
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	578 750 000	658 750 000 (+80 000 000)
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	2 592 246 000	2 612 246 000 (+20 000 000)
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	141 985 000	176 985 000 (+35 000 000)
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	1 993 897 000	2 013 897 000 (+20 000 000)
1731	Hæren	5 288 514 000	5 638 514 000 (+350 000 000)
1732	Sjøforsvaret	3 282 481 000	3 582 481 000 (+300 000 000)
1733	Luftforsvaret	3 968 358 000	4 168 358 000 (+200 000 000)
1734	Heimevernet	1 048 559 000	1 248 559 000 (+200 000 000)
1735	Etterretningstjenesten	966 010 000	1 036 010 000 (+70 000 000)
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon	2 377 209 000	2 427 209 000 (+50 000 000)
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	9 423 884 000	9 523 884 000 (+100 000 000)
1790	Kystvakten	977 565 000	1 227 565 000 (+250 000 000)
1791	Redningshelikoptertjenesten	491 502 000	516 502 000 (+25 000 000)
1792	Norske styrker i utlandet	1 187 463 000	1 387 463 000 (+200 000 000)
1795	Kulturelle og allmennyttige formål	243 579 000	250 579 000 (+7 000 000)
Sum utgifter rammeområde 8		39 248 552 000	41 149 062 000 (+1 900 510 000)
Inntekter rammeområde 8			
Sum inntekter rammeområde 8		4 664 217 000	4 664 217 000 (0)
Sum netto rammeområde 8		34 584 335 000	36 484 845 000 (+1 900 510 000)

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til 39 848 55 2000 kroner, som er en total økning i forhold til regjeringens forslag på 600 000 000 kroner, og en økning til Forsvarets militære organisasjon (FMO) på 615 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil understreke at det er mange sider av Forsvaret som er bra. Vi har soldater som gjør en svært god jobb ute og hjemme, vi har en moderne marine, og vi har betydelige moderne kapasiteter som er under innfasing i alle forsvarsgrenene.

Disse medlemmer er likevel sterkt bekymret for situasjonen i Forsvaret, og anser det som nødvendig å styrke forsvarsbudsjettet betydelig.

Regjeringen får også 2011-budsjettforslaget i tilsynelatende balanse ved å videreføre lav aktivitet og lite driftsmidler til alle forsvarsgrenene og Heimevernet. Dette er en utvikling vi har sett over flere år, og som har alvorlige konsekvenser for Forsvarets operative evne og muligheten for på sikt å få et forsvar med balanse mellom ressurser og oppgaver. Også i 2011 vil det bli øvet, seilt og fløyet for lite i Forsvaret. Særlig dramatisk er det at Heimevernet heller ikke i 2011 vil få midler til å øve størstedelen av sine styrker. Dette er i strid med Stortingets tidligere forutsetninger og vedtak om kvalitetsreformen i HV, og setter hele omstillingen i fare. Det er også overraskende at regjeringen legger opp til en nedleggelse av HV-016, den skarpeste og mest operative av HVs avdelinger, uten at Stortinget først er orientert om det.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har uttalt at den styrer forsvarspolitikken i full overensstemmelse med den langtidsplanen for Forsvaret som de rødgrønne partiene vedtok i Stortinget mot stemmene til en samlet opposisjon i 2008 (St.prp. nr. 48 (2007–2008)). Planen inneholder noen positive elementer og det er en betydelig grad av enighet rundt de sikkerhetspolitiske hovedlinjene, men behandlingen av langtidsplanen synliggjorde samtidig stor uenighet mellom regjeringen og opposisjonen både i forhold til det reelle kostnadsbildet for Forsvaret, bevilgningsnivået og prioriteringer innenfor strukturen.

Disse medlemmer mener at en rekke av de vedtak regjeringen drev igjennom i langtidsplanen vil ha uheldige konsekvenser for Forsvaret. Særlig kritisk er Høyre til den manglende realismen i de økonomiske planforutsetningene som regjeringen har lagt til grunn for langtidsperioden og i de enkelte års budsjetter. Flere av Riksrevisjonens rapporter om situasjonen i Forsvaret har de siste årene gitt Høyre rett i dette, men regjeringen synes fortsatt ikke å ta virkeligheten inn over seg.

Disse medlemmer har merket seg at departementet i sitt budsjett har forutsatt en prisøkning på

militær produktinnsats på 2,0 pst. sammenliknet med 2010. Denne justeringen er identisk med prisøkningen for sivil produktinnsats. Disse medlemmer viser til Forsvarsstudie 07 (FS 07), og påpeker at en forutsetning om lik prisutvikling i sivil og militær sektor ikke er realistisk. I FS 07 ble det beregnet at årlig tap av kjøpekraft i forsvarssektoren over de siste 15 år var om lag 2 prosentpoeng ut over konsumprisindeksen. Disse medlemmer er overrasket over regjeringen i denne saken, og minner om at regjeringen selv har uttalt at det er en forutsetning for oppfyllelsen av inneværende langtidsplan at budsjettet blir justert for den reelle lønns- og prisøkningen i sektoren.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen i St.prp. nr. 48 (2007–2008) legger opp til at den fremtidige utvikling av forsvarssektoren bør skje gjennom et mer kontinuerlig strategisk og langsiktig utviklingsarbeid innenfor rammen av det integrerte departement. Disse medlemmer forutsetter at komiteen blir holdt underrettet om prosessen i dette arbeid.

Disse medlemmer er kritiske til den svekkelsen av personellens opparbeidede rettigheter som regjeringen legger opp til i budsjettet for 2011. Avviklingen av særordninger for reiser for Forsvarets ansatte vil virke som en urimelig reduksjon av de ansattes totale godtgjørelse, og vil i verste fall kunne svekke viljen og evnen til ytterligere omstillinger i det som allerede er en organisasjon under sterkt press.

Disse medlemmer viser til at regjeringens budsjettforslag for 2011 legger opp til et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 39 245 mill. kroner, hvilket ifølge regjeringen innebærer en reell tilføring av 75 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2010. Budsjettforslaget for 2011 fremstilles som en ytterligere «styrking» av forsvarssektoren, men i realiteten medfører det i beste fall en videreføring av det for lave nivået fra 2009 og 2010. Selv om ikke noen av forsvarsgrenene opplever kutt i bevilgningene, vil innfasing av nye kapasiteter føre til en enda mer presset driftssituasjon, samtidig som de får overført flere oppgaver gjennom en omlegging av Forsvarets logistikkorganisasjon.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen i proposisjonen foreslår å hente ut gevinster av interneffektivisering innen postene for driftsutgifter i forsvarsgrenene, samt Heimevernet, FLO og Kystvakten, og at disse gevinstene er særlig knyttet til kurs- og reisevirksomhet. Disse medlemmer forutsetter at denne omleggingen og reduksjonene i kurs- og reisevirksomheten ikke får noen negative konsekvenser for kompetansenivå eller operativ virksomhet i de berørte virksomheter. Disse medlemmer stiller seg for øvrig svært skeptiske til at

interneffektiviseringsgevinster som medfører aktivitets- og driftsreduksjoner fremstilles som en styrking av budsjettet, slik regjeringen gjennomgående har valgt å gjøre i proposisjonen.

Disse medlemmer merker seg videre at budsjettforslaget gir anvisning på ytterlige krav til effektiviseringstiltak ut over de 600 mill. kronene som følger av langtidsplanen.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen ønsker å fullføre flyttingene av HV stab og KV stab innen utgangen av 2012. Disse medlemmer har videre merket seg at departementet ikke er i stand til å redegjøre for kostnadsrammen til disse flyttingene. Disse medlemmer merker seg med bekymring at utgiftene til flytting vil legge ytterligere press på en allerede presset driftssituasjon i både Kystvakten og Heimevernet.

Disse medlemmer vil i 2011 konsentrere seg om å styrke driftsbudsjettene i alle forsvarsgrener. Øvelses- og aktivitetsnivået er på et kritisk minimum, noe som medfører at kompetanse og operativ evne står i fare for å svekkes år for år. Hæren fortsetter å være i en særlig presset situasjon, mellom store materiellinvesteringer i de andre forsvarsgrenene og det betydelige engasjementet i Afghanistan. Sjøforsvaret og Luftforsvaret er i en situasjon hvor nytt og moderne materiell blir tilført, om enn svært forsinket, men å bemanne, trene, øve og operere som nødvendig, lar seg ikke gjennomføre.

Disse medlemmer ser behovet for å opprettholde oppmerksomheten rundt oppfølgingen av Forsvarets veteraner fra internasjonale operasjoner. Høyre vil gi norske styrker som deltar i utenlandsoperasjoner den anerkjennelse og støtte de fortjener. Politiske beslutninger om å sende norske menn og kvinner ut i tjeneste i utlandet forplikter. Disse medlemmer mener at dette er et helhetlig samfunnsansvar, ikke bare en sak for Forsvaret. Staten må sørge for å ivareta våre soldater før, under og etter operasjoner i utlandet. Veteraner fra internasjonale operasjoner fortjener og skal få den beste oppfølging med hensyn til helse, familie, arbeid og økonomisk sikkerhet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen flere ganger har endret innholdet i proposisjonen, blant annet for driften av fartøy i Nornen-klassen i Kystvakten og for Gardestridsgruppen i Hæren. Disse medlemmer har merket seg at de stadige justeringene er sammenfallende i tid med medieopp-

slag om budsjettforslaget. Disse medlemmer er bekymret for at dette reflekterer at budsjettet ikke er godt nok gjennomarbeidet.

Disse medlemmer anerkjenner den betydelige innsats regjeringen, sammen med et samlet storting, har lagt ned for å forbedre ivaretagelsen av Forsvarets veteraner de siste årene. Særlig gjelder dette innføringen av et lovfestet objektivt erstatningsansvar for skader og belastninger fra utenlandsoperasjoner, men viser til merknadene fra Høyres medlem i forsvarskomiteen ved behandlingen av St.meld. nr. 34 (2008–2009) og Ot.prp. nr. 67 (2008–2009). Disse medlemmer mener fortsatt at regjeringens valg av skjæringspunkt mellom innføringen av et lovfestet objektivt erstatningsansvar fra 2010, og den særskilte kompensasjonsordningen for psykiske belastningsskader som er pådratt før lovens ikrafttredelse, er både kunstig og uheldig. Disse medlemmer anser at dette forslaget økonomisk sett gir en mindre gunstig ordning for soldater som tjenestegjorde og ble skadet før 2010. Disse medlemmer kan ikke se at det er grunnlag for at skadde veteraner forskjellsbehandles på denne måten.

Disse medlemmer anser at i tillegg til de økonomiske erstatnings- og støtteordningene for skadde veteraner er den største utfordringen i veteranarbeidet manglende kompetanse innenfor og koordinering mellom relevante deler av den sivile forvaltningen. Forsvarets egen veteranadministrasjon er forbedret de siste år, men Nav og helsevesenet som har hovedansvar for oppfølging utover ett år etter endt tjeneste, henger etter. Disse medlemmer forutsetter at den handlingsplan regjeringen har varslet på feltet i 2011 inneholder konkrete tiltak og at Stortinget holdes informert om dette på egnet vis.

Disse medlemmer tviler sterkt på at balanse i 2012 er innen rekkevidde. Faren er stor for at det med dagens budsjettutvikling fortsatt vil bli gjort feilinvesteringer og at det med regjeringens politikk vil fremtvinge seg behov for ytterligere reduksjon av struktur og organisasjon. Riksrevisjonens undersøkelser viser samtidig at det mangler gode rapporteringsrutiner som kan avdekke den underliggende ubalansen.

Disse medlemmer mener derfor at ubalansen mellom Forsvarets oppgaver og ressurser videreføres med regjeringens forslag til budsjettet for 2011.

Disse medlemmers prioriteringer for rammeområde 8 er gitt i følgende tabell:

Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner):

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg. 1-4	Høyre
1700		Forsvarsdepartementet	341 918	326 918 (-15 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg. 1-4	Høyre
	1	Driftsutgifter	324 472	309 472 (-15 000)
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	1 993 897	2 043 897 (+50 000)
	1	Driftsutgifter	1 913 817	1 963 817 (+50 000)
1731		Hæren	5 288 514	5 538 514 (+250 000)
	1	Driftsutgifter	5 288 514	5 538 514 (+250 000)
1732		Sjøforsvaret	3 282 481	3 357 481 (+75 000)
	1	Driftsutgifter	3 282 481	3 357 481 (+75 000)
1733		Luftforsvaret	3 968 358	4 043 358 (+75 000)
	1	Driftsutgifter	3 968 358	4 043 358 (+75 000)
1734		Heimevernet	1 048 559	1 123 559 (+75 000)
	1	Driftsutgifter	1 048 559	1 123 559 (+75 000)
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	2 377 209	2 402 209 (+25 000)
	1	Driftsutgifter	2 377 209	2 402 209 (+25 000)
1790		Kystvakten	977 565	992 565 (+15 000)
	1	Driftsutgifter	977 565	992 565 (+15 000)
1792		Norske styrker i utlandet	1 187 463	1 237 463 (+50 000)
	1	Driftsutgifter	1 187 463	1 237 463 (+50 000)
Sum utgifter rammeområde 8			39 248 552	39 848 552 (+600 000)
Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)				
Sum inntekter rammeområde 8			4 664 217	4 664 217 (0)
Sum netto rammeområde 8			34 584 335	35 184 335 (+600 000)

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i finanskomiteens behandling av Innst. 2 S (2010–2011) gikk inn for å styrke Kystvaktens kapasitet i nordområdene, men støttet ikke regjeringens forslag om å ta ett av Kystvaktens skip, Nornen, ut av patruljeringsvirksomheten i Sør-Norge i 2011. For å sikre fortsatt drift

av kystvaktskipet Nornen foreslo Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett å styrke bevilgningen til drift av Kystvakten med 12 mill. kroner, finansiert ved økning av forsvarsbudsjettets totalramme.

Dette medlem viser til at det er stor enighet om de sikkerhetspolitiske hovedlinjene og til at regjeringen på ny bekrefter at den styrer forsvarsपो-

litikken i overensstemmelse med langtidsplanen for Forsvaret. Ifølge regjeringen vil forsvarsbudsjettet for 2011 innebære en reell økning på 75 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2010.

Dette medlem mener at Norges forsvar har betydelige kapasiteter, men at man er inne i en langsiktig og krevende omorganisering av strukturen og fornyelse av kapasitetene. Dette medlem vil understreke at denne moderniseringen vil ta tid og at Forsvarets situasjon i dag fortsatt preges av en spenning mellom pålagte oppgaver og tilgjengelige ressurser. Dette medlem ser at dette for tiden går ut over trenings- og øvelsesaktivitetene samtidig som belastningene på mannskaper i internasjonale operasjoner er betydelige.

Dette medlem mener norske soldater gjør en god jobb i krevende oppdrag, men det må treffes tiltak for å redusere belastningen de påføres, både av hensyn til de ansatte, deres familier og i et mer langsiktig perspektiv for å begrense risikoen for seinskader.

3.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 8 (Forsvar)

I del 2 til Prop. 1 S (2010–2011) fra Forsvarsdepartementet har regjeringen gitt detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt forslag til utgifter og inntekter for de enkelte kapitlene.

I forslaget for 2011 er det lagt inn pris- og lønnskompensasjon samt virkningen i 2011 av soldatoppkjøret i 2010. På utgiftssiden er inkludert budsjetterte inntekter iht. etablert praksis. Dersom inntektene blir lavere enn budsjetterte, vil forsvarsrammen bli tilsvarende redusert, om inntektene blir større enn budsjetterte, gjelder Forsvarsdepartementets generelle merinntektsfullmakt.

Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 8 er gitt nedenfor.

Kap. 1700–4700 Forsvarsdepartementet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	337 617 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	341 918 000

Inntekter	Kroner
Saldert budsjett 2010	216 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	223 000

Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementets driftsbudsjett for 2011, justert for lønns- og pris-kompensasjon, er redusert med 5,6 mill. kroner.

Komiteen viser til at tildelingen dekker Forsvarsdepartementets ordinære interne driftsutgifter

som lønn og godtgjørelser, reiser i inn- og utland, representasjon, kompetanseoppbygging, utgifter til husleie og vedlikehold og drift av bygningsmassen. I tillegg dekker tildelingen alle utgifter til Norges delegasjon til NATO, Forsvarsdepartementets forsvarsråder i Washington, London og Brussel (EU-delegasjonen).

Komiteen merker seg at det også er innarbeidet en rammeoverføring på 4 mill. kroner til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) for å ivareta departementets bidrag til flytting av *Norwegian Computer Emergency Response Team* (NorCERT), samt at det er avsatt 19,5 mill. kroner i 2011 til forvaltningsoppdrag som Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) utfører for Forsvarsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre ser det som nødvendig at Forsvaret effektiviserer sin administrasjon, slik at den operative delen av Forsvaret kan styrkes. Disse medlemmer mener regjeringen i større grad må gjennomføre og hente ut effekten av de effektiviseringstiltak de selv har pålagt Forsvaret gjennom omorganiseringer og innføring av nye administrasjonsverktøy.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1710–4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	649 630 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	4 180 838 000

Inntekter	Kroner
Saldert budsjett 2010	150 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	3 601 400 000

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, er totalleverandør av eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalter forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Forsvarsbygg dekker sine kostnader gjennom husleie fra brukerne, betaling for utførte oppdrag og bevilgninger.

Komiteen er enig i at det skal være fokus på interneffektivisering av de tjenester som leveres, og at man prioriterer arbeidet med å forbedre tilstanden

i sektorens bygningsmasse, i tillegg til avhending av utrangert EBA. Når det gjelder avhending av EBA, forutsetter komiteen at dette innebærer utrangert EBA, og ikke sanering av funksjonell bygningsmasse forsvarssektoren eventuelt senere vil kunne ha bruk for.

Komiteen merker seg at Forsvarsbygg drift med virkning fra 2011 foreslås å være bruttobudsjettet.

Komiteen merker seg at det ikke er foreslått noen nye prosjekter med kostnadsramme over 100 mill. kroner i 2010, og at en stor del av bevilningene til EBA for kommende år vil bli benyttet til å videreføre allerede igangsatte prosjekter. I tillegg vil midlene bli brukt til å oppgradere og fornye eksisterende EBA og infrastruktur slik at disse oppfyller nye og endrede krav i lover og forskrifter.

Komiteen merker seg at regjeringen som ledd i nordområdesatsingen vil styrke Hærens virksomhet i Indre Troms og at det derfor fortsatt gjennomføres investeringer i eiendom, bygg og anlegg for å understøtte aktiviteten i nordområdene.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	158 847 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	163 794 000

Komiteen merker seg at regjeringens foreslag til basisfinansiering av Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er på samme nivå som for året 2010. Komiteen registrerer at korrigert for priskompensasjon, er nivået på basisfinansieringen av FFI videreført på samme reelle nivå i 2011 som saldert budsjett 2010. Komiteen ser positivt på at det har vært en økning av oppdrag fra sivile kunder i inn- og utland. Komiteen ser store muligheter i instituttets arbeid med å støtte opp under Forsvarsdepartementets målsetting om styrket internasjonalt materiellsamarbeid og økt kjøp av standardiserte produkter til erstatning for egenutvikling av teknologi. Komiteen støtter at FFI fortsatt skal være Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon.

Kap. 1719–4719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	683 043 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	578 750 000

Inntekter	Kroner
Saldert budsjett 2010	0
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	0

Komiteen tar til etterretning at den norske militære innsatsen i Afghanistan i 2011 vil bli dreid ytterligere i retning av opplæring, trening og veiledning av afghanske sikkerhetsstyrker. Komiteen registrerer at materielldonasjoner til andre land vil kunne bli aktuelt i 2011. Komiteen har merket seg at Forsvarsdepartementet også i 2011 vil bidra i arbeidet med å bedre FNs evne til å planlegge og lede militære operasjoner. Komiteen merker seg også at Forsvarsdepartementet bidrar til en rekke forsvarsrelaterte organisasjoner og at det for 2011 planlegges med at driftsstøtten videreføres på 2010-nivå. Fra 2012 vil imidlertid de fleste organisasjonene måtte forvente et betydelig kutt i den årlige driftsstøtten som et ledd i å komme frem til en mer aktivitetsstyrt fordeling mellom drifts- og prosjektstøtte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil likevel understreke at frivillige organisasjoner har behov for en viss forutsigbarhet i sin økonomiske planlegging, og forutsetter at dette legges til grunn i balansen mellom driftsstøtte og prosjektstøtte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å styrke de vernepliktiges status og økonomiske kompensasjon, slik at tjenestetillegget kommer opp på 1 G samt ½ G i dimisjonsgodtgjørelse. Dette er i samsvar med hva tillitsmannsorganisasjonen for vernepliktige ønsker. Disse medlemmer er opptatt av at soldatene som tjenestegjør skal ha et minst mulig økonomisk tap ved å gjennomføre verneplikt. Det er derfor viktig å stimulere til at flest mulig ønsker å gjennomføre førstegangstjenesten uten at de ser store økonomiske negative konsekvenser av en slik gjennomføring.

Disse medlemmer ønsker at Forsvaret styrker sin støtte til frivillige organisasjoner som bl.a. satser på veteranarbeid, opplysningsarbeid om forsvars- og sikkerhetspolitikk. Deriblant organisasjonene; Det frivillige skyttervesen, Folk og Forsvar, Den norske Atlanterhavskomite, Norske Reserveoffiserers Forbund, Kvinners Frivillige Beredskap, Norges Lotteforbund, FN-Veteranenes Landsforbund, Norges Forsvarsforening, Oslo Militære Samfund, Forsvarets Pensjonistforbund, Bergen Militære Samfunn, Kristiansand Forsvarsstiftelse Gimlemoen.

Disse medlemmer ønsker også økte midler til prosjektstøtte. Den aktivitet som de frivillige organisasjonene yter skal være et supplement til Forsvarets måloppnåelse.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1720–4720 Felles ledelse og kommandoapparat

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	2 642 083 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 592 246 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	20 641 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	53 011 000

Komiteen merker seg at voksenopplæringen foreslås videreført på samme aktivitetsnivå som i 2010.

Komiteen ser positivt på at det i 2011 prioriteres tilsetting av overleger, og at FSAN i økt grad vil bidra i FoU-aktiviteter rettet mot personell før, under og etter utenlandsoperasjoner. Komiteen er fornøyd med at Nasjonal militærmedisinsk poliklinikk i 2011 vil videreføre psykiatrikapasiteten for å følge opp personell fra operasjoner i utlandet etter hjemkomsten. Komiteen ser store fordeler i at samarbeidet med andre lands sanitetstjenester videreføres.

Komiteen merker seg at styrkeproduksjon av kommando-, kontroll- og informasjonssystemene (Communication and Information System Task Group (CIS TG)) prioriteres i 2011. Komiteen er positiv til at Sjefen for Forsvarets informasjonsinfrastruktur (sjef INI) med tilhørende stabsfunksjoner flyttes til Jørstadmoen ved Lillehammer og samlokaliseres med Forsvarets kompetansesenter for kommando-, kontroll- og informasjonssystemer (FK KKIS).

Komiteen merker seg at INI-organisasjonen har krevende og viktige oppgaver. Stortinget har bidratt til å sikre en bred og integrert fagkompetanse ved å opprette et samlet kompetansesenter for kommando- og kontrollinformasjonssystemer, og har siden vedtatt å videreføre denne politikken ved i størst mulig grad å samle IKT-ressursene i Forsvaret på Jørstadmoen.

Komiteen er opptatt av at også de pågående omstillingsprosessene legger til rette for å integrere forskjellige fagmiljøer og fagdisipliner, samt sikre kontinuitet i kompetansen. Dette vil være en nødvendig forutsetning for å oppnå ønskede synergieffekter av samlingstiltakene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av å sikre de tjenestegjørende best mulig oppfølging både før under og etter oppdrag i utlandet. Derfor er disse medlemmer svært fokusert på å sikre en kompetanseoppbygging og utvikling av denne innenfor Forsvarets sanitet.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1723–4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	112 074 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	141 985 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	2 523 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 601 000

Komiteen viser til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har det kontrollerende og koordinerende ansvar for sikkerhetstiltak i tilknytning til forebyggende sikkerhetstjeneste, noe som omfatter alle tiltak for å sikre skjermingsverdig informasjon og objekter mot sikkerhetstruende virksomhet.

Komiteen merker seg at NSM i 2009 fikk i oppdrag å utarbeide et koordinert forslag til strategi for et nasjonalt Cyber Defence i forlengelsen av regjeringens retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten og møte internasjonale forpliktelser på området.

Komiteen viser til at NorCERT er en del av NSM, og bidrar gjennom løpende operativ virksomhet med effektive tiltak mot internettrusler og -angrep mot virksomheter med viktige samfunnsfunksjoner. Samtidig etablerer NorCERT nettverk og kompetanse som beredskap på mulige fremtidige alvorlige IKT-anslag mot Norge.

Komiteen merker seg videre at NorCERT er forutsatt brukerfinansiert, men at det er prinsipielle betenkeligheter knyttet til å ta brukerbetaling fra private virksomheter underlagt sikkerhetsloven, siden NSM har tilsynsansvar for disse.

Komiteen merker seg også at regjeringen opprinnelig tok sikte på å se på finansieringsordningen og andre forhold knyttet til NSMs oppgaver, sammenholdt med NSMs tilsynsoppgaver, i 2010. Komiteen er enig i at det er naturlig å se disse spørsmålene i sammenheng med behandlingen av forslaget til ny strategi for cybersikkerhet, og vil i den anledning også vise til sin merknad i Innst. 7 S (2009–2010) om det pågående arbeid om å se nærmere på etatsstyringen og oppgaveporteføljen til NSM. Komiteen ser frem til å bli orientert om resultatene av dette arbeidet på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Norge må stå sterkt rustet mot trusler rettet mot infrastruktur og myke mål. Videre mener disse medlemmer det er nødvendig å heve den generelle kompetanse og

forståelse for dagens og morgendagens trusselbilde innenfor NSMs ansvarsområde. Disse medlemmer ønsker en sterkere bemanning av NorCERT, slik at kapasiteten hele døgnet blir tilfredsstillende.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1725–4725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 852 464 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 993 897 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	30 797 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	50 135 000

Komiteen viser til at kapitlet omfatter Forsvarsstaben, Forsvarets sikkerhetsavdeling, Forsvarets militærgeografiske tjeneste, Forsvarets skole i etterretning og sikkerhetstjeneste, Forsvarets mediesenter, Forsvarets Forum, Feltprestkorpsset, Forsvarets regnskapsadministrasjon, Forsvarets lønnsadministrasjon, Forsvarets personelltjenester, Vernepliktsverket, NATO-stillinger i Norge og i utlandet, Forsvarets veteransenter på Bæreia og Regional støttefunksjon i Oslo.

Komiteen merker seg at kapitlet har en nominell økning på 197,9 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, og at denne økningen skyldes i hovedsak gjennomførte organisasjonsendringer knyttet til Forsvarets logistikkorganisasjon, samt overflytting av Forsvarets veteransenter Bæreia fra kap. 1795. Det er også innarbeidet reduserte utgifter knyttet til avgangsstimulerende tiltak for personell som har sluttet i Forsvaret i kapitlet.

Komiteen merker seg videre at den faktiske reduksjonen på kapitlet er 15,5 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, som følge av budsjettekniske endringer, effekt av interneffektivisering og innsparing på reise- og kursvirksomheten.

Komiteen vil vise til at Forsvarsstaben på vegne av Forsvarssjefen har gjennomførings- og oppfølgingsansvaret for de oppdrag etaten pålegges av Forsvarsdepartementet, og merker seg at i 2011 skal Forsvarsstaben forestå gjennomføringen av den vedtatte fornyelsen av Forsvarets organisasjon og den overordnede styringen og utviklingen av Forsvarets felles integrerte forvaltningssystem. Videre merker komiteen seg at arbeidet med å forbedre Forsvarets styrings- og kontrollmekanismer skal prioriteres.

Når det gjelder avdelinger under Forsvarsstaben merker komiteen seg at Vernepliktsverket i 2011

vil prioritere arbeidet med implementering og kvalitetssikring av ny, todelt sesjonsordning og pliktig sesjon for kvinner. I tillegg merker komiteen seg at Forsvarets sikkerhetsavdeling (FSA) er underlagt sjef Forsvarsstaben, og at Forsvarssjefen har fått i oppdrag å implementere fastsatt instruks fra Forsvarsdepartementet for FSA.

Komiteen merker seg at regjeringen ønsker å flytte Sjef INI med tilhørende stabsfunksjoner til Jørstadmoen. Komiteen viser til vedtak i Innst. S. nr. 234 (2003–2004) om samling av flere fagmiljøer i Forsvaret til et geografisk samlet IKT-senter for Forsvaret på Jørstadmoen, og til Innst. S. nr. 318 (2007–2008), som viderefører dette vedtaket med beslutningen om i størst mulig grad å samle IKT-ressursene i Forsvaret på Jørstadmoen. Komiteen mener derfor det er viktig at regjeringen har presisert i sin tiltredelseserklæring at den vil gjennomføre denne samlingen, og ser det som positivt at beslutningen nå følges opp ved flytting av Sjef INI med stab.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at en samlet INI-ledelse vil være en forutsetning for den vedtatte samlingen av IKT-virksomheten, og flytting av Sjef INI med stab til Jørstadmoen fremstår som et riktig grep. Flertallet vil påpeke viktigheten av at etableringen av en geografisk samlet INI-ledelse blir reell, ved at samtlige stabsfunksjoner tilhørende Sjef INI flyttes til Jørstadmoen. Flertallet er fortsatt opptatt av at IKT-virksomheten i Forsvaret i størst mulig grad samles på Jørstadmoen, at dette gjennomføres uten forsinkelser, og at det søkes gjennomført innenfor langtidsplanperioden. Flertallet forventer derfor flere tiltak i kommende budsjetter og plandokumenter. Flertallet vil videre vektlegge at samlingen av IKT-sektoren gjennomføres som en integrert del av den pågående omorganiseringen av støttefunksjoner i Forsvaret.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil fremheve at regjeringen i Soria Moria II-erklæringen understreket at man i størst mulig grad vil søke å samle IKT-ressursene i Forsvaret i tråd med langtidsplanen og Innst. S. nr. 318 (2007–2008), og at regjeringen vil vurdere om ytterligere IKT-relatert driftsvirksomhet kan lokaliseres til Jørstadmoen. I så måte er disse medlemmer tilfreds med beslutningen om å flytte Sjef INI med stab til Jørstadmoen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har i en årrekke tatt til ordet for en styrking av veteranoppfølgingen etter utenlandsopp-

drag. Spesielt har disse medlemmer sett stor nytte i kompetanseoppbygging og samlingspunkter for veteranene. Bæreia er et godt tiltak i denne forbindelse og bør kunne utvikles videre. Disse medlemmer mener det fortsatt er forbedringspotensialer innenfor dette feltet.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1731–4731 Hæren

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	4 561 305 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	5 288 514 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	3 625 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	45 605 000

Komiteen er kjent med og slutter seg til at Hæren også i 2011 vil være løpende engasjert i oppdrag nasjonalt og i tillegg stille bidrag til operasjoner i utlandet, hovedsakelig i Afghanistan, utover det som var forutsatt i inneværende langtidsplan. Komiteen er enig i at kjernen i Hærens kapasitet er evnen til å gjennomføre taktiske samvirkeoperasjoner i hele konfliktpennet i en fellesoperativ ramme.

Komiteen er innforstått med og enig i at det er nødvendig å videreføre den pågående styrkingen av Hæren gjennom langtidsperioden med utgangspunkt i verneplikts grunnleggende rolle i forsvarskonseptet.

Komiteen slutter seg til at det vil være spesielt fokus på å rekruttere og utdanne befall, vernepliktige og vervede i et omfang som støtter opp om den nødvendige oppbyggingen. Komiteen er glad for at rekrutteringene i 2010 til grunnleggende utdanninger for soldater og befall vurderes som svært god.

Komiteen vil igjen understreke den kritiske betydningen av å opprettholde og styrke en brigadestruktur som kan planlegge og gjennomføre integrerte landoperasjoner og drive kontinuerlig styrkeproduksjon og beredskap hjemme, og som tilføres ressurser og gis anledning til å øve for dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti støtter regjeringens uttalte intensjon om å styrke Hæren fra dagens nivå, men er bekymret over tilstanden og utviklingen. Flertallet ser positivt på at Hærens ramme styrkes med 170,4 mill. kroner, men tror ikke dette er nok til at Hæren vil oppleve en bedret økonomi for 2011.

Flertallet ser likevel ikke at denne bevilgningsøkning er tilstrekkelig for å rette opp den uba-

lansen mellom oppgaver og ressurser som Generalinspektøren for Hæren nylig har pekt på og som Riksrevisjonen gjentatte ganger har kritisert. Heller ikke i 2011 vil det være mulig å opprettholde et ønskelig aktivitets- og øvelsesnivå, eller i tilstrekkelig grad legge til rette for den nødvendige økningen i Hærens bemanning innenfor små og sårbare fagmiljø som i dag opplever massiv slitasje.

Flertallet mener det fortsatt er uheldig at manøveravdelingene har en redusert oppsetning i forhold til tilsvarende avdelinger hos våre allierte.

Flertallet har med stor bekymring mottatt signaler om at Hærens avdelinger heller ikke i 2011 vil ha ressurser til de nødvendige felles øvelser på brigadenivå. Flertallet forutsetter at Hæren tilføres tilstrekkelige ressurser til at den nødvendige øvelsesaktivitet finner sted.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at hovedaktivitetene i Hæren i 2011 vil være å følge opp langtidsplanens mål for kompetanseutvikling, styrkeproduksjon og operative kapasiteter. Gjennom intern ressursfrigjøring og tilføring av friske midler sikres Hærens driftsbudsjett en faktisk økning på 205,6 mill. Dette muliggjør en styrking av bemanningen i brigaden i Nord-Norge, mer midler til ammunisjon, til innkjøp av materiell og økt øvelse. Disse medlemmer vil understreke at budsjettet for 2011 for Hæren så vel som Forsvaret totalt, er godt men stramt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre støtter regjeringens uttalte intensjon om å styrke Hæren fra dagens nivå, men er bekymret over tilstanden og utviklingen. Disse medlemmer tror ikke økningen i Hærens bevilgning er tilstrekkelig for at Hæren skal komme i balanse i 2012. Regjeringen legger opp til en styrking av kapittelet på 205,6 mill. kroner, som inkluderer 35,2 mill. kroner i interneffektivisering og innsparinger på reise- og kursvirksomheten. Disse medlemmer ser ikke at denne bevilgningsøkning er tilstrekkelig for å oppnå balanse mellom struktur og bevilgning.

Disse medlemmer vil understreke den kritiske betydningen av å opprettholde og styrke en brigadestruktur som kan planlegge og gjennomføre integrerte landoperasjoner og drive kontinuerlig styrkeproduksjon og beredskap hjemme, og som tilføres ressurser og gis anledning til å øve for dette. Disse medlemmer har med stor bekymring mottatt signaler om at Hærens avdelinger heller ikke i 2011 vil ha ressurser til de nødvendige felles øvelser på brigadenivå. Disse medlemmer ser også med bekymring at de fleste av Hærens avdelinger også i 2011 vil

ligge under det antallet øvingsdøgn Hæren selv mener er et minimum.

Disse medlemmer anser situasjonen i Hæren som svært alvorlig. Disse medlemmer finner ikke at regjeringens budsjettforslag legger opp til den nødvendige og i langtidsplanen forutsatte årsverksvekst, noe som kombinert med et lavt øvelses- og aktivitetsnivå, mangler i materiell og utstyr og forsinkede anskaffelser, skaper en tilnærmet kritisk situasjon på mange områder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser nødvendigheten av å styrke Hærens organisasjon og aktivitetsnivå ytterligere. Disse medlemmer ser dette som nødvendig for å styrke den operative kapasiteten i Hæren. Videre er disse medlemmer opptatt av at Hæren nå må få forutsigbarhet i sine budsjetter, slik at Hæren kan løse de oppdrag som blir pålagt av Stortinget. De senere års budsjetter har undergravet Hærens mulighet til å løse de pålagte oppgaver. Det er derfor behov for økt trening og innkjøp av materiell i øvings- og utdanningssammenheng. Dette er oppgaver som er viktige og nødvendige for å opprettholde et troverdig forsvar. Samtidig er det en klar dreining mot et større fokus mot nordområdene i den generelle sikkerhetspolitiske debatt, dette fordrer at Forsvaret har en vesentlig tilstedeværelse i Nord-Norge inklusiv Finnmark. Hæren har i så måte en viktig oppgave og må derfor sikres ressurser nok til å ha den nødvendige struktur i nordområdene. HMK Garden vil ifølge regjeringens budsjettforslag bli marginalisert til en parade og vaktstyrke uten reell kapasitet til å kunne bidra med kampstyrker ved en eventuell hendelse. Disse medlemmer ønsker å opprettholde HMK Garden på dagens nivå. Disse medlemmer finner det underlig at regjeringen ikke informerer Stortinget om denne type endring av kapasiteter før slike tiltak blir iverksatt. Hærens øvingsnivå er i dag for lavt til at det tilfredsstillende krav som er stilt i forhold til operativ evne. Hæren må derfor øves i større grad enn i dag. Videre er disse medlemmer opptatt av at Hærens organisasjon må styrkes, slik at organisasjonen blir robust nok til å kunne sikre kontinuitet i våre utenlandsoppdrag.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre har merket seg at regjeringens opprinnelige forslag innebar en nedleggelse av Gardestridsgruppen. Disse medlemmer har videre merket seg at regjeringen trakk dette forslaget. Disse medlemmer viser til at denne endringen ikke ble fulgt opp av en økning i budsjetttrammen tilsvarende den planlagte innsparingen, og at departementet ikke kan redegjøre for hvor-

dan dette skal dekkes inn innenfor inneværende rammer.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine innledende merknader og til Høyres alternative budsjett for 2010.

Kap. 1732–4732 Sjøforsvaret

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	3 158 848 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	3 282 481 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	24 205 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	37 229 000

Komiteen registrerer at driftsutgiftene økes nominelt med 123,6 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010. Komiteen oppfatter at den foreslåtte budsjettøkningen, ifølge regjeringen, vil muliggjøre en styrking av Sjøforsvarets samlede aktivitet i Nord-Norge ift. 2010-nivå, med prioritet til innfasingen av nye fregatter og Skjold-klassefartøyer.

Komiteen merker seg at det i andre halvår 2011 vil stå ett mineryddingsfartøy på beredskap som del av NATO Response Force (NRF).

Komiteen ser det naturlige i at Sjøforsvarets utvikling frem mot 2012 vil preges av fortsatt innfasing av Fridtjof Nansen-klassen, Skjold-klassen og NH-90 maritime helikoptre. Komiteen er i denne sammenheng opptatt av at Sjøforsvaret sikres tilstrekkelig bemanning, slik at operativiteten på fartøyene sikres. Komiteen tar til etterretning at oppdatering av minerydderfartøyer og Ula-klasse undervannsbåter fortsetter i 2011.

Komiteen merker seg at Marinejegerkommandoen organiseres med ledelse og innsatsstyrker lokalisert til Haakonsværn. Videre registrerer komiteen at avdelingen for styrkeproduksjon med tilhørende stabs- og støtteelement videreføres i Ramsund.

Komiteen tar til etterretning at regjeringen ønsker å legge et NH-90 detasjementet med nødvendig infrastruktur på Haakonsværn og at dette er beregnet til å koste ca. 280 mill. kroner. Komiteen oppfatter at regjeringens begrunnelse for avgjørelsen er at etableringen på Haakonsværn vil ha de klart laveste driftskostnadene grunnet nærheten til fartøyene, og gi de laveste totalkostnadene i et 20-årsperspektiv. Komiteen er i denne sammenheng oppatt av at Forsvaret får tilført NH-90 helikoptrene snarest og at Forsvaret kompenseres av leverandøren for den forsinkelse leveransen har hatt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig

Folkeparti vil i en bredere sikkerhetspolitisk kontekst bemerke at Olavsvern har hatt rollen som NATOs nordligste sjømilitære base i Europa, og har hatt og ville kunne ha betydelig reell og potensiell verdi i forbindelse med en nordområdesatsing basert på tilstedeværelse og operativ militær kapasitet. Flertallet mener fortsatt at en nedleggelse av NATOs nordligste sjømilitære base i Europa gir en meget uheldig signaleffekt og svekker alliert tilstedeværelse i en region som Norge har identifisert som sitt viktigste strategiske satsingsområde og hvis viktighet vi søker å fremheve for våre allierte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser nødvendigheten av å styrke Sjøforsvarets aktivitetsnivå og organisasjon utover dagens nivå. Sjøforsvaret er i den situasjon at det til stadighet er aktuelt å nytte fartøy i forbindelse med internasjonale operasjoner. Videre er disse medlemmer svært opptatt av at Marinens tilstedeværelse i nordområdene må styrkes betraktelig. Spesielt må man se Forsvarets nærvær og fokus i sammenheng med dagens og morgendagens politiske og militære utfordringer. Dette medfører store krav til dyktighet, fleksibilitet og materiell.

Videre er Forsvaret i ferd med å innføre nye fregatter og dette medfører da en kraftig økning i behovet for driftsmidler. Forberedelsene til innfasing av nye MTBer vil også belaste Sjøforsvarets budsjett. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig og forsvarlig måte. Disse medlemmer viser også til de utfordringer Sjøforsvaret har i forbindelse med utdanning av mannskaper til en stadig voksende flåte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er behov for å styrke Sjøforsvarets aktivitetsnivå og organisasjon utover dagens nivå. Disse medlemmer ser dette som nødvendig for å styrke den operative kapasiteten i Sjøforsvaret. Sjøforsvaret er i den situasjon at det til stadighet er aktuelt å nytte fartøy i forbindelse med internasjonale operasjoner. Disse medlemmer ønsker at Norge fortsatt skal bidra med minimum én fregatt i Adenbukta. Disse medlemmer finner det naturlig at en skipsnasjon som Norge bidrar i operasjonen mot pirater, da denne aktiviteten rammer internasjonal skipsfart og setter liv i fare. Videre er disse medlemmer svært opptatt av at Marinens tilstedeværelse i nordområdene må styrkes betraktelig. Spesielt må man se Forsvarets nærvær og fokus i sammenheng med dagens og morgendagens politiske og militære utfordringer. Dette medfører store krav til dyktighet, fleksibilitet og materiell. Videre er Forsvaret i ferd med å innføre nye fregatter og dette med-

fører da en kraftig økning i behovet for driftsmidler. Forberedelsene til innfasing av nye MTBer vil også belaste Sjøforsvarets budsjett. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig og forsvarlig måte. Disse medlemmer viser også til de utfordringer Sjøforsvaret har i forbindelse med utdanning av mannskaper til en stadig voksende flåte.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1733–4733 Luftforsvaret

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	3 725 002 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	3 968 358 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	97 662 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	161 552 000

Komiteen merker seg at Luftforsvaret styrkes ift. saldert budsjett 2010.

Komiteen er positiv til at Luftforsvaret viderefører også i 2011 oppdrag mht. ressurs- og miljøoppsyn over havområdene, samt søke- og redningsoperasjoner.

Komiteen ser viktigheten av at Luftforsvaret sikrer luftoperativ beredskap i nord og har nordområdene som hovedfokus. Komiteen er tilfreds med prioritering av oppbemanning til de nye C-130J transportflyene frem mot full operativ kapasitet, samt mottak av nye maritime helikoptre (NH-90).

Komiteen viser til at dette vil gi kapasitet til å produsere styrker til Forsvarets styrkestruktur og operative engasjement, gjennomføre pålagt fredsvirksomhet og bidra til å løse oppdrag i fred, krise og krig både nasjonalt og internasjonalt.

Komiteen merker seg at den fremtidige lokaliseringen av generalinspektøren for Luftforsvaret, vil bli vurdert og sett i sammenheng med Luftforsvarets fremtidige basestruktur. Komiteen merker seg videre at denne vil bli vurdert ifm. gjennomføring av kampflyprosjektet. Komiteen mener at dette må ses i sammenheng med at Luftforsvaret i årene som kommer vil måtte ha betydelig fokus på løsning av oppdrag i nordområdene, der evnen til blant annet å håndtere eventuelle krenkelser på en troverdig måte opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er nødvendig å styrke Luftforsvarets økonomi for å kunne møte de oppgaver Luftforsvaret står ovenfor. Luftforsvaret som ressurs er avgjørende for norsk suverenitetshevdelse og overvåking av våre land og havområder så vel som luftrom. Luftforsvaret bidrar i dag med helikopterstøtte i Afghanistan og har derved en stor belastning på mannskaper og materiell. Luftforsvarets aktivitetsnivå har de senere år også økt som følge av økt russisk luftaktivitet nær vårt luftrom. Ved en slik opptrapping av aktiviteten fra Russland, vil det være viktig å styrke norske piloters ferdigheter gjennom flere øvinger og mer flytid. Luftforsvarets øvingsaktivitet er i dag for lav og må derfor økes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser dette som nødvendig for å styrke den operative kapasiteten i Luftforsvaret. Luftforsvaret som ressurs er avgjørende for norsk suverenitetshevdelse og overvåking av våre land og havområder så vel som luftrom. Luftforsvarets aktivitetsnivå har de senere år økt som følge av økt russisk luftaktivitet nær vårt luftrom. Luftforsvarets øvingsaktivitet er i dag for lav og må derfor økes. Videre er disse medlemmer opptatt av å styrke den maritime overvåkingen i nordområdene. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig å ta høyde for økede kostnader i forbindelse med innføring av nye transportfly.

Kap. 1734–4734 Heimevernet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 001 921 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 048 559 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	1 878 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	8 381 000

Komiteen vil understreke Heimevernets betydning for Norges målsetting om å ha et forsvar med tilstedeværelse i hele landet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at budsjettforslaget innebærer en nominell økning på 46,6 mill. kroner til Heimevernet, sammenlignet med saldert budsjett 2010. Bevilgningen innebærer en prioritering av øvingsaktiviteten. Flertallet ser at det i forslaget legges til rette for en økning i trening av forsterknings- og oppfølgingsstyrkene fra 20 pst. i år 2010 til 38 pst. i år 2011. For å opprettholde kompetanse og høy kvalitet på alle HV-styrkene er det viktig

at ambisjonen i langtidsplanen om tilstrekkelig trening av områdestrukturen ligger fast.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, merker seg at selv om den nominelle økningen av budsjettet er på 46,6 mill. kroner, er den reelle budsjettøkningen på kun 1,3 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2010. Dette flertallet understreker at en på sikt må søke å få årlig øving av Heimevernet, da dette er viktig for å opprettholde kompetanse og høy kvalitet på alle HV-styrkene.

Dette flertallet merker seg med bekymring at regjeringen foreslår å legge ned Heimvernets spesialavdeling 016. Denne avdelingen regnes som Heimevernets skarpeste, og er lokalisert i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Dette flertallet anser det som alvorlig dersom Forsvarets beredskap i landets største byer svekkes.

Dette flertallet har også merket seg uklarhet rundt innsatsstyrkenes kapasiteter og mandat, og ber derfor regjeringen om en gjennomgang av styrkens oppgaver.

Dette flertallet har merket seg at regjeringen ønsker å flytte ledelsen av innsatsstyrke Varg til Vatneleiren. Dette flertallet viser til at da HV-distriktene 07 og 08 ble slått sammen, ble det ettertrykkelig lovt at sammenslåingen ikke skulle ha noen effekt på evne eller slagkraft. På grunn av flyttingen av ledelsen og opptil 50 pst. av treningen uten å kompensere for reiseutgifter for annet enn kollektivtransport, har en stor andel av soldatene gitt uttrykk for at de ikke ønsker å fortsette sitt engasjement i Heimevernet. Det innebærer at et vedtak om flytting i praksis innebærer en nedleggelse av innsatsstyrke Varg. Dette flertallet vil sterkt henstille til regjeringen om å snu i dette spørsmålet, og stå på at HV skal være like sterkt på Sørlandet som før nedleggelsen av HV07.

På denne bakgrunn fremmer dette flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen påse at HVs innsatsstyrke Varg består med en lokal ledelse.»

Dette flertallet merker seg også med bekymring at regjeringen også i sitt budsjettforslag for 2011 fortsetter sin underbudsjettering av Heimevernets øvelsesaktivitet og legger opp til at kun 38 pst av HVs forsterknings- og oppfølgingsstyrker (FO-styrker) skal øve i 2010.

Dette flertallet viser til at en enstemmig forsvarskomite ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret for 2009–2012 (Innst. S. nr. 318 (2007–2008)) forutsatte at den vellykkede kvalitetsreformen

i Heimevernet skulle videreføres, og understreket den avgjørende viktigheten av at HVs avdelinger holder et tilfredsstillende trenings- og øvelsesnivå. Dette flertallet viser videre til at regjeringen i budsjettet for 2009 kuttet HVs driftsmidler med 128 mill. kroner, en innsparing som ble tatt ut ved at HV i år ikke øver noen av FO-styrkene, som utgjør 40 000 av HVs 45 000 mannskaper. I inneværende år ble bare et lite mindretall, 20 pst., av FO-styrkene trent. Dette flertallet finner at regjeringens budsjettforslag for 2011 ytterligere svekker Heimevernet på en måte som vil gjøre HV ute av stand til å løse sine pålagte oppgaver, og har i den forbindelse også merket seg Heimevernets årsrapport for 2008 hvor Generalinspektøren skrev at:

«HV vil ikke kunne tåle flere år med svært begrensede ressurser. Da vil kvalitetsreformen stoppe opp. Det som holder HV trent, oppdatert og motivert er årlige treninger og øvinger.»

Dette flertallet har merket seg at regjeringen ønsker å fullføre flyttingene av HV stab til Terningmoen innen 2012. Dette flertallet har videre merket seg at departementet ikke er i stand til å redegjøre for kostnadsrammen til denne flyttingen. Dette flertallet merker seg med bekymring at utgiftene til flytting vil legge ytterligere press på en allerede presset driftssituasjon i Heimevernet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter regjeringens forslag om å flytte GIHV til Terningmoen. Disse medlemmer viser til at stabene i Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret allerede er flyttet nærmere de operative miljøene og mener det er riktig at man nå også flytter GIHV nærmere de operative miljøene i Forsvaret. Nærheten til Østerdal garnison og Hærens kompetansesenter, med et betydelig militærfaglig miljø, vil legge til rette for en styrking av HV-stabens faglige virke. Dette er i tråd med regjeringens strategi for å styrke lokale og regionale kompetansemiljøer i Forsvaret gjennom å lokalisere sentrale staber og funksjoner ved operative baser ute i landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ikke regjeringens forslag om å flytte GIHV med stab til Terningmoen.

Disse medlemmer ser det som nødvendig å styrke HV som organisasjon. Regjeringen fortsetter å nedprioritere HVs aktivitetsnivå og undergraver på den måten HVs rolle som territorialforsvar. Derfor ønsker disse medlemmer å styrke HV i størrelse og øke graden av øving av avdelingene. Dagens øvingsnivå for HV medfører at HV ikke kan løse sine oppdrag for verken krise eller krig. Det sivile samar-

beidet er også skadelidende av at HV som organisasjon ikke får øvet, HV som ressurs på dette området blir dermed svekket.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine innledende merknader og Høyres alternative budsjett.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	913 339 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	966 010 000

Komiteen merker seg at kapitlet har en nominell økning på ca. 52,7 mill. kroner, men at den faktiske styrkingen er på 26,7 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, som følge av budsjettekniske endringer, reell bevilgningsøkning og effekt av interneffektivisering.

Komiteen viser til at oppgavene til Etterretningstjenesten (E-tjenesten) omfatter innsamling av relevant og oppdatert etterretningsinformasjon og gjennomføring av analyser til støtte for utformingen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk, samt å opprettholde et godt situasjonsbilde som grunnlag for norske myndigheters beslutninger.

Komiteen vil fremheve viktigheten av E-tjenestens arbeid og oppgaver, og er tilfreds med at tjenesten har blitt styrket de senere årene.

Komiteen viser til at det sammensatte og til dels uklare trusselbildet, sammen med en rask teknologisk utvikling spesielt på kommunikasjonssiden, vil også i fremtiden være en utfordring for å tilfredsstille kravene til en moderne og effektiv tjeneste. Dette gjør det også nødvendig å iverksette og videreføre tiltak for å modernisere tjenesten, samt foreta en videre forskyvning av ressurser fra lavere til høyere prioriterte oppgaver.

Komiteen merker seg at evalueringen av felles analyseenhet mellom E-tjenesten og Politiets sikkerhetstjeneste er utsatt til årsskiftet 2010/2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til dagens trusselsituasjon, med store og komplekse sikkerhetsutfordringer og ser store utfordringer for etterretningstjenesten. I dagens situasjon mener disse medlemmer at det er nødvendig å styrke denne type tjenester og operasjoner.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1740–4740 Forsvarets logistikkorganisasjon

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	3 081 345 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 377 209 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	236 627 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	108 046 000

Komiteen merker seg at kapitlet reduseres nominelt med 704,1 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, og at denne reduksjonen i all hovedsak er et resultat av tekniske endringer mot andre kapitler ifm. avviklingen av overordnet horisontal samhandel og omorganiseringen av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Komiteen registrerer også at reduksjonen innenfor kapitlet inkluderer avvikling av og reduksjoner i ordninger hvor personell i Forsvaret kan reise gratis, men at ingen rettighetsreiser berøres.

Komiteen merker seg videre at den faktiske reduksjonen på kapitlet er 53,5 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, som følge av budsjettekniske endringer, effekt av interneffektivisering og innsparing på reise- og kursvirksomheten.

Komiteen viser til at Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) sine hovedoppgaver er å ivareta eierskapsforvaltningen av Forsvarets materiell, prosessforvaltning og logistikkberedskap. Videre skal FLO fremskaffe materiellkapasiteter gjennom investeringsprosjekter og gjennomføre driftsanskaffelser samt levere vedlikeholds-, forsynings- og rådgivningstjenester.

Komiteen vil vise til at det i 2010 er gjort store endringer i FLOs organisering og at FLO nå er organisert i sju divisjoner. Forsvarets tunge verksteder er forblitt innen FLO, og komiteen vil i den anledning også vise til Budsjett-innst. S. nr. 7 (2008–2009) og Innst. 7 S (2009–2010), hvor det understrekes at innleiet personell primært skal benyttes ved aktivitetstopper eller i andre spesielle situasjoner. På denne bakgrunn mener komiteen at årsverksrammer er et verktøy, men at de ikke må stå i veien for å etablere løsninger som er totaløkonomisk mer gunstige.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med bekymring på at FLO ikke er i stand til å levere det materiell og tjenester de operative avdelinger etterspør. Disse medlemmer ser store utfordringer for norsk forsvarsevne som følge av FLOs manglende midler til å ansette perso-

nell for å foreta innkjøp og andre oppgaver i forbindelse med logistikk til Forsvarets avdelinger.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine innledende merknader og Høyres alternative budsjett.

Kap. 1760–4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	9 075 574 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	9 423 884 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	209 000 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	134 000 000

Komiteen merker seg at korrigert for budsjettekniske endringer, er post 1 driftsutgifter reelt redusert med 22 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2010. Komiteen merker seg at post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, er reelt økt med 302 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2010. Komiteen tar til etterretning at dette vil bringe materiellinvesteringsnivået nærmere det nivået som er lagt til grunn i langtidsplanen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at selv om materiellinvesteringsnivået øker i forhold til 2010, så ligger det fortsatt under det som var forutsatt i inneværende langtidsplan. Disse medlemmer viser til at man i løpet av de siste tre årene har overført rundt 1,5 mrd. kroner fra investeringsbudsjett til drift for å komme i tilsynelatende balanse. Disse medlemmer er sterkt bekymret over konsekvensene dette vil få for den operative evne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser nødvendigheten av å sikre våre styrker i Afghanistan og andre steder best mulig materiell på alle nivåer. Disse medlemmer har oppfattet at det er behov for nye og bedre pansrede kjøretøy så vel som annet materiell. Disse medlemmer er opptatt av at de involverte også tas med i anskaffelsesprosessen, slik at avdelingene sikres best mulig og hensiktsmessig materiell.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Kap. 1790–4790 Kystvakten

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	945 090 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	977 565 000

Inntekter	
Saldert budsjett 2010	393 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	400 000

Komiteen viser til Kystvaktens omfattende ansvarsområder, med hovedvekt innenfor suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse – hvor aktiviteten i våre nordlige havområder skal prioriteres.

Komiteen viser til at Kystvaktens fartøysstruktur er under modernisering. Som følge av flåtefornyelse forventer komiteen at Kystvaktens totale kapasitet forbedres. Kystvaktens budsjetter har gradvis økt i samsvar med de oppgaver institusjonen er satt til å ivareta, en utvikling som har funnet sted under flere regjeringer. Etter komiteens oppfatning har Kystvakten spilt og skal spille en betydelig rolle i arbeidet med ressurskontroll tilknyttet fiskerierne, hvor særlig enhver form for uregelmessigheter og kriminalitet skal ha svært høy prioritet.

Komiteen viser også til Kystvaktens økte og viktige rolle innen redningsberedskap, sjøsikkerhet og oljevernberedskap.

Kystvakten har de siste årene fått tilført nye og moderne fartøyer. Komiteen viser til at fornyelsen av Kystvaktfartøyene gir mulighet for økt kapasitet, og imøteser at NH-90 nå endelig skal leveres og bidra til denne økningen av kapasitet og operativ evne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil vise til at regjeringen i sitt budsjettforslag i 2011 la opp til å legge et kystvaktfartøy i indre kystvakt midlertidig til kai i 2011. Disse medlemmer vil vise til at regjeringen etter nærmere vurdering av forutsatt innsparing i Kystvakten, nå skal spres på flere fartøyer. Disse medlemmer er svært tilfreds med at samtlige fartøyer i den indre kystvakten i Sør-Norge dermed vil patruljere i 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser store utfordringer i regjeringens forslag om å legge ett kystvaktskip til kai i Sør-Norge. Disse medlemmer er opptatt av at oljevernberedskapen og redningsberedskapen også i våre kystområder i sør skal være god. Disse medlemmer mener Kystvakten har viktige oppgaver innenfor disse områdene samt ressursforvaltning i et havområde med stor og kompleks aktivitet. Disse

medlemmer ønsker å styrke Kystvaktens tilstedeværelse i nord også, og derfor mener disse medlemmer at Kystvaktens rammeområde for drift må økes og viser i denne sammenheng til sitt alternative budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at regjeringen har endret sitt opprinnelige forslag, og vil likevel seile alle tre fartøyer i Nornen-klassen i Indre Kystvakt i 2011. Disse medlemmer har videre merket seg at dette ikke vil føre til økt seilingsaktivitet for fartøyene samlet sett, men vil fordele samme antall seilingsdøgn på tre fartøyer heller enn to. Disse medlemmer setter spørsmålsteget ved om denne avgjørelsen er begrunnet i operative forhold.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen ønsker å fullføre flyttingene av KV stab til Sortland innen 2012. Disse medlemmer har videre merket seg at departementet ikke er i stand til å redegjøre for kostnadsrammen til denne flyttingen. Disse medlemmer merker seg med bekymring at utgiftene til flytting vil legge ytterligere press på en allerede presset driftssituasjon i Kystvakten.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine innledende merknader i sine alternative budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter regjeringens forslag om å flytte KV stab til Sortland. Disse medlemmer mener at en helhetlig kystvaktledelse på Sortland vil legge til rette for operative, administrative og økonomiske synergieffekter. Videre vil flytting av KV stab til Sortland gi en effektiv ledelsesstruktur der kystvaktfaglige beslutninger kan foretas i et sterkt faglig miljø, og bidra til regjeringens satsing i nordområdene.

Kap. 1791–4791 Redningshelikoptertjenesten

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	478 322 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	491 502 000

Inntekter	
Saldert budsjett 2010	434 997 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	449 001 000

Komiteen merker seg at Forsvarets andel av budsjettet for redningshelikoptertjenesten er videreført på reelt samme nivå ift. saldert budsjett 2010. Komiteen merker seg videre at Justisdepartementet dekker i overkant av 90 pst. av de budsjetterte utgiftene til operativ og teknisk drift, mens Forsvaret

dekker resterende drift, i tillegg til utgiftene knyttet til utdanning av personellet. I tillegg har Forsvaret driftsansvaret for eiendom, bygg og anlegg.

Komiteen viser til de ulike departementenes ansvar vedrørende redningshelikoptertjenesten, og at det er etablert tilstedevakt på redningshelikopterbasene Banak, Bodø, Ørland, Sola og Rygge, samt ved detasjementet i Florø. Komiteen er tilfreds med at etableringen av tilstedevakt har økt redningsberedskapen vesentlig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en operativ og god redningstjeneste. Disse medlemmer ønsker derfor å oppgradere søkeutstyret og kommunikasjonsutstyret på dagens redningshelikoptre. Utstyr for søk i mørket og utstyr med termiske egenskaper er i denne sammenheng avgjørende for å få en effektiv søk- og redningstjeneste. Disse medlemmer ser frem til en snarlig nyanskaffelse av redningshelikoptre, da dagens helikoptre er godt modne for utskiftning. Disse medlemmer ønsker å styrke rammeområde for drift og viser i denne sammenheng til sitt alternative budsjettforslag.

Disse medlemmer er opptatt av at redningshelikoptertjenesten og at den holder sine kvalitative mål. Norge med sin lange kystlinje og store havområder er helt avhengig av å ha en robust redningstjeneste der redningshelikopter ofte er hovedverktøyet. Disse medlemmer ser store utfordringer i at anskaffelsesprosessen for nye helikoptre tar lang tid. Spesielt da det fra regjeringsmedlemmer har vært uttalt at man i verste fall må benytte Sea King-helikoptre helt fram til 2020. Disse medlemmer vil understreke at da Stortinget, i 2002, behandlet saken om nye redningshelikoptre var det en målsetting at de burde skaffes raskt og gjerne innen en tidsramme på 8 til 10 år. Dette vil ikke dagens regjering evne å gjennomføre med de mulige konsekvenser det kan ha for krevende redningsoperasjoner. Disse medlemmer vil videre påpeke at dagens helikoptre er så gamle at tiden på bakken, på grunn av vedlikehold, kan gå ut over vår totale redningskapasitet. Disse medlemmer har forstått at på gitte tidspunkt kan halve flåten stå på bakken og slik sett ikke være operative med de følger det kan få. Disse medlemmer vil for øvrig vise til fremlagt alternativt budsjett.

Kap. 1792–4792 Norske styrker i utlandet

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	1 277 049 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	1 187 463 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	10 177 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	10 368 000

Komiteen merker seg at driftsbudsjettet reduseres nominelt med 89,6 mill. kroner. Komiteen tar til etterretning at ut over den reelle budsjettmessige reduksjonen av kapitlet, kommer effekten av interneffektivisering, avvikling av bidraget utenfor Somalia (Atalanta) og hjemtrekking av feltsykehuset i Tsjad (MINURCAT).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er positive til at kapitlet på bakgrunn av dette faktisk er økt med 77,3 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at Norge skal ha en langsiktig innsats i sine utenlandsoppdrag der dette er nødvendig. Regjeringen legger nå opp til en nedgang i den norske innsatsen i Afghanistan. Disse medlemmer ønsker derimot å styrke den norske innsatsen for å sende et klart budskap om at Norge med sin innsats mener alvor med å gjenoppbygge demokratiet og rettsstaten i landet. Disse medlemmer ønsker også å sende et signal til de tjenestegjørende om at de har støtte for sin innsats, og at den er til stor nytte for det afghanske folk, så vel som til støtte for bekjempelsen av terror i resten av verden. Disse medlemmer mener Norge må bidra videre i operasjon Atlanta med minimum én fregatt, for å sikre en fortsatt innsats mot piratvirksomheten.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine innledende merknader og Høyres alternative budsjett.

Kap. 1795–4795 Kulturelle og allmennyttige forhold

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	277 353 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	243 579 000
<hr/>	
Inntekter	
Saldert budsjett 2010	2 369 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	2 413 000

Komiteen viser til at kapitlet omfatter Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon, herunder Forsvarets musikk, Forsvarets museer og Forsvarets kommandantskap.

Komiteen merker seg at kapitlet reduseres nominelt med 34,1 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010. Endringen skyldes hovedsakelig overføring av nasjonale festningsverk og Forsvarets veteransenter på Bæreia til andre budsjettkapitler. Komiteen merker seg videre at den faktiske reduksjonen av kapitlet vil være ca. 2,5 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010, som følge av budsjettekniske endringer og effekt av interneffektivisering i tråd med langtidsplanen. Komiteen merker seg også at Forsvarets musikk styrkes med 1 mill. kroner ift. saldert budsjett 2010 når det tas hensyn til at Norsk Military Tattoo gjennomføres annet hvert år, og ikke i 2011.

Komiteen vil vise til at Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon (FAKT) skal koordinere og styrke kulturvirksomheten under forsvarssjefen og er et av forsvarssjefens virkemidler for å ivareta, utvikle og synliggjøre det moderne Forsvaret og den militære profesjonsidentiteten. Komiteen er tilfreds med at FAKT skal tilby et bredt spekter av tiltak og aktiviteter gjennom kommandantskapene, museene og musikken.

Komiteen er enig i at de nasjonale festningsverkene er viktige minnesmerker og formidlere av forsvarshistorie og har en viktig militær symbolverdi. Festningskommandantene skal, gjennom samarbeid med Forsvarsbygg som har forvaltningsansvaret og det koordinerende ansvaret for de ulike kulturelle aktiviteter og næringsvirksomhet på festningene, bidra til å holde festningene i militærhistorisk hevd.

Videre mener komiteen at Forsvarets musikk er en viktig tradisjonsbærer og kulturbygger som gjennom sine opptredener, både i innland og utland, bidrar til å skape, vedlikeholde og utvikle kulturen i Forsvaret. Komiteen merker seg at man i 2011 vil videreføre satsingen på militærmusikken, med en prioritering av de seremonielle kapasitetene internt i sektoren.

Komiteen vil også vise til at Forsvarets museumsvirksomhet har en sentral rolle i å synliggjøre Forsvarets betydning i samfunnet, og registrerer at Forsvarets museer samlet sett er blant de fem mest besøkte museer i Norge. Komiteen merker seg at museene i 2011 vil fokusere på en samtidsmessig forsvarsformidling gjennom ytterligere digitalisering og

fortsatt samarbeid med sivile museer, for å gjøre museets samlinger mer tilgjengelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av Forsvaret skal fremstå som en kultur- og tradisjonsbærer innenfor ens felt. Disse medlemmer ønsker å styrke Forsvarets musikk og museer for å videreføre de tradisjoner og verdier Forsvaret representerer på dette området.

Disse medlemmer er opptatt av at Forsvarets minnesmerker skal ivaretas på en ærbødig måte og vil derfor styrke tilskuddet til kommunene til dette formål. Disse medlemmer mener dette er viktig for å vise ære på den innsats som har blitt gjort for å forsvare landet under krigen. Dette er også viktig for å vise kommende og oppvoksende generasjoner at også Norge har vært utsatt for krig, og at dette medførte store lidelser og tap samt heltemodig innsats av de som forsvarte landet.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til fremlagt alternativt budsjettforslag.

Disse medlemmer ser positive effekter av det arbeidet som nedlegges av frivillige for å hedre den innsats som har vært gjort og gjøres av Forsvaret i forbindelse med utenlandsoppdrag. Disse medlemmer ønsker en positiv utvikling av publikumstilbudet blant annet på museet på Gardermoen for å vise utenlandsoppdragenes innhold og utvikling. Disse medlemmer mener dette vil bidra til en større forståelse for oppdragenes art og begrunnelse samt en innsikt i den selvoppofrelsen som ligger bak et slikt engasjement fra soldatenes side. Disse medlemmer ønsker at regjeringen vurderer en økonomisk løsning for en utvikling av museet på Gardermoen frem mot revidert nasjonalbudsjett.

Disse medlemmer ser store utfordringer vedrørende vedlikehold og restaurering av festningsverker. Disse medlemmer mener dette arbeidet må prioriteres i større grad og at Forsvarsbygg må tilføres midler til dette formål.

Kap. 4799 Militære bøter

Utgifter	Kroner
Saldert budsjett 2010	500 000
Forslag Prop. 1 S (2010–2011)	500 000

Komiteen merker seg at inntektene gjelder militære bøter og er basert på erfaringstall fra de senere årene.

4. Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) Oppretting av feil

Under rammeoråde 8, Forsvarsdepartementet, har forslag til vedtak X om regnskapsføring av interne inntekter i forsvarssektoren ved en feil kommet inn i Gul bok 2011. Romertallsvedtaket er ikke med i fagproposisjonen til Forsvarsdepartementet, og skulle heller ikke ha vært med i Gul bok 2011.

Regjeringen foreslår derfor at vedtak X under Forsvarsdepartementet i Gul bok 2011 blir tatt ut, jf. forslag til romertallsvedtak i Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011).

Komiteen viser til Prop. 1 S Tillegg 4 (2010–2011) og tar regjeringens forslag til etterretning.

5. Forslag fra mindretall

5.1 Forslag under rammeområde 4

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest foreta en grundig undersøkelse av bruken av bistand til Etiopia og Uganda med sikte på å avdekke eventuelt politisk misbruk av bistandsmidlene.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen etablere en ekspertgruppe for å bistå utviklingslandene i å forsere byråkrati og hindringer knyttet til handel.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for å stimulere til vekst i det private næringsliv i Afrika.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjenopprette de norske generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet oversikt over alle prosjekter og prosjektpartnere som støttes gjennom EØS-midlene.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utarbeide en «svarte-liste» over de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor og treffer egnede tiltak for å motvirke korrupsjon i bistandsen-gasjementet.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen foreta en uavhengig granskning av norskfinansierte bistandsorganisasjoner som påstås å ha vært delaktige i konflikten i Sudan.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en forvaltningsrevisjon av den norske bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen om å stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller indirekte støtter undervisning med et anti-israelsk eller antisemittisk budskap.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge frihandelsavtalen mellom EFTA/Norge og Colombia frem til ratifisering i Stortinget.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen opprette en handelsfasiliteringsenhet for Afrika tilsvarende budsjett på om lag 200 mill. kroner.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen inkludere utviklingen av et levedyktig næringsliv som en integrert del av alle utviklingspolitiske intervensjoner.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen utarbeide en oversikt over hvordan norske tollbarrierer påvirker importmønsteret på varer fra u-land.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen evaluere erfaringene med mikrokreditt som et utviklingspolitisk virkemiddel.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen foreta eksterne evalueringer av alle norske freds- og forsoningsinitiativer de siste 30 årene.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen legge frem en evaluering av Norges deltakelse i FNs menneskerettighetsråd, UNHRC.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding til rammeområde 4 I–XV fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, og XVI fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding til rammeområde 8 I–X fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. XI, XII og XIII fremmes av komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har ingen øvrig merknader, viser til proposisjonene og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 691 595 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 670 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ..	15 500 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	852 000	
	71	Diverse tilskudd	34 861 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn ...	145 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	40 418 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 590 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	29 047 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	80 212 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 316 434 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	72	EØS-finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i> ...	1 485 789 000	
	73	Den norske finansieringsordningen 2004–2009, <i>kan overføres</i>	1 147 538 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania 2007–2009, <i>kan overføres</i>	118 139 000	
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i> ...	100 000 000	
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014, <i>kan overføres</i>	100 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	348 811 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	34 786 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 052 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 054 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ..	14 300 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	207 400 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	51 700 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 618 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	370 000 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	190 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 268 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	91 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i> ..	172 500 000	
	77	Uttevslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i> ..	135 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetning	242 750 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
162		Overgangsbi st and (gap)		
	70	Overgangsbi st and (gap), <i>kan overføres</i>	390 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bi st and og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	458 000 000	
	71	Humanitær bi st and, <i>kan overføres</i>	2 075 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	215 600 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	318 600 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	50 400 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 595 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 163 000 000	
167		Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 803 615 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 040 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	855 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	347 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	1 020 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	290 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) ..	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	864 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	165 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	291 420 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	120 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	762 500 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	240 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	91 086 000	
		Totale utgifter		32 979 130 000

Inntekter

3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 989 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	62 400 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		83 457 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan:

1.	overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
	kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
	kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
	kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	72	EØS-finansieringsordningen 2004–2009	156 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen 2004–2009	151 mill. kroner
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014	1 000 mill. kroner
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014	1 000 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	3 463 mill. kroner

2. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil USD 57 mill. i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
3. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 1 350 mill. kroner over tre år i perioden 2011–2013 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan gi garantier innenfor en ramme for nye til-

sagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2010–2011).

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2011 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme på inntil 3 300 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Rwandadomstolen, Jugoslaviadomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2011 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre tilskudd til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere, inklusive private og halvstatlige aktører, innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2011 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i IMF's låneordning til lavinntektsland som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige beta-

lingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på 14,1 mill. SDR.

XIV

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale utviklingsbanker

Stortinget samtykker i at:

1. Norge i forbindelse med den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken bidrar med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den sjettede generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen SDR 30 340 000. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2018, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
3. Den norske garantikapitalen i Den afrikanske utviklingsbanken økes med SDR 475 260 000.
4. Norge deltar i den niende kapitaløkningen i Den interamerikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 2 907 287. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
5. Den norske garantikapitalen i Den interamerikanske utviklingsbanken økes med USD 116 568 947.
6. Norge deltar i den fjerde kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 20 476 585. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
7. Den norske garantikapitalen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) økes med USD 320 800 000.
8. I forbindelse med endring av stemmefordelingen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) foretas det en justering av aksjeandelene til medlemslandene gjennom en selektiv kapitaløkning. Norge deltar i den åttende selektive kapitaløkningen i forbindelse med endring av stemmevekten i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en

innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 4 393 527. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.

9. Den norske garantikapitalen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) økes med USD 69 000 000

XV

Deltakelse i kapitalfyllinger i Den globale miljøfasiliteten (GEF)

Stortinget samtykker i at Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med

en innbetalt andel på 376 mill. kroner over perioden 2011–2013. Innbetalingene belastes kap. 170 FN-organisasjoner mv., post 78 Bidrag andre FN-organisasjoner mv.

XVI

Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av Nordisk Ministerråd med sikte på en forenkling, effektivisering og fokusering av arbeidet.

Rammeområde 8 (Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	324 472 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	17 446 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 608 550 000	
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 239 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 512 049 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	163 794 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	229 483 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	66 267 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	265 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	2 592 246 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	141 985 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	1 913 817 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	73 984 000	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	6 096 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	5 288 514 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 282 481 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 968 358 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 048 559 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	966 010 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	2 377 209 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	1 006 530 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	51 680 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 131 884 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	134 000 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	99 790 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	977 565 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	491 502 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	1 187 463 000	
1795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	1	Driftsutgifter	239 877 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 647 000	
	72	Overføringer til andre	2 055 000	
		Totale utgifter		39 248 552 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	223 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	3 448 250 000	
	47	Salg av eiendom	153 150 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsinntekter	53 011 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	2 601 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsinntekter	49 451 000	
	70	Renter låneordning	36 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	45 605 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	37 229 000	
4733		Luftforsvaret		
	1	Driftsinntekter	161 552 000	
4734		Heimevernet		
	1	Driftsinntekter	8 381 000	
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsinntekter	108 046 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	134 000 000	
4790		Kystvakten		
	1	Driftsinntekter	400 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	449 001 000	
4792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsinntekter	10 368 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4795		Kulturelle og allmenntilgjengelige formål		
	1	Driftsinntekter	2 413 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		4 664 217 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
 - b. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter	32 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	100 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	825 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	115 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	18 500 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	2 900 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	75 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	55 mill. kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål	
	1	Driftsutgifter	2 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	22 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2011 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av Prop. 1 S (2010–2011).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2010–2011), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2010–2011), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2010–2011).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Deres eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2011 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger

gjennom NAMSA, andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Organisasjon

Stortinget samtykker i at rekruttutdanningen for Sjøforsvaret videreføres på Madla.

XI

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en fullstendig ekstern evaluering av dagens integrerte strategiske ledelse i forsvarssektoren.

XII

Stortinget ber regjeringen påse at HVs innsatsstyrke Varg består med en lokal ledelse.

XIII

Stortinget ber regjeringen legge fram en melding om Heimevernets utvikling.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 29. november 2010

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Jan Arild Ellingsen

ordf. for kap. 1720, 1732, 4720 og 4732

Peter Skovholt Gitmark

ordf. for kap. 151, 1731, og 4731

Laila Gustavsen

ordf. for kap. 162, 163, 167, 168, 1735, 1791 og 4791

Eva Kristin Hansen

ordf. for kap. 140, 141, 144, 169, 1725, 1795, 4725 og 4795

Svein Roald Hansen

ordf. for kap. 116, 117, 1700 og 4700

Morten Høglund

ordf. for kap. 118, 1760 og 4760

Siv Jensen

ordf. for kap. 166 og 1716

Ivar Kristiansen

ordf. for kap. 170, 1790 og 4790

Peter N. Myhre

ordf. for kap. 100, 103, 104, 1719 og 3100

Sverre Myrli

ordf. for kap. 171, 172, 1740 og 4740

Tore Nordtun

ordf. for kap. 152, 480, 1710 og 4710

Helga Pedersen

ordf. for kap. 115, 1723 og 4723

Bård Vegar Solhjell

ordf. for kap. 164, 1733 og 4733

Kjell Arvid Svendsen

ordf. for kap. 150 og 160

Trygve Slagsvold Vedum

ordf. for kap. 161, 1734 og 4734

Karin S. Woldseth

ordf. for kap. 153, 165, 1792 og 4792

